

The image shows the front cover of an old book. The cover is decorated with a traditional marbled paper pattern, often called a 'stone' or 'shell' pattern, featuring irregular, rounded shapes in various shades of grey, black, and white. The spine of the book, visible on the left, is bound in a dark, textured material, possibly black cloth or leather. A small, rectangular white paper label is affixed to the spine, containing the following text:

B
1201
G22
1896

imteacta an oireactais,
1898.

THE PROCEEDINGS

OF THE

SECOND

OIREACTAIS

HELD IN DUBLIN

On *TUESDAY, 24th MAY,*

1898,

INCLUDING THE

SIZE ESSAYS, STORIES AND POEMS.

EDITED:

THE PROSE PIECES BY
NORMA BORTHWICK,

THE POEMS BY
TADHG UA DONNCHADHA.

PRINTED FOR

THE GAELIC LEAGUE,

24 UPPER O'CONNELL STREET, DUBLIN,

BY SEALY, BRYERS & WALKER, MIDDLE ABBEY STREET

PRICE 1s. 6d. NET.

Digitized by Microsoft®

"An Claidream Soluis."

The Gaelic League Weekly.

Editor : JOHN MacNEILL, B.A.

Sixteen pages, part Irish and part English.

Irish and general news in Irish.

Irish agriculture, trade, finance, etc., in Irish.

Literary articles, short stories, anecdotes, songs, etc., in Irish.

The progress of the Irish Language Movement, Reports of Gaelic League Branches, etc., in English.

Articles dealing with the Language question, literary articles, reviews, etc., in English

PRICE ONE PENNY.

Annual Subscription, post free, 6s. 6d.

Address—THE MANAGER,

"An Claidream Soluis,"

24 UPPER O'CONNELL STREET

DUBLIN.

~~P
LaCelt
G~~

Gaelic League. Oireachtas

imteachtas an oireachtas,

1898.

THE PROCEEDINGS

OF THE

SECOND

OIREACHTAS

HELD IN DUBLIN

On *TUESDAY, 24th MAY,*

1898,

INCLUDING THE

PRIZE ESSAYS, STORIES AND POEMS.

EDITED:

THE PROSE PIECES BY

NORMA BORTHWICK,

THE POEMS BY

TADHG UA DONNCHADHA.

PRINTED FOR

THE GAELIC LEAGUE,

24 UPPER O'CONNELL STREET, DUBLIN,

By SEALY, BRYERS & WALKER, MIDDLE ABBEY STREET.

432065
26.1.45

PB
1201
G22
1898

EDITOR'S NOTE.

In the month of June last I undertook to prepare these proceedings for the press, with the assistance of ΤΑΟΥΣ υΑ Όονηάαα, who kindly edited the poems. As regards the prose pieces, I have restricted the editing to the correction of obvious slips of the pen and of spellings incompatible with the Irish phonetic system, believing that both the competitors and the public would wish the pieces to appear as nearly as possible in the state in which they won the approval of the judges.

NORMA BORTHWICK.

Dublin, December, 1899.

Programme of the Oireachtas.

PART I.

ADDRESS THE PRESIDENT.

RECEPTION OF DELEGATION FROM THE MÓD OF SCOTLAND.

THE OIREACHTAS ODE DR. DOUGLAS HYDE.

ADJUDICATION ON COMPETITIONS NOS. 20 TO 25.

HARP SOLO { (a) "The Goll" (b) "Sir Festus Burke"
(c) "Banks of Shannon" (d) "Carolan's"
Receipt" (e) "Irish Jig" } MR. OWEN LLOYD.

SONG "πέριλα αν θρολλαϊς βάνη" MISS HARRIET ROSE-BYRNE
("The Snow-breasted Pearl")

IRISH PIPES Selections MR. T. ROWSOME.

ADJUDICATION ON COMPETITIONS NOS. 1 TO 6.

HIGHLAND SONG "Fear a' Bhata" MISS EMILY MACDONALD.
("The Boatman")

WITH CLÁIRSEAC ACCOMPANIMENT.

SONG "Δη φαιρέος" MISS AGNES TREACY.
("The Skylark")

HIGHLAND SONG "Ho-ro mo nighean donn Bheidheach" MR. R. MACLEOD.
("My Brown-haired Maiden")

BAND OF IRISH HARPS { (a) "Carolan Concerto"
(b) "Dear Harp of my Country"
(c) "Planxty Connor" } CONDUCTOR :
MR. OWEN LLOYD.

SONG THE PRIZE WINNER (LADY).

PART SONG "Σο μαϊνιρ αν ηζαεσιτς ρλάν" ST. GABRIEL'S NATIONAL
SCHOOL CHOIR, DUBLIN.

(The Rallying Song of the Gaelic League)

INTERVAL.

Programme of the Oireachtas.

PART II.

PART SONG “Dán Chúic Éireann Ó” PRESENTATION CONVENT CHOIR
 (“The Fair Hills of Eire O”) GEORGE’S HILL, DUBLIN.

IRISH { “Sleup na n-ḡaeḡeal vo mupḡlaḡ ar a neul” } REV. J. M.
 ADDRESS { (“The means to rouse the Gaels from their slumber”) } O’REILLY.

ADJUDICATION ON COMPETITIONS NOS. 7 TO 11A

HIGHLAND SONG “Hi oro ’s na horo eile” MISS EMILY MACDONALD.
 (WITH CLÁIRSEÁC ACCOMPANIMENT.)

HUMOUROUS SONG “Oran na Caillich” MR. R. MACLEOD.
 (“My old Wife”)

IRISH RECITATION ——— PRIZE WINNER.

HARP SOLO { (a) “Carolan’s Devotion” (b) “Reel”
 (c) “Planxy Peyton” (d) “The Blackbird” } MR. OWEN
 (e) “Return from Fingall” } LLOYD.

SONG ... “Aḡrán an Eapḡaḡḡ” MISS HARRIET ROSE-BYRNE.
 (“Spring Song”)

ADJUDICATION ON COMPETITIONS NOS. 12 TO 19.

SONG ——— PRIZE WINNER (GENTLEMAN).

IRISH PIPES ... “Irish Airs” MR. T. ROWSOME.

ADJUDICATION ON DANCING COMPETITION.

IRISH JIG AND REEL ——— THE PRIZE WINNER

Pianoforte—ANNIE W. PATTERSON, MUS. DOC

The Adjudicators.

Literature.

DAVID COMYN.

REV. E. HOGAN, S.J., D. LITT., F.R.U.I.

DOUGLAS HYDE, LL.D.

JOHN MACNEILL.

tomás ó flannáite.

REV. M. P. O'HICKEY, M.R.I.A.

REV. PETER O'LEARY, P.P.

Singing.

ANNIE W. PATTERSON, Mus. Doc.

P. W. JOYCE, LL.D.

Recitation.

DOUGLAS HYDE, LL.D.

P. W. JOYCE, LL D.

JOHN MACNEILL.

REV. M. P. O'HICKEY, M.R.I.A.

Dancing.

P. J. LAWLESS, Cork.

P. NALLY, Dublin.

R. J. O'MULRENIN, M.A., Dublin.

AN TARA OIREACTAS, 1898.

THE SECOND

OIREACTAS

Held in the Rotunda, Dublin, on Tuesday, 24th May, 1898.

Chairman:

DR. DOUGLAS HYDE,

President of the Gaelic League.

COMPETITIONS

In Original Irish Prose.

COMPETITION I.

Essay on "The Gaelic Writers of the Eighteenth Century." Two Competitors. Prize, £7.

Won by "Sáirféal"—William O'Byrne, St. Mary's, Maynooth College. This Essay will be published in the *Gaelic Journal*.

COMPETITION II.

Brief sketch of an Irish Historical Incident. Five Competitors. Prize, £5.

Won by "Feam Oibre"—Denis Fleming, Cork.

PRIZE ESSAY.

buaioḁ na nḁaeḁeal aḁ béal an áta buioḁ

"An veacḁáḁ lá vo mí auḁurc [ʼran mbliáḁain, 1598] vo feamḁḁ an iomaḁḁaiḁ rin áta buioḁ."

Iʼ iadʼ raiḁ briaḁra na ḁceiḁre máigiʼriḁi, ʼ cuiriḁo ríadʼ i ḁcuiḁne dḁiḁn ḁo bʼfuiḁ "oḁt veaḁ iʼ ceirḁe ríciḁ" ḁlóriḁar eile i mbliáḁanḁaiḁ ári rḁaiḁe ḁaḁḁ amuiḁ ve ceann na h-aoiḁe veíḁeanaiḁe.

Aḁur óʼr é nóʼr ári linn-ne beic aḁ veanaḁḁ voioḁiḁo meaiḁraḁ dḁiḁn i ḁcíoḁn ḁaḁ céadʼ bliáḁan iḁiḁ laetiḁḁ móra na h-aiḁiḁe oʼimḁiḁ ḁaraiḁn ʼ ári laetiḁḁ réin, iʼ ríoiḁ-oiḁeaiḁnaḁ dḁiḁn ʼran mbliáḁain reo oʼaoiʼ ári oʼḁiḁearna, oḁt ḁcéadʼ veaḁ oḁt veaḁ ʼr ceirḁe ríciḁ, veaḁcaḁ ríar ḁré na ḁrí céadʼ aḁá ári na lán-liḁnaḁ leiʼ an mbliáḁain reo ári lá móri an coḁraic buaiḁe rin beic an áta buioḁ.

Ir fearac do'n uile Šaedeal sup bpiread cat ar ŠallaiB an lA ūo. Do tAlad an ršEal rain orrainn o cEicib Ari mAiEpeac naC mŃr. AEt, ar a řon rain, ni řEioiri rinn do řAr-řArAm so veo le n-a aiE-innrinc. Ir binn linn Šac veiriugaD nua voŃeibmŃo air, 7 ŠrŃ sup řřar-tiuŃ lAn-eolac iad na tuararŃabAla air i leabraiB řřairiDeacTa, ŠrDead řŃr ir orŠailTeac ocraC Ari n-aighe i Ńcomair tuillŃ cŃntair air.

Ir AřrougaD incinne vŃinn leir veit aŃ řmaoineam 7 aŃ cuiŃniuŃgaD ar ŃniŃmarřaiB řeabaraCa Ari vřřean-řear, mar ir raŃra ar vŃinn vŃŃar 7 meirneac, 7 cEimniŃmŃo i n-eolar ar Ari vřři v'A bŃicŃn.

Triallam, v'A řEiri rin, řřar řeacTai řřE na bliadAntaiB so vřřailuigmiř ar AoD ūa nEill 7 ar AoD Ruad ūa DoŃnail aŃ řmacTuŃgaD Šall vo Šac leit i nūilad 7 aŃ torann-bEimniŃ ar cŃmaCra Šail i nEiřinn.

Da vŃluc-cAiriDe an vřřar laoC uaral rain 7 vo mEanmnuigEadar řlaca 7 uairle eile na h-Eiřeann, an mEio vŃoB vo lean ve'n ŠaedealTaCt, 7 v'řAr doŃvAcT ionŃantaC vŃoir mAiTiB Šaedealaca na řiře vo vAřri na veaŃ-ŃoigEileacTa vo buan-řearmŃuig vŃoir an vřř ūo.

Do b'řearac vo lŃcT Comairle na DainřioŃna Elřabet sup baŃŃal mŃr v'A Ńceannar ar Eiřinn ceav cor vo veit aŃ an mbeiriT rin, aCt ba řAnaC vŃoib 'řan mbliadain řeo, cuiŃ cEav vEaŃ oCt vEaŃ 'ř ceitře řicŃo, tabairT řA n-a ŃŃabail le řeill no le ceilŃ, Ńiri vo bi na cAřraoŃi rin imearřa aca cEana řEŃn. Do bi orvŃŃŃ a cŃoipe veire ve vŃit ar AoD Ruad ūa DoŃnail mar buan-cŃimneacAn ar laeTiB a vŃŃřainŃe aŃ eAlŃŃ a' carcar an cAiriEam rin Aca CliaC, i n-ar cAit řE řoinnT luacmar v'A řaoŃal řA cŃřam vŃil-mŃiřneac na nŠall, 7 v'AimDeoin a vŃoian-řaořair aŃ cur ŃoiriTe ar innil i Ńcomair ūi-nEill, vo cEir orřa Ńabail air, 7 řvŃo ba mEara na rain, vo bi a řior aŃ

Ua Néill go rabhadar ar a tí 7 anoir ní raḡad ré i nḡar ná i ḡcomfogur doib aét i b'pocair a r'lois 7 i ḡcuroeactain a r'ár-ḡear ḡpoidé lann-léaomac péin.

Do bí na ḡaill i ḡcumḡac an bliadain reo ḡan mearfall ní raib fognam doib i b'peill ná i ḡceiltz 7 do bí o'ḡiaóib oḡra claoidead le coḡad amáin cum a ḡceannair do tárrcáil.

Do bí Comairle na Dainmḡoḡna i náct Cliaé aḡ meaf 7 aḡ meádaóain na neit rin lá i mí déirdeanaiz an traimraib nuair do táinig rḡéala óca ó'n oḡoing do bí aca i b'poc Nua ar b'ruac na h-abann móire ar iomallair Tíne Eoḡain, go raib Ua Néill aḡ impuidé an p'uirc rin 7 ná léisḡead ré biaó ná beataóad do teact óca, 7 ḡur ḡéarr go mbioó oḡra ḡéillead do muna b'ruisóir cabair 7 r'urcáct uata.

Ar b'raḡáil na rḡéala rain doib do óeapadar ḡur m'icró doib r'macó-buille teann do tabairt o'Ua Néill 7 ar an íntinn rin do óionóladar r'luas móir de r'aisḡoírair na dainmḡoḡna go raib ceit're míle o'á ḡcoir 7 ré céad o'á márepaó i ḡcionn a céile aca, 7 do cuiréad an buirdean móir rain de na r'aisḡoírair do b'ḡearr do bí aca i n'éirinn aḡ tríall ar an b'poc Nua, le lón de biaó 7 de óis, de p'údar 7 de lúḡ 7 de ḡac iur eile do bí oḡreamnac doib péin 7 do'n oḡeam do bí i n-uirearba oḡra 'ran b'poc Nua.

Do óuala Ua Néill go raib an óionól úo o'á óeanam aca 7 óuir pé r'ior ar doó Ruad Ua Domnail o'á impuidé air teact óuige óom tapair 7 do b'ḡéoir do 7 óom líonmar r'luas 7 o'ḡéad ré leir. Ir maic o'ḡreazair Ua Domnail é 7 ḡan moill do ḡluair pé ó óuirceair Connact o'á ionnruide 7 do péir mar do óuair pé ar aḡair le n-a buiróin péin do táinig maite 7 muinntir Connact 7 Ulaó óuige cum dul n-a óurdeactain aḡ tríall ar Ua Néill, go raib ár-o-r'luas meanmnaó o'á leanmum ar roóctain Uí

Néill do. Le n-a linn reo do bí na Sall aS déanam
rómpa 7 luideadar ó dt Cluá zó tóí an iudá 7 ar pain
zó n-áromáca. O'fanadar oíde i n-áromáca 7 lá ar n-a
báiread do zluairadar amad a' n-áromáca aS tpiall ar
an b'popt nua.

Ói dearbádaí mna Uí Néill, Síu Hanraoi Dagnall i
zceannar an t'rlóiz Sallda 7 i tcaob 7 zup pór a deirb-
ríúr Ua Néill, ní maib tuine i n'éirinn fá'n am pain zup mó
a fuat do 'ná o'ua Néill mar zup o'á airméoin 7 i n-
a'zaid a tóile do pór pí é. Do bí o'á péir rin an o'á fluaS
namóad pain do bí o'á n-innealluSáó féin i zcoinnib a
céile an lá pain fé tpeór beirte ba namóazige o'á céile
fór 'ná an o'á fluaS féin, 7 má bí comrac le fearad o'á ríuib
muam do b'é comrac an lae rin é. Ói fluaizte Uí Néill
7 Uí Domnail i n'oeaz-eazair i n-áit do toSáó doib
le h-ua Néill, tuairim ip o'á míle ar an tcaob tuaid o'
áromáca, ioir o'á máz zó maib coill mói o'áon tcaob de 7
móin do'n tcaob eile de. Tuzad ar an áit rin béal an
áta buíde mar zó mbíod uirze na h-abann ann
ralcuizte le h-úr bog buíde na móna. Do pinnead clair
móí doimín le Saedelaib aS bun an énoic of cionn áta
buíde, ran conair i n-ar áiteadain do Salluib teact o'á
n-ionnruide, 7 do bí an clair rin clúdaizte aca le fear 7
oioiznead i t'pno náí rafáalta an áit i maib pé act le
talam comérom pé mar bí n-a timceall.

O'fan Ua Néill 7 Ua Domnail 7 tairiz eile Uad i
b'foadair a r'rlóiz aS maruSáó a mbuidean 7 aS feiteam le
Salluib zó b'racadar cúca iad de óruim an énoic. O'oll-
éimeadar na Saedil le neair namóadta 7 meanman ar
b'péirín doib an fluaS Sallda, act do péir mar do liona-
dar tar an zenoó do Sáb im'nióm 7 t'pnom-cúrnam Ua Néill
7 Ua Domnail fá lionmáact na n'Sall 7 fá fearad a n-
óruizte, 7 do luideadar amearS a n'oaoinne aS n'zríorad

7 aḡa meannnuḡaḋ le bhuātraib bhoptuigḡe 7 tar an uile nṳ̄ eile ḡ'á noubraḋar leo ip é nṳ̄ ḡo énoirde-bhuicṳ̄niḡ iāḋ ar raḋ an rḡeal ḡo noḋṳ̄ar ḡoib ḡo nṳ̄eānāḋ fáirtine aḡ nlaom̄ Deārcān ḡo mbuairṳ̄eaḋ ḡaēḋil 'ran āic reo lá amāin.

Má bī don̄ mēataḋt aḡ baing leir an tṳ̄luāḡ ḡaēḋealāc roime reo, ḡo léir-ḡoibṳ̄eaḋ an uile rḡāc 7 rḡamall oi leir na rāiḋṳ̄ib rin 7 ḡo bṳ̄rb-ḋorann-bēicealḋar le h-ūrbṳ̄eir meirniḡ ḡur ḡaḋ an rṳ̄uāḡ ḡo leir don̄ anam amāin calmaḋta 7 curairṳ̄eaḋta i ḡcomāir an ḋom̄raic.

Nīor b'āon ḡream de leandāib ḡḡa, ām, ḡo bī aḡa n-innealluḡaḋ féin ar an ḡcnoc or a ḡcomāir, fáigṳ̄oírí nrom̄ta rnar-ḡon̄taḋ rean-eolāc ar a ḡceairṳ̄ ḡo b'eaḋ iāḋ 7 nīor b'raḋa ḡ'fanāḋar aḡa nṳ̄eiriuḡaḋ féin cum an ḋata aḋt ḡo lingēalḋar rōmpa rīor an cnoc 'n-a rṳ̄aḋ-ḋuile rabairṳ̄a rá ḋéin na nḡaēḋeal.

Mo tṳ̄uāḡ iāḋ! Cairḋé rin ḡ'imḋiḡ ar an ḡcēalḋ fūireann ḡoib? Cao iāḋ na h-ollḡāraṳ̄a bārmaṳ̄a rin aḡ eirḡe ar an ḡcāin mōr rnamuigḡe tṳ̄earḡarṳ̄a úḋ aḡ bun an énoic? ḡan rīú urḋair cairṳ̄te leo rōr! ḡan ḋuine de ḡaēḋealāib n-a n-āice!

Mo tṳ̄uāḡ iāḋ! ḋo rīorāḋar an clair 7 ḡo líonāḋ an ḋoim̄in-loḡ leo n-a ḡconablaḋāib ḡ'á raltairṳ̄a fá ḋorāib a ḡcomluḋta féin aḡ ḋéanam̄ bḋṳ̄air. tárra! O! ainhḡior-māraḋt an ḋogairḋ! Féal ar an tonn mōr ḋaoine rin ḡ'á mbāḋaḋ 7 ḡ'á múcāḋ 7 ḡan de ḋúrān aḡ a muinntir féin ionnta aḋt rōḋ ḡo ḋéanam̄ tar a ḡcomraib!

'Seal, 7 tá rāin ḋéanta 7 anoir i ḡcoinnib a céile ḡabairṳ̄ ḡaēḋil 7 ḡail. Á, ip aḋḋalmōr neam̄-rēarcam̄uil an t-iombualāḋ úḋ 7 ip tṳ̄eān-mōr an teann-bhuḡaḋ ḋo-ḡn̄ṳ̄o an ḋá fūireann i ḡcoinnib a céile. A ḡaēḋil, a ḡaēḋil, anoir an t-am cum rīrṳ̄te na fáirtine! Ná curirṳ̄o

bhréas i leit bhúr naoinn! Ná buailtú go fann! Do b'féarr
 ná rugaó ruam rib má meacann neart azaib ran impear-
 zabáil cinneamnae ro. 'Sead, 'Sead! Leanair lib. Tá
 na Sall as iompóó. O! a burde leir an Tigearna táro i
 ruad-ruon maóma! Siar leo! Siar leo! Mairt, a Saeóil,
 mairt, a faor-clann míliró, mairt, a tpeoin éalma as tpeoro
 ar ron raoirre. Táro na Sall as teitead rómaib. Tá a
 otaoirae éior! Tá Dagnall rinte ar lár, asur O! cairé
 an pléarzaó oll-glómae úro éiar amearz na nSall! Táro
 na rpearta ar balléiré! 7 péad! cairé an ruaric uatbárae
 úro ir na rzamallaib! Tá an t-aeir or cionn an énoic n-a
 h-aon bhrat fola rmuic 7 miota oaoine! Á, ir luat do
 leat an rgeal. Do tuit rmearioio i meadon an púoair do
 bí as na Sallaib 7 do caitead ruar ran aer leat-éruan o'á
 noaoineib, ruar n-a nsiotuib, ruar n-a meallaib éio, 7
 tpuarize tar tpuarizib o'á scoimúct i ruon maóma, anuar
 orra do éurpling an feartainn fola! O'á múcaó, o'á
 noallaó, o'á noearzaó, o'á scur i muóctuib umán-
 zealtairéaeáta. Ní maib doig ná tuairim rearta anoir aca.
 Ba éreao caorae iao as teiteam rpoim macaib tpe. Do
 léimnizeadar Saeóil n-a noiaio aza otrearzaire 7 aza
 scoiribaó 7 ba énaróte zonta brúigte an oream oioó do
 rug a mbeata leo tar' n-air zo h-árhoaáca. Do leanaoair
 Saeóil iao zo h-árhoaáca 7 o'iomfuiréaoair an áit
 rin 7 do bí as rzaoilead uréar uata ar na Sallaib zo
 ceann tpi laete sur rzuireaoair na Sall o'á scoirnam féin
 7 sur éuireaoair teácta cum lí Néill as zeallaó do zo
 brafzaóaoir árhoaáca ar éoinzioll zo brafzaóaoir anacal ó
 Saeóealaib as imteadé oioib 7 zo brafzaó luct an rpuic
 nua an oioi céaona 7 zo brafzaóaoir zo léir a otiomtlacan
 raor a' Ulaó zo muóctain fine Sall oioib.

O'dontuz na Saeóil leir an scoingzioll rain acé ná
 béaraoaoir leo don lón de biaó, de púoair, de luz ná o'aon

níó eile, 7 do cáit na Saille péirtiuḡad leir rin, 7 níor níirte úóib é, mar do bí a lán de ḡaeḡealaid aoubairt náir ceart a léigíon amad i n-aon óor ḡo ḡraḡḡaoir ḡo léir báir de ḡonaḡ nó de ḡorta. ḡiḡeas, tráḡ do tionnlaḡad iad a' Ulaḡ ḡo fine Sall 7 do ḡad Ua Néill 7 Ua Doimnail reabḡ ar an ḡporc Nua 7 ar Áromaḡa, ḡur amlaíḡ rain t'éirḡ le ḡaeḡealaid aḡ béal an áḡa buíḡe.

FEAR OIBRE.

COMPETITION III.

Essay on "The Best Means of Keeping Alive in Irish Hearts the Memory of the Heroes of Ireland." Two Competitors. Prize, £3 3s (Presented by Miss E. Skeffington Thompson.)

Won by "máḡ áí"—Timothy Ward, Belfast.

PRIZE ESSAY.

De'n t-sliḡe is fearr le'r ú'feíḡir linn cuimniḡad laoc na h-éireann do coimeadḡ beo i ḡ-croíḡḡib na n-ḡaoimeadḡ.

"Iḡ ḡile an ḡlóir do reairear áir n-áirreḡ féin ar an naoimeadḡ h-aíḡ, 'ná reairear Seairlur Móri aḡur an Calip Haroun ar an óḡḡadḡ h-aíḡ."

Nuair bíḡear ann mo ḡáirḡún ar reoil, tá roinnt bliadain ó roim ann, do léigear na focail ro fuar inḡ an reiread leabair léigḡe do bí t'á múnad inḡ na reoileannaib an tan rin; aḡur in doḡa ḡo bfuil an raḡar céadna teasairḡ t'á tabairt do 'n aor óḡ ionnta ḡo fóil. Má tá féin, ní mian liom a máḡ ann ro ḡur oíoc-íóḡluim tráḡo nó ceadḡ ar áirreḡ, nó nac ḡ-cuirḡe i leabair léigḡe é, adḡ in é mo baramail nac cóir a leíḡeḡo do úine do cup or comair rúl nḡaoirdeal óḡ aḡur a liadḡ laoc t'á ḡ-cinḡ féin in mó clú, cáil aḡur ḡairḡe 'ná é do leigint i n-ḡearmad aḡur i b-pailiḡ ar raḡ. aḡur ní cuimn liom ḡo raib focal nó tráḡo le ráḡail ar úine acu i n-aon leabair léigḡe t'á raib t'á múnad an tan rin. Ú'feíḡir ḡur ad é

ro an fad fá b-fuil daoine na h-Éireann com aineolaic 7 atairt i reancur a o-tine. Má'r fion rin asur má'r mian linn cuimniugad laoc na h-Éireann do coiméad beo i g-croicéid na n-daoinead, ní fuláir dúinn reancur asur teanga na tine do cur o'a múnad inr na rcoileannaió tioramla. Aét cionnur déanraide é reo do deanaim? Ní'l cumáct ar bit as na daoineib ar an oream a b-fuil cúram tabarca ruar an doir óis acu. Tá curó máit de na daoineib fó'r gan don trum i reancur nó i o-teanga na tine acu; asur ip o'dca nac máit leir an oream úo do luadmar ruar a leitéro rin de ceasars do beit o'a tabairt inr na rcoileannaió. Aét ip cuma linn-ne rin.

Ip é mo baraimuil go g-caitpó Connrad na Gaedilge torac do deunad asur gluaireact do cur ar bun asur na daoine go léir do corruagad asur do gnórad ruar, asur a cur i n-úil oóib nac cóir laocra na h-Éireann do beit i n-dearmad mar atairt a mears na n-daoinead; asur gur dual oóib an nio reo do cur ipceac ar an g-Clár léigin ar móo go g-caitpó an Clár rin a'arruagad rlige tabarca ruar do cur ar bun inr na rcoileannaió ionnor go m-b'féitip leir an dor óis ruo éigin o'fogluim a o-taoib na n-daoinead mói do máir asur o'eus ar ron na h-Éireann.

Feudamaoio fó'r móran do deunad le molaó do na daoineib aét craoba do Connrad na Gaedilge asur leabair-lanna do cur ar bun inr na h-áitib reo i nac b-fuilio ar bun ceana, asur léigeacta do deunad ar na laocaió a mears na n-daoinead. Spreasrad ré ro aignead an doir óis, asur tiubrad ré opra fógluim do deunad ar an n-Gaedilg mar ip innti atá an t-eolur ip fóirleithe le fágar ar na laocaió. O'oirfead ré go mói do'n cúir reo, oá g-cuirfead na daoine comórtair litreacda ar bun ioir na Conraetib ar nói g-cumann cománuigeacda asur a leitéroí.

Ἐσοι εἰτε πόρ τε ν-α ὀ-τις ἕνν α ἡ-εὐμνιῦζαὸ το
 εὐομεᾶτο βεὸ, εὐαρτᾶννα εὐμ νᾶ ν-ᾶιτ ἰ ν-ᾶ ἔφρῆιτο
 ᾶδῆιῦε το εὐομῆαὸ, ᾶἡυρ τῆοῖῶᾶ το εὐρ ᾶρ νᾶ ὀᾶοιῆῶ
 ᾶ εὐμνῆῶεᾶρ ᾶ ὀ-τῆμῆοῖῶ νᾶ ν-ᾶιτ ρεὸ ᾶἡυρ ᾶρ ὀᾶοιῆῶ
 εἰτε νᾶε ἰᾶὀ, ᾶἡυρ εὐῆρᾶῖὀτε το ὀεῦνᾶὸ ἑὸ ᾶρ ῆῦḃᾶἰτεῖḃ,
 ἡᾶρῶε, ᾶἡυρ ῆὀρ-ἡῆῆῆᾶρῆᾶἰḃ νᾶ ἑᾶὸε ῆὀ.

Ἐᾶ ὀᾶ ῆᾶρῆᾶρ ἡᾶεὀἡῶε ᾶρ. ἔῦν ἡὀ ὀᾶῆῶεᾶν ᾶῆῆῶ
 ᾶἡᾶῆῆ. ἰ. ῆᾶρῆᾶρ ῆῆὀρᾶ ἡ ῆᾶρῆᾶρ ῆᾶεὀῆᾶῆᾶῆ. ἰρ εὐῆρ
 ὀὀῆ ᾶἡτ ᾶρ ᾶρ ἑᾶὸᾶἰḃ το εὐὀ-ἔῦᾶᾶᾶ ὀ ᾶῆ ἡὀ ἡ-ᾶῆ, ᾶἡυρ
 ᾶῆ ῆὀ εῦῆῆᾶ το εὐρ ᾶῆῆᾶε ᾶρ νᾶ ῆᾶρῆῆῆῆῆῆ εἰτε ᾶρ ᾶ
 ὀ-τῆῶῶᾶρ ῆᾶρῆῆῆῆᾶῆᾶἰ, ᾶἡυρ ἰ ν-ᾶρ ῆῆὀῆρ ἡᾶε ῆὀ ῆᾶἡᾶἡ
 ᾶεὀ ῆῆὀρ-ῆᾶρῆῆῆῆᾶᾶε ᾶῆᾶῆῆ.

ἰρ ῆᾶρ ῆὀ, ῆᾶᾶᾶῆῆ, ἰρ ῆῆὀῆρ ἕῆῆῆῆῆᾶὸ ᾶρ ἑᾶὸε
 το εὐομεᾶτο βεὸ ἰ ἡ-εῆὀῖὀῖḃ νᾶ ν-ὀᾶοῆᾶὀ.

ῆᾶἡ ᾶἡ.

COMPETITION IV.

Essay in Irish, with an English translation, on "The Necessity of Supporting the Revival of Irish Industries." Two Competitors. Prize, £3 3s. (Presented by Mr. Bernard Doyle, Dublin.)

Won by "Commeen"—Cornelius Boyle, Doochary, County Donegal.

PRIZE ESSAY.

ᾶῆ ῆᾶεὀᾶῆᾶ ᾶἡὀ-ἔεὸὀᾶὸ ἡᾶὀᾶῆᾶἡ ῆᾶ ἡ-εἰῆᾶῆῆ.

Ἐε ῆὀῆᾶῆ ἔῆᾶὀῆᾶ, ἔᾶ ἑ εῦὀ ὀε ῆὀ ῆῆὀᾶῆ ᾶἡ
 ἔῆᾶὀῆᾶὀ εᾶὀ ἑ ᾶῆ ὀῆὀ-ῆῆᾶὀ ᾶ ἔἰ νᾶ ὀᾶοῆᾶ ὀᾶ ὀεῦνᾶὸ
 ὀε ὀᾶῆῆ νᾶ ἡᾶὀῆᾶ ᾶῆῆ ᾶῆ ᾶἡτ εὐἡ ῆὀ ὀε ἕῆὀᾶε ὀῆῆ-
 ῆᾶ-ῆἡᾶἡ; ᾶἡυρ ἡὀ ὀὀῆῶῶ ἡῆρ ῆᾶρ ῆῆῆ ᾶᾶ ἡῆ ἡᾶε ἡἡῆ
 ἕῆὀᾶε ὀᾶῆῆῆῆῆ, Ἐε ἑᾶὀ ῆᾶρ ἔἰ ᾶῆῆ ᾶῆ ἑῆᾶῆ ᾶῆῆῆῆ ῆᾶρ
 ᾶᾶ ἰὀῆῆᾶῆᾶ ῆὀῆῆ. ᾶῆῆ ᾶῆ ᾶῆ ῆῆῆ, ἔᾶ ἡῆᾶὀ ἑῆῆ ῆᾶ ῆῆᾶ
 ᾶῆ ὀᾶῆῆ ὀὀ ἰὀῆῆῆῆ ἡὀ ᾶῆᾶἡῆ; ἑ ὀὀ ἕᾶῆᾶἡ, ἡ ᾶῆῆῆῆ

é do fhíom. Tug ro obair maic uráideac do'n méio mná a bí ann na h-áitibí seo. Cuirfead ríad an rnáct roir [go dtí] fíogádaíne fógáimta, a bí farruing tá tamal bliadúnta ó foim, 7 deanaó ríad seo eudaó—mín 7 zard—áluinn 7 rearmác, cóim rearmác 7 dá mbéad pé as cur ó mairtin go dtí 'n oíde ní leizfead pé trío don deor.

Le cómairlé luét riopaí ríad ro. Tá an olann as dul anoir roir factories, cur in Éirinn, cur in Albain 7 cur in Sapan. Tis arta seo eudaó an-áluinn, acé ní fuil pé buan nó rearmác. Tá luét na riopaí mar agents as na factories. Ceannuigean ríad cur maic de 'n olann an-raor 7 fágan ar a foí eudaó, a díolan ríad arís go an-raor. An méio a glacaf uctac é cur roir na factories, tá ríad (leir an corpar do díol) dídeallac as curéail rnáta fágan ríad ó luét na riopaí. Tá pé bñónac beir a' rmuaintead ar an luac beas atá na mná boéta as fágan ó na buic ro ar ron a zcur raotáir.

Oic asur mar atá ro, tá neite eile a tísio ar an curéail ro atá a braf braf níor meara, mar atá falracé 7 móran peacaó. Tá ríad ar riubal ó teac go teac, 'na fuide fá na teinte. Ir é mo méar zur ro falracé móir! Ní fuil ríad 'na fuide mar ro 'na doir. Ní fuil! Zan a oteanga beir as ite a zcómaran—ro peacaó! Ir é mo méar zur b'é—asur falracé. Nuair a bí ríad as obair le olann a zcaoraó féin níor obair é o'á doicraf le don tuine do ráó zur obair falra ná peacaó a bí ann.

An t-eudaó fágar luét na riopaí ar ron an olna, díolan ríad é arís, ar luac fada; leir na daomibí ceutna ro, ó a bfuair ríad an olann. Nac bfuil bur[ead] móir orá leir an obair ro? Ir é mo méar go bfuil! Arís, ní fuil caiteam ann cóim maic, ná leac cóim maic, asur bí ann an eudaó ba znátaó leó féin do deanaó. Nac ro bur' móir eile!

Ní tís an t-eudac ro ran tír go léir, acé téirdean ré go tíre eile, agus tís in a áit bhratacaí atá áluinn go leór le amharc orca, acé ní fuil ríad ábalta fuacé nó fearcain do éongháilt amuic, 7 bíod a fíor aghaib go bfuil 'na n-aghaid luac fada. Ní fuil ríad buan, 7 ar an tís rin tá an-éortar leo. As an pobal, as an fáirte, as an tórad, nó as na marghaib do mearpá, leir an eudac ro atá lán farruing rghairte ann ran tír reo, sur amearg luéc na Sarran atá tú; agus má tá fear aca a bfuil culaid o'eudac tíre air, tá teap-gháid in do éiride do.

Nac ro bhir' mór airgí 7 farradair! bhir' mór éiride! Tá an olann as iméacé ar an tír 7 beagán raotair as teacé ar a fion, 7 móran de "beag a máit." Tá na mná dorad 7 ós as obair le raotair san móran cairbe, 7 támuio, ar cómairle na n-agent ro, as cur amac ar an tír an raotair a mbéad cairbe agáinn ar a fion. Tá an tír a bpad níor bocta leir an obair reo, 7 bíod, sac uile lá, as éirge níor bocta, mar [muna] nglacraib na daoine ciall, 7 an olann do oibruagad in a gcuid tís mbeag féin in sac uile gleann 7 ar sac uile éad-énoic in oileán glar na h-éireann. Ní fuil teap oróde ná lae annr na tígíib reo, mar ba ghdac, 7 ar rean nó ós ní feicfid tú lon ball o' eudac dá ngoirreap mearal do.

A! tá cail 7 bhir'-éiride mór eile le cur ar riudal an olna fíod [tíod] láimib luéc na ríoraí. Tá na daoine i bhracáib doib, 7 mar rin díolan ríad an olann leo ar luac an-beag. As na daoineib, ní fuil cairbe mór acu ó olann a gcuid caoraic, 7 nuair a éio ríad ro, tá ríad neam-fuimeamail ionta. Tá na cnoic, a bí (tá tamall bliadnta ó fion) cúmruighe le caoraicáib, lom doib anoir! Seo bhir' mór, 7 ir doilig é a cúntar. Le iméacé an raotair ro táimig ar an gcuid ir mó de na figeadóirib (a bí a' deunad

amae beata meapamuil simpli'oe ar) 'oo imteaet zo h-
 Albain 7 zo Sapan le n-a gcloinn, le beata o' f'asail, ruo
 a diultao doib in a otir outaige fein. Cuair riao a b'rao
 o n-a scairtoib 7 o n-a nsaoltaib, o na gleanntan 7 na
 enoic a rai' ionmum moir in a scioirde doib. Ta riao
 caillte orainn zo deo! 7 nac b'ronac ro duinn! Ni fuil
 an deag-f'ompla ar a gcloinn a bi acu annr an t'ir u'aral
 aluinn ro; 7 mar rin, ir gnatae leo tuirim irtea' i m-
 beuraib olca, a cuirfeaf iao fein 7 a n-aic'neaca 7 a maic-
 neaca raoi na f'odaib glara zo luac.

Mo beannaet asur zo rai' beannaet De ar aon duine,
 fear no bean, a deana' a t'it'ceailt an raotar ro o'ait-
 beoda' in ar mearg arir, mar a bi re annr an t'rean-aimp'ir.
 Seo raotar olua na scaora'. Ta re maetanae e ait-
 beoda'. An torao b'ideaf ar na r'ploicitin talaim, oiolan
 riao e ar luac an-beas, 7 fasan ar a fon bia' nac b'fuil
 leat com maic no com tairbeae. Ar an scoirce zo h-
 aimp'iste ir maic liom labairt. Ni fuil an muilion beas le
 f'asail ann a deana' na daoine min de'n coirce. Ni fuil!
 Ta riao ar ruibal 7 na rin leo. Tis an coirce ar air 'na
 bia' b'ronac 7 san tairbe, 're rin i gcuma biota'la. Da
 maic an gnio'm na muilinte beasa oo cur ar bun 7 an
 raotar ro oo cur ar asair arir. Da n'oeana' ro, bea' b'
 bia' nior farrunga t'rio Eirinn zo h-uile, 7 ni bea' na
 rin com r'garta 7 at'a. Ait-beoduisio' an obair beas
 maic ro!

Bi annr an am a cuair t'art, in sac baile Condae,
 oibneaca as deana' leat'air 7 ar an leat'ar ro oo deanta'oi
 b'roga maice 7 iao la'oir, dian, fearmae. Ta reo ar ruibal.
 Asur in ait na mbros a bi asainn ta' broga, tis anall ar
 Albain, 7 ar Sapan (an cur ir mo acu), aet ni fuil ionta
 aet an t-ainim. Ni mairean riao a b'rao, 7 ni fuil ionta
 fearam' f'ao 7 mairean riao. Cur teaet na mbros ro ra

tír ár gcuirte zréaruirde 'na dtort, 7 fásan orainn corpar mór le beagan páraim. Úi na h-oidhreaca a bí 'deanao an leatair a' tabairt gléar raotairuizte in ár dtír féin do mhóran daoine atá anoir i dtíre eile. Nac ro bhón, 7 nac bhón é a beit 'cuir airgid amac ar an tír roir luct céirte 7 fásailt luct céirte maite ár dtíre féin pollam, 7 muid [rinn] féin san mhóran páraim! Leir na neitib ro t'aitbeoadao air, béirdeao, 'ré mo mear (7 feudaim a ráo tá mé an-áinne) zo mbéirdeao amearz ár ndoime mboct a b'áto níor mó róz. Zo dtí zo zcuirfeair iao ar bun ní béir doct glaoo zorta anhr na h-áitib reo atá a n-earbuid ortá, 7 rin zao uile bliadain. Ní béirdeao, ann ran, an iomao fir 7 mná az imteact zo tíre eile, 7 zo h-uile, zo dtí zo zcuirfeair ar bun iao béir éire 'na ball oireoilín.

Le ro a éruadozao 7 do 'deanao roiléir, glacraio mé aitebeoadao na h-iarzaircaeta ar córtuib na h-éireann 7 zo h-áirizte ar córtuib na Roraí, na zCealla-mbeaz 7 Teelin i zCondae Úúin-na-nzall. Ní fuil ré mhóran bliadonta ó bí anhr na Roraib iarzaircaet san mhóran cairbe. Ní rab acu doct báoai beaza 7 gléara dona rimplide, 7 eolar ar iarzaircaet faraza zo dona 7 zo rimplide acu. Mar bí bhón mór ar fazar na parairte fán obair dona a bí az muintir na tíre móire 7 na n-oileán zo h-uile o'á 'deanao leir an iarzaircaet, glac ré uctac 7 fuair ré doib gléara níor fearr, le mian a gcuir iarzaircaeta beit níor cairbige. Zuz ré do láimib eolaca na gléara reo, a rizne uráio maic doib 7 i ngearr-aimhir bí luac a raotair acu; níó a cuir luézáir mór ar an trazar, 7 zuz do uctac níor mó de gléaruib do bheit cun tír. Le fonn 7 zráo mór do rzair ré amearz na n-iarzairí mboct iao, 7 zo fonnmar cuair ríao do'n obair zo díceallac, 7 dar m' fíreann [fírinne?] bí luac a raotair acu.

Nuair a cónnaic an riasairt ós a bí ar oileán Árann móir, an oðair mairt a bí ag toul ar aghair ar éorfa na tíre móire, glac pé uétaé 7 éuir ar aghair an iarghaireaéct a bpat níor tréine 7 níor fearr. I zceann beagáin ama cónnaic pé le doibneap zo maib na daoine boéta leunmápa ro a bí paoi n-a éuraim ag éirge níor fairóbre. Mar cónnaic an riasairt ós ua Sallacóbari ro zo maib na daoine fann in eolar iarghaireaécta, fuair pé anall ar uéctar na h-Alaban fir fógslumaige, a éus eolar do na daoimib. De 'n fógslum ro, muéne na h-iarghairí uile upáio mairt.

Le n-a éuro oibre uile cónnaic pé zo maib mío eile in earbuir ar na daoimib ro le n-a zcuir iarghaireaécta do déunaó com tairbeaé 7 óa mairt leir. Fuair pé óa báo mópa óóib ó Albair. Leir an obair mairt tairbeaé a muéne na báoa ro éáinig uétaé níor mó oréa. Tá mópán acu ann anoir

Nuair a fuair muintir na zCealla mDeag agus Teelin eolar ar an oðairbe a bí ann na bádaib mópa iarghaireaécta ro a bí ann na Rorair, fuair aóar cuir acu, acá anoir ag ceanaó, ann na h-áitib ro, obair mairt 7 iarghaireaéct tairbeaé.

Tá o'airgeaó ag teaéct ann na h-áitib ro anoir ceur ar ron zac punt o'á maib ag teaéct ionta nuair a rmuain-teaó na riasairt ro ar paótar na h-iarghaireaécta do éur ar bun níor fearr 7 níor fógslumaige.

Ann áit boéctanaéct 7 an-fóz ann na Rorair, ann na Ceallaib Deaga, i oTeelin, 7 i zcórtairb Condae Óúin-na-nShall, tá fóz 7 doibneap ionta anoir.

Zo zcuiróigir óia leir na riasairt ro, maib nó beó.

commeen.

COMPETITION V.

* Short original story, illustrative of Irish life. Four Competitors. Prize, £5.

Won by "Cú uiladó"—P. T. McGinley, Vice-President, Belfast Branch, Gaelic League.

COMPETITION VI.

* Short original story of Adventure. Two Competitors. Prize, £5.

Won by "ράτομυζ αέ Σεάιν"—P. J. O'Shea, Belfast.

COMPETITION VII.

* Short original story of School Life. Two Competitors. Prize, £5.

Won by "ράτομυζ αέ Σεάιν,"—P. J. O'Shea, Belfast.

COMPETITION VIII.

* Short original story on any other subject except the above [*i.e.*, Nos. V., VI. and VII.]. Five Competitors. Prize, £5.

Won by "Οιρίν μαε φίνν"—James Fenton, Streamstown, Westmeath.

[* These four Prizes for original fiction were presented by the proprietors of the *Weekly Freeman*, and the successful stories became their property.]

COMPETITION IX.

Historical Essay, in English or in Irish, on "The Causes which have led to the Decline of the Irish Language within the present Century." Four Competitors. Prize, £7. No award.

COMPETITION X.

Composition in Irish for Juniors on one of the following subjects :—

(a) Description of Fair.

(b) Short account of the Life of some great Irishman. Prize, £2.

No entries.

COMPETITION XI.

Three short humorous stories in Irish. Five Competitors. Prize, £2,
(Presented by T. V., per Rev. J. E. Nolan, O.D.C.)

Won by "Séamur Óub"—J. J. Doyle, Glasgow.

PRIZE STORIES.

I. ΤΑΟΣ ΟΣ.

Τιμίτσιλλε λε λεατ-δέαθ βλιαθάν ό ποιν το βί 'να
έόίννουζε α β-παρόιρθε να Cille φεαρ το μίντιρ
Súiliobáin. Ταός α β' αινιμ το γ βί φειρμ θεαζ ταιρμάν
αιγε.

Βί μαε αζ αν θρεαρ πο γ ό βί Ταός μαρ αινιμ αιρ, το
γλαοθάθ Ταός Οζ αιρ 'νουαιρ βί πέ 'να ζαρρύν γ lean αν
τ-αινιμ ρεο έ 'νουαιρ βί πέ 'να Έαθζ ερίονα, αζυρ ελανν α
έλοιννε αζ είριζε ρυαρ τιμίτσιλλε αιρ.

'Νουαιρ α βί Ταός Οζ οέτ m-βλιαθάν ο'δοιρ έυιρ α
αέαιρ αρ ρζοιλ έ. 'S an am po ní ραιθ ρocal 'να ρλυε αέτ
ζαεθίλζε. Νίορ λαθαιρ α μάέαιρ δον τεανζα ειλε ζο ο-τί
λά α βάιρ γ ιρ ρό αναθ α έυαλαθ πέ ρocal Θευρλα ό n-α
αέαιρ. Νί ραιθ δον αινιμ Θευρλα αρ ρυο ιρτιζ ná αμυιζ
αευ, αέτ "Captain," αν ζαθαρ, αζυρ "Bill," αν τ-αρά.

Ο'ιαρρ αν μάιζιρτιρ αρ Έαθζ αν ραιθ Θευρλα αιγε.
Ουθαιρτ Ταός ná ραιθ, αέτ ζο n-οέανραθ πέ α θίεελλ ι
ρζογλαιμ.

Ταιρείρ βειέ αρ ρζοιλ θεαζάν αιρριρε ní ραιθ αν ζαρρύν
α' ρζογλαιμ ρυίνν Θευρλα, αζυρ μαρ ζεαλλ αιρ ρεο το
ευρραθ αν "Signum" λε αιτεαθ αιρ.

Είρην θεαζ β'εαθ αν "Signum" το ερροέταοί λε έόρρα
αρ μίννεαί δον ρζολάιρε ζο ο-τέρθεαθ πέ αμαέ αιρ βειέ α'
λαθαιρτ ζαεθίλζε. Ευρταοί ρζόρ αιρ ρεο αν-αζαίθ ζαέ

focaíl ḡaeóilge do tuitreáð ar beul an buacalla. ḡo veimín do leigead na rean-máigirctrí rḡola orra ḡo n-innebráð an “Signum” réin ar don ḡarrún nó caílín beas beirdeáð a’ labairt ḡaeóilge. Bí Taðs Ós ’na buacall an-áireamail ’ra baile. Ír é tiomáineáð na ba abaille cun crúirte ḡ a cúireáð iáð ar-t-oirdece ’ra o-tuair. Dá m-beirdeáð beiridís na ḡcómairran a’ teáct ear teorain ír ar Taðs a ḡlaóðraoi cun iáð a cúir ar n’air.

Nuair a beirdeáð blúire ime ar iaráct a’ teardáil ó n-a mátair cun foiteac a déanam ruar a ḡcómair lae an máir-ḡairó b’é Taðs an teáctaire do b’feárr a cúir ar a lois.

Áct anoir faraor; ní’l maít ná tairde ann. Nuair a raḡan ré a’ tabairt na ba a baile ní leigean eagla óð labairt leo a n-ḡaeóilge, mar ba ḡnátað leir. Í n-ineáð “nó ’baile” ’ré veir ré “Home, home.” Seo caint ná tuigean na ba. Ní féidir leir ḡlaóðáð ar ainim don bó. Ní ’l orra áct “Caáireáð,” “Donnairde,” “Ceannirde” nó “Maol”—ḡaeóilge iáð ḡo léir.

B’é an rḡeul céatna ar ḡac níð eile do cúair Taðs cun a deunta.

Tairéir reáctmáin a cáiteam mar reo, bí Taðs boct aḡur cáð eile ré ḡein a tíḡe tuirreáð ve’n “Signum,” aḡur duairt Taðs leir réin ḡo m b-feárr leir veit ḡan Deupla ḡo veó ’ná veit ’na balbán reáctmáin eile.

Bí átair Taíðs ’ran aighe céatna, aḡur ar maidin Dé luain, nuair bí Taðs aḡ imteáct air rḡoil, cúair a átair le na cóir ḡ a duairt leir an máigirctrí, “Má ’ré do toil é bain ve’n ḡarrún an cipín rin. Ní’l anam ná bḡis ann ó éroáir ar a múineál an rmuictín beas aómuir. Níor maít liom don rúð a déanam cun fearḡ a cúir orr, nó beirdeáð an cipín ’r a córta ’ra teine.”

Ní gáð le h-innrint nár éait Tadó Ós an “Signum” arírt, agus go t-tí lá a báir do labair ré go maít agus go bliarða teanga a fínnreap.

II. SOISGÉAL A’ DRÉIMIRE.

Óreir 7 trí píctó bliadán ó fóin ní maib i b-paróirde na Tuata áct réipeul go maib díon air i n-inead ríinne. Ir dóca go maib an rgeal céadna le h-innrint tímcioll an cúro ir mó de réipeulaib na h-éireann leit-éad bliadán ó fóin—áct ní baineann ré peo le m’ rgealra.

Do bídeat annr a’ réipeul ro dréimire rínte coir an falla. Ní maib ’ra paróirde lon dréimire eile com mór leir, agus ’nuair a bídeat na peirmediurde a’ cur tuige ar a s-cuir cogairde rtor ar agus rtaíde ’ran fógmar bídeat a’ t-an-éilíom ar dréimire mór an t-rasairt, agus ir iomda pic prátaí agus púnt olna a fuair Duncat an Cléirig a t-taob iaract’ a’ dréimire.

Bí ro go maít go dtáinig lá gaoite móire do rgiob an díon go léir de leat-taob an tréipéil ’r an am céadna go maib dréimire an t-rasairt as Seágan-na-Cearaige a’ cur tuige ar rtaíca.

Na díar ro tug an t-áir Séamur órougat do’n cléireac gan an dréimire a leigean amac ar an réipeul áct amáin éun dóigteán a múcat, nó éun tig a coraint ó beit fuaraitte.

Do lean Duncat órougat an t-rasairt ar fead bliadna. Nuair a éuar ré amac a’ bailiúgat “cota an cléirig,” tímcioll na Samna, ní maib a éapn prátaí com mór, ná oiread meud ’na cúro olna ir do bídeat ’r na bliadantaib roime rin.

Nuair bí na cogairde rtor t’á n-déanam an t-ara bliadain bí an dréimire ’á tabairt amac a gan fíor do’n

τ-ραγαρτ, δέτ πέ ζευραϊθ τρομα é úπρ αρ η-αιρ τριάτνόνα
 Όέ Σαταϊρη, ριζε ζο ηβέρθεαθ πέ λε ρεϊρσιητ αζ αν
 Δταϊρ Σέαμυρ αρ μαϊοη Όέ Όοήηαιζ.

Όι ρο ζο μαϊτ, γ ηί ραϊθ ζο η-οις, μαρ θεϊρ α' ρεαν-
 focal. Δέτ τάηηζ Λά Όοήηαιζ ηά ραϊθ αν θρήμηρη ρίητε
 μαρ βα ζηάταδ λειρ, κοϊρ αν ράλλα, αζυρ θαοηηη αρ λεατ-
 ζλίμηθ α' ραϊρθεθρηαδέτ λε η-α αιρ, ηό 'ηα ρυρθε αιρ, αν
 ραϊρ α θίθεαθ αν ρεανμόηη αρ ρυβαλ.

Όι α έρποθε αρ έρμη ι η-Όυηέαθ βοέτ γ ηρ θεαζ αν
 τ-ιοηζηαθ ρηη.

Ραϊρ θί αν τ-αιρρηοηηη 'ά ηάθ έυζ πέ εατ-ρύηλ ρίορ αρ
 αν άητ ζο η-θίθεαθ αν θρήμηρη ρίητε. Ηυαιρ α έοηηαις
 πέ ταοθ αν ράλλα ρολαή, ζαν 'ουηηη, ζαν θαοηηη, 'ουβαϊρη
 πέ λειρ ρέηη "Τάηη ερθετα αηοϊρ ηό ηαήη" αζυρ θ' ρίορ
 τό ρηη.

Ηυαιρ ο' ιοηραιζ αν τ-Δταϊρ Σέαμυρ αμαδ έυη ρεανμόηη
 α έαθαρητ υαϊθ, αδυθαρητ πέ :—

"Λέηημηθ α ροϊρζέαλ α' λαε ηηοηη" (αζυρ α ηόηηητ
 έέασηηα α' ρευέαιητ ρίορ αρ αν άητ ζο η-θίθεαθ α' θρήμηρη)

"Έέ τόζ α' θρήμηρη θί ανη ρυθ ρίορ?"

Ηί ζάθ α ηηηρητ ζυρ έρποη ηα θαοηηη αρ ζάηηθε. Όο
 λεαν Όυηέαθ α θεϊτ μαρ έλέηηεαδ ζο Λά α θάηρ, γ ζυρ ραθα
 'ηα θιαρθ ρηη το θίθεαθ τράέτ έαρ Σοϊρζέαλ α' Όρήμηρη.

III. SEÁZHAN BREAC.

Ρεϊρμηοηηη θεαζ τοθ 'εαθ Σεάζηηη Όρεαδ. Ηί ρίορ α
 ηάθ ζο ραϊθ πέ η' ρεϊρμηοηηη ηαϊτ. Όι ρίθε αρα ταλμαηη
 αηζε, κυρθ θί 'ηα μόηηηεάηη η ηάηρ ράηρ μοράηη δέτ λυαέαιρ,
 αζυρ αρ αν έυρθ εηλε θί αητεαη ζαοθαλαδ ζο ρλίηρηεαδ.

Δέτ βα έυμα λε Σεάζηηη, ραθ α θί ζαλ τοθαδ αηζε αζυρ
 α έίορ θίολτα.

Air fon go raib ré cnám-díomáoin ní raib aS Seághan aon dúil 'r an ól, aótt do raġað ré deic míle cun cáirtaiġe imirt ar ġé nó ar leat-ċeann nuice.

Ir fada bí a bean a' tacaant ar Seághan leigean o'á cuio riúbal oiróce aSuir cáirtaiġe 7 ir minic aóúbairet ri ná béirdeat deire maít ar a cuio oibre. Aótt ní raib maítear-oi beít a' caint. Do lean Seághan a rliġe féin.

Timcioll reacrúmain noim Noúlaig bí Seághan 7 cúigear eile ceaprbac aS imirt ar ġéana. Bí an oiróce déaganaó nuair a bí deire ar an imirt aSuir bí ġé aS Seághan o'á banna. Mar ġeall air reo bí ácar móir air aSuir oúbairet ré leir féin, "Ní béiró Beig a'm rġala anoótt nuair a raġað a baile, ó tá ġé aSam a ġ-cómair oiróce Noúlaig."

O'imtiġ ré leir go móralác, an ġé fé n-a bacla aSuir ġac treaplóġ o'ár ċuġ ré tpi tpois ar fáio.

Bí go maít go o-támic ré go Lúibín-na-Leapa, nuair a raóil ré ġur óuala ré na rlabraide a' teact 'na diaió. Do rcaó ré ar feaó nóimeit aSuir é ar órit-eaġla. Bí na rlabraide ann ġan aímur 7 iao a' teact níor ġioirra oó ġac nóimeit. Cáit ré rúil ar o-taob riar de aSuir ónnaic ré an diaóal féin, ioir aóarca 7 órúba aSuir na rlabraide ar rileaó leir.

Do cáit Seághan an ġé uairó 7 do rit ré a baile óm tapais 7 do b'féioir leir. Bí an doirar oúnta aótt do ġlaódaig ré óm truaig-méileac rin ar a mnaoi é leigin irteaó ġur baín ré rhead airti. Nuair orġail ri an doirar oó tuic Seághan a laigide ar an úrlár. Tairéir teact óuige féin o'innir ré o'á mnaoi caó imtiġ air 7 ġeall ré oí tairéir na hoiróce reo go n-deanraó ré oiúltúġað do na cáirtaiġib ġó brát.

Ní raib Seághan 'na rúide ró-móó ar maioin. Cuairó Beig amaó a' feucaint timcioll na h-áite Ní raib ri a

b-*pa*o amuis nuaí a *connaic* rí míúil le comharrain airtis a lúibin-na-leapa, áit a bí cúinne beas *gabáir*oe curta as *Seágan* cun *plann*oaisge beic le *viol* aise a *g*-coinne cior na *Dealtaine*.

“*U*’*féir*oir *g*ur b’i reo an *púca* bain a’ *t*-anam ar *Seágan*” ar ríre léi féin. Nuaí a *fuair* rí an *g*é *rlán* *fulán* coir an *élaio*ó bí *fi*or aici *g*o maic cao a bain a’ *t*-anam ar a *feair*.

Do *tiomáin* rí an míúil a baile *ioimpi*, asur do *g*laodais rí ar *Seágan*, a *rá*ó leir *g*o *bfuair* rí an *tar*óbeirreoir a bí a’ *ru*c’na *ó*iaíó *g* *g*o *raib* ré anoir a’ *feiceam* leir amuis ar an *m*-bannrac.

“An a’ *ma*gao *p*úm *a*taoi, a *ph*eis?”—“Ní h-*ea*ó *g*o *veim*in, a *Seágan*. Cuir amac do *ceann* or *cionn* an *leat*-*ó*ora ar *g*ur *éi*óiró tú féin *g*ur *clár* an *fi*runne *a*tá *asam*.” Cuir ré a *ceann* amac *g* nuaí a *connaic* ré an míúil asur *rmut* *o*’á *rlab*ra *b*uirte ar *ri*leaó le *ó*á *coir* *ó*i, *o*’*a*itín ré *ó*iaóal na h-*oi*óóe *ri*er.

SÉAMUS ÓUB.

COMPETITION XIa.

Essay in Irish on “The Life, Character, and Writings of St. Columba.”
Three Competitors. Prize, £10.

(Presented by the Senior Students of Maynooth College.)

Divided between “*g*artan,”—Miss Norma Borthwick, London, and
“*ó*eirciobal,”—Dermot Foley, Newry.

PRIZE ESSAY BY “*g*artan.”

naom̄ colum-cille.

Ní *fuil* *r*geul ar *bit* i *reana*óar na h-*éir*eann, ná *bea*ta ar *bit* i *rtair* na *naom̄* uile, ir *rpéir*eamla *’*ná *bea*ta *naom̄* *ó*olum-cille, *naom̄*-*pá*trúin na *noe*óraíóe.

D

Ní doilíg a ráð cad ír aóðar na rpeíre rin a mócuigeaf
 zac uile léigíteoir ar nveunadó rctuíerí uó ar beata an fín
 béannuigíte reo. Ír iao an zráó 7 an t-ionzantaf acá
 ašainn air, mar zcall ar a máiteaf, 7 an tpuaiže, mar
 zcall ar a óibíre, a bporcuigíó ar nveirmíreacé 7 a cúirio
 oppainn an rzeul uo leanmáint nó zo bfuil eolar ašainn
 ar zac nio ír féioir linn o'fašáil amac 'na táoib. Ašur,
 mar ronaf uóinn, tá rcairíteoir maít aš an naoim, .i. a
 cómarba 7 a fear-zaoil aóamánán, a rzióib "Deata Colum-
 cille" timcioll 7 ceuo bliadóin i noiaró báir an Colum
 ceutna. Leir rin, tá poinnt maít ve leabpaib rzióibta
 ar Colum-cille ionnur zur féioir linn tuairis z niof mó
 o'fašáil air 'ná ar an iomóa naoim eile, uá faio ó foín
 an aimpir in ar máir pé.

Uo rušao Náom Colum-cille an 7ao lá ve mí Noúlag
 i mbliadóin an Tígearna 521. (Tá amhar beaz ar an
 mbliadóin, acé ír uóig zo bfuil an ceart aš aóamánán 7
 aš na zceíte n-Ollamnáib, 7 ír i 521 an uimír a uoirio
 arao.) Zartan, baile beaz i zConoae Uóim-na-nzall, áit
 a bpeíte. Feiólímíó mac Fearzura míc Conaill Zulbáin
 míc Néill Naoi-ngeallais a acair, 7 Etne a mátair, ingean
 ve flioéc ríogamúil na Laígean. Uo bí rinrip a acar 'na
 n-áiro-rígtíó ar Éirinn le pé ceuo bliadóin pul aimpir
 Colum; uob'é Miall Naoi-ngeallac a bí 'na áiro-ríš nuair
 a táinig Naom Pátraic mar rglabuirde ann. Ír lán-
 córmúil zuró 'féioir le Colum copóin na n-Éireann uo
 'beít aige munar cúir pé. uairó í ar Uia.

Tairbeántar í nZartan inoiú leac móir ar ar rušao
 Colum-cille. Uo beirteaf "leac-na-cop" nó "leac-na-
 coin," air, mar ríteann an rzeul zo paib cú móir 'na luige
 ar an leic nuair a táinig Etne cóm faoa leir, 7 zur cúairó-
 pé ar nuair a connaic pé mátair an naoim. - Tá meaf móir
 aš na uaoimib ar an leic úo. Tígio cúige le n-urruigíte

do deunad, go mór-mór nuair atáir o'á n'óibhse ar éirinn amac sur an Oileán Úr. Deir na deóraiðe bocta nac bfuil cúma dom zeur inr an tír coimtiðis ar an té coolar ar an leic an oirðe roim a imteact. Tá beannact Naomh na n'Deóraiðe air, 7 beannact Dé.

Do bairtead leanb Ethe i oTulae Dubglair in aice le Sarran. "Cruitneacán mac Ceallacáin an t-uapal ragsar" do bairt é. Tus pé oá ainm do. .i. "Crumcann," 7 "Colum." Ir ar an t-ara ainm amáin, am, aicniðtear é i gcómnuid, leir an lear-ainm "na Cille" a fuair pé ó n-a cáirtoib beasa, 7 é 'na páirde fóir, mar seall "ar an mionca táinig ó'n scill in ar léis a palma," mar rshíobad air 'ran leabair m'breac.

Ói Cruitneacán 'na acair-altama do Colum, 7 do cómnuidgeadair i scill-mic-Nenain. Tá sean-rann ar óise Colum, a leagtar ar Naomh Mura, mar leanar:

Rúgadh i nSarran oá deoin,
 'S do h-oilid i scill mic Neoin;
 'S do bairtead mac na maire
 a oTulais Dé Dubglair.

Díod sur ab ós an páirtoin, doob 'follurac do sac doinneac go raib zrára áirighe air. Do tairðbreac a aingeal coimideacta go minic do, 7 uair amáin connac pé trí ósa glé-maireaca as teact 'na ionuid, 'sá ráo leir suriad an Seanmhairdeact, an Eagna, 7 an fáirdeadóirdeact, a cuir Dia cuise le n-a tpeóruagad 'ran trlige ceart. Do riubail pé 'ran trlige úo go fíor. Ní raib neart as baorrad an tpaogail a anam slan naomta do tarrainng aruam ar reacrán. D'oppail pé é péin go lán-toilteanna do'n Tigearna, 7 sío go raib a cuir loct aise, mar atá as sac duine de'n scinead daonna, rus pé buair oppa le congnao Dé, 7 do caic re a beata 'na fear beannuidte a béirdear 'na éirioimpláir fíor-uapal dúinn uile an fáro a béirdear an duine i ngleann ro na n'oeóir.

Deireann reanaíochas an leabhair Leara-móir sup do-
airníogte iad na míorbáile 7 na fearta a rinne an Tígearna
tré Colum iní an traogal ro fíor. Mar torac míorbáil
innireann an reanaíochas ceutona go n-deaíoch Colum lá
Noctas le n-a dtair-altrama go cill Rata-maige-enais 1
oTír-eona, in a raib an t-airíonn le léigeas as Cruic-
neacán. Táinig dearmad ar an traogal, 7 é as cantain
raime, sup b'éigin do rtao, mar níor feuo pé leanmáint
uirí. Do glac Colum an leabhar, sió nár fógluim an
leanb áct an aibzítir fóir, 7 feinn pé an cúro eile de'n
traim go críoch.

Ar rgarad do Colum le n-a ceuo oíde, cuair pé go
rsoil Naomí Finnacán, as Maig-bíle, in oirdear na n-Ulad.
Tugad Finnacán ruar 1 Scandida Casa, teac maíalta do
cuir Naomí Ninníán ar bun 1 ndeirceart na h-Alban
timcíoil na bliadhna 397. (Teac cloic do bí ann, ruo nac
gnáca 'ran am rin: ríúo adbar an ainme "Teac bán" a
tugad air.) Mar rin fuair Colum ós cairbe na rsoil
Albannaige (nó Breannáige) mar aon le sac uile eolar 7
oileamaint na rsoil Éireannáige, 7 leatnaig pé ar an nuad
iad nuair cuair pé tré h-Albain as craob-rsaoilead an
Éireoin bliadanta 'na úair péo.

D'óiríogead é 'na deacán, 1 Maig-bíle, 7 rinne pé
míorbáil eile 'ran áit rin. Do bí earbuid fíona ar
Fionntán le h-ágar an airíonn, áct do beannuis Colum
an t-uirge, 7 do rinnead fíon de.

Da gnáct le macaib-léiginn Maige-bíle, mar le macaib-
léiginn sac uile rsoile manacámla, móran d'a n-airíir
do cáiteam as léigeas 7 as airíiríobad an tSoirgél 7
leabhar naomta eile, 7 ir dóig sup iní an rsoil péo fuair
Colum an gnáct 7 an meaf a bí aige 1 scómnuide ar
leabhair. Ní cinnte cia an uair airíiríob pé an Saltair
úo do ba le Fionntán, ar ar táinig buairíead com mór rin.

ar fuo na n-Ulað zo léir, aét ir corñuil nár rgníob pé é nuair a bí pé 'na mác-léiginn, aét uair éigin níor déideanaige. Ní ar leabhair naomta amáin pinne Colum rtuóeir, ám, pé móir an rpeír a bí aige ionnta. Cluinimíto sup éuair pé zo Cúige Laigean ar b'ásgáil Máige-bile to 7 zo maib rean-báro ann rin darb ainm Gemmán a bí ag múnad na filideadta to. Da éirte an dalta Colum inr an zceapto rin. Sgníob pé ionnt máit d'abránaib 7 de dántaib Larone 7 Saedilge, 7 b'annra leir an Šaeditz 'na an Laroin. Ir binn blaíroa iao na dánta a rgníob pé 'na teangair dútcairiz péin.

Ir ar an am rin, nuair a bí pé ag fógluim le Gemmán, o'foillriš pé an ceuto cómarca de 'n rporao páirdeamail a bí aige ar fead a beata. Úi pé amuis lá ramraib, 7 é na furde coir a oirde Gemmán, 7 iao ag léigead leabair le céile, nuair éainis calín ag iú éuca, 7 éuz iarraét ar í péin to éur í b'olac leó. Úi rlaromarbóir 'gá tóruigeaét, 7 sió sup pinne an rean-feap 7 a dalta a noitcéall cum an éailín to cópant uair, to marb pé í le n-a rleig. To glac Colum fearis móir ar rin, 7 to málluig pé an marbóir, ag a máo nac leirio Dia to beit beó aét móimíto. Ní túirge bí an oirao rin máirte aige, 'na tuit an millteoir marb ór a cómar. Tugad glóir to Dia ar fuo na tíre ar ron na míorbairle reo.

Ir corñuil zo maib Colum 'na cómnuirde an tan rin le fionntán í Cluain-epairto (Cluan-áro anoir). Muna maib, to éuair pé cúige tamall gearr 'na diaib. Tá roir-dealugað le deunad roir an dá fionntán, .i. fionntán Máige-bile, 7 fionntán Cluain-áro. Úi rgoil móir mana-camail ag sac don aca, aét tob' í Cluan-áro an rgoil ba mó oíob. Deirteap zo maib trí míle rgoiláirí ann—ní inr an am ceutona, b'péirí—7 deirteann Miceál Ua Cléiriz zo maib fionntán Cluain-áro 'na "oirde naom éirteann in a

aimhíu.” I gcás a beata bí ré 'na mac-léiginn i rgoil
naoimh Óláiti, as *Menevia*, i mDreatain.

Do éimhí go raib naoimh na h-Éireann 'na n-airdriú-
teadaib móra. I r beas nac raib curd aca as rógluim nó
as teasgarf inr sac uile rgoil na h-Éirpa. Bí eolar maic
aca ar rshribinnib na n-ugdar nshreusac 7 lairneac 7 rór
eabrac. Bí Colum-cille 'na “rshribneoir toghaíde,” 7 ba
shear go raib an uile rholáireadé aise. Adé leir rin, 7
síó sur flait na h-Éireann é, níor úiúlt ré an bhró do
carad cum na mine do meilt le h-ághaí na réire, mar
rinne sac fear de na macaib-léiginn ar n-uair; adé, do
réir rcairíde leabair leara-móir, táinig aingeal Dé neime
a meil in ionad Colum.

Sul ar fáil ré Cluan-áir, o'órduigead Colum'na ragar.
Ní h-é fionntán o'órduig é, ám, mar náraib earbog é. Do
éir ré Colum do'n earbog etcen i sCluan-rada, as
iarraid air an fear ós o'órduigad 'na earbog. Níor éir
etcen an teadairiadé i scear, 7 níor órduig ré Colum
adé 'na ragar. Do glac Colum an dearmad ro mar
cómairca tola Dé, 7 níor iarr ré maí óro níor áirde ran
easlaír. Rinne an curd ba mó o'á cómaircaib aicir ar a
naoimh-umlaé, 7 ní raib adé fear nó do aca 'na n-earbogaid.

Faoi éuarim na bliadna 543 do éuar Colum go slar-
naoidean, 7 do cónnuig ré tamall beas ann le Móbí
Clairineac. Bí na naoimh Cairneac, Comgall, 7 Clairán
'na gcómbráitrib do. Inr an mbliadain 544 táinig galair
tróm inr an tír, ar ar tugad “Duirde Cónaill,” 7 mar
geall air, do rgariead mic-léiginn Móbí o'á mbairtib féin.
Do éruall Colum ar a air go Tír-Cónaill aír. Ar noul
do éar an mbóir, rrué beas i ngar do loc neacac, do
suir ré go mbéidead an rrué rin 'na teórainn ar an
ngalar, 7 mar sraíra Dé, níor táinig an Duirde Cónaill
níor fairde.

Dao mac ainmire ba ní Éireann an tan rin, 7 ba
 colcúisrín do Colum é. Do tairis ré a ríog-dún, .i. Daire-
 Calgaid, do Colum cum cille do tógáil ann. Aét ní
 raib ceao as Colum ó n-a oide Móbí talam ar bit do
 glacaó, 7 ar an adbar rin cuir ré eitead ar an dtairisre.
 Ar tceadé anuar do ar an dún, carad beirt de muintir
 Móbí do, a táinig le n-a ráó leir go bfuair Móbí bár, 7
 gur fás ré a éuor do, le n-a ceao talam ar bit do
 glacaó cum tógá cill. D'fíll Colum ann rin. Do glac
 ré an dún. Do cuir ré cill 7 mainirtir ar bun ann, 7 in
 ionad Daire-Calgaid, ba Daire-Colum-cille ainm na h-
 áite, go dtí an t-am mío-ádmair úo in ar táinig na
 ceannuighe Sacpanadá ann, a cuir Londonderry mar ainm
 ar an mball in ar tóg Colum a ceuo eaglais.

Dub-peglaír b'ainm na cille reo. Bí mionn ríog-
 luadmar ann, .i. Soirgeul Mártain, Soirgeul a bí 'na luige
 le tuillead 7 ceuo bliadain ar uét naoim Mártain 'ran
 uais 1 Tours 'ran b'fianc. Rinne Mártain tarngaireadé
 roim a bár go dtuicraíó Colum-cille fá óein an leabair 1
 gceann ceuo bliadain. Ir ó Doire cuairó Colum go Tours,
 7 ar b'fáil an tSoirgéal do, tug ré ar air go Doire leir é.
 Do bí an leabair ro 'na áiró-mionn 1 nDoire go dtí an
 bliadain 1182, nuair a tuic ré 1 reiló na Sacpanad, 7 ní
 fuil tuairis air ó roim.

Bí Colum tuairim cúis bliadna 'r fide o'aoir nuair a
 tóg ré a cill 1 nDoire 1 546. Ar fead cúis bliadain deus
 'na diaíó rin bí ré as dul tal 'r adur in Éirinn as craob-
 rgailead an Éireoim Ériortaise, as deunad iongantair
 7 míorbál tré neart an Spioraid Naoim, 7 as cur cill 7
 mainirtir ar bun ar fuo na tíre— 1 nDair-máig, 1
 gCeannanar, 1 Sorro, 1 Raé-bot, 1 nDruim-cliab, 1 Sean-
 gleann, in Inir Toraig 7 in ar ionad áit eile. Rinne ré
 cuairt mar an gceudna ar mainirtir a bí ar bun as

cléireadaib eile, mar a bí Ára, 7 Cluain-mac-noir—éairt
 ré inr an áit reo, uair, le d'án (nó "imann") do tabairt
 do Cluain, d'án a rgníob ré cum ónóra a érao. áct do
 bí gnáó aige ar Doine ear gnó uile áit 'ran doimán, mar
 doeir ré féin inr an d'án "Oibino beit ar Deino Eoair":

Óamad lim Alba uile
 O ta a bhoine co a bile
 Rop fepp limra aic toige
 Accain ar lar caem Doine.

* * *

Mo Doine, mo daireccan
 Mh 'arar acur m'araglan
 A De bi fil tuar ar nim
 Ar mairec do ni a rarucchao.

Tá trí ceuo deug bliadain anoir ó máir Colum-cille
 ar an talam ró, áct ir doig náir táinig gnódeal ariam 'na
 diaó ag a maib gnáó ní ba mó ar a tír féin 'ná bí aige-
 rean. áct do éreig ré tír a énoide ar ron Dé 7 ar ron
 a éogubair.

Seó mar tárla. Do bí Saltair breágn ag fionntán
 Máige-bile, 7 d'iarri Colum air ceao a aitérgníobta, áct
 do díult fionntán ceao do tabairt do. Ann rin punne
 Colum an t-aitérgníobtaó go folaghteac 'ran oíde. Ní
 maib polar aige áct polar a táinig ar a lámh clé an t-am
 do rgníob ré le n-a lámh deap. Bí fear ag dul ear, taob
 amuig dé'n doiar, 7 nuair éonnaic ré an polar, leas ré
 a fúil ar poll na h-eóaire. Do bí corri ag Colum 'ran
 treomra leir, 7 do breab rí ar an doiar 7 do bíoc rí fúil
 an duine boict amaé. Ar gcloirtin toimáin d'fionntán,
 táinig ré ann, 7 ar b'agáil Colum ag obair do, bí fearg
 air. Do glac ré na leabair arion, 7 níor feuo Colum
 maiteamnar d'fagáil uair, nó fór ceao a mác-leabair féin
 do beit aige. Ir air-rean do bí an fearg ann rin. Bí cion

aiḡe ar a cúir leabair mar atá aḡ laoc ar a élaibéam. Dar leir, ba mairla ḡránda é a tús fionntán air, 7 ní fulangócaó pé a léicéir ó duine ar bit. Má cúireann a fámaíl rin de borbaéc ionḡnaó orraimn, caicrimíó congḡáil i ḡcuimne ḡur taoiréac Colum de flioéc ríogamúil Cónaill ḡulbáin, 7 ḡurab é ḡnát-móó na móir-uairlé 'ran tream-airriri ḡac uile uairéacé 7 móiróálaéc to cúir ar aḡairó i mearḡ a ḡclainne. Leir rin, bí aigheacó ain-treun 7 neam-foiróiréac aḡ Colum ó ruḡaó é, 7 oá cráibéacé an duine, bpireann an oúicéar amacó ann ar uairib.

Cúairó Colum 7 fionntán ḡo Teairraicḡ, mar a maib móiróáil oá cruinnuḡaó aḡ Oiarumúir ní éireann, 7 toḡaóar araeon (mar. aóeir Céitincḡ) “Oiarumúir 'na bpeicéam eatorra. Ir í bpeacé ruḡ Oiarumúir, ḡurab leir ḡac leabair a máic-leabair, mar ir le ḡac boinn a boimín.” Dar le Colum, ba élaoin-bpeacé í, 7 to oúilt pé lom-oiréac o' aontuḡaó léi. Tárla níó eile leir an tmuoblóro to meutuḡaó. Fear óḡ oarb' ainm Curnán, aḡ a maib ḡaol le Colum, a máirb duine uaral eile i lár na feire. Mar bí a ríor aighe ḡo maib baogal ar a beaca féin to réir oighe feire Teairrac, to rúé pé ar cómarice Cólum, acé níor feuc Oiarumúir ar an ḡcomarice rin, 7 máirb pé Curnán raol rúilb an naom.

To cúir an oicémar rin fearḡ Cólum ar oearḡ-laracó. Ní maib inr an am rin oicémar ba mó 'ná í. To fáruicḡ Oiarumúir comarice cléiricḡ 7 comarice flaca araeon, 7 cúairó Colum ar an bpeir ḡac noiréac ḡo Tir-Cónaill cum a ḡaol to bporuḡaó cum cogairó in aḡairó Oiarumúra. Táinḡ Clann Néill an Tuairceiric 'na lácair ḡo toleamail, 7 bí caé móir roir an oá fluaḡ aḡ Cúil-Oreimne, láim le Oruim-cliaó (i ḡConoae Sílicḡ anoir). To bí lán-buaró aḡ Uib-Néill, 7 to marbaó trí mile fear Cúige Míre.

To congḡuicḡ muinr Oomnaill mar áiró-míonn an

Saltair ceudna tréar ar táinig an cat ro. An “Catá” is ainm dó, 7 ar noul i gcat do’n éineál Conaill, tugadh tré uairse timcíoll an tréuairg é ar uet cléirig zhan peacad marbtha air, a bíodair ag suíde ar’Día 7 ar Colum-cille buairt do tabairt do’n éineál. “Tá pé cúimhaisgte d’airgead fá óir,” 7 tá pé le feiscint moitú i Sgoil Ríogánuil na h-Éireann i mBlá’cliaí.

Agus anoir, tar éir an cáta, táinig aithmeula ar Colum 7 aithreálar móir, mar zhan’ é péin a bí ’na adháir báir do ’n oiread rin de d’aoimib. Tá curt de na rtaimib a máir in aimpire níor déirdeannaíca, le ’r nár mian, mar fáoilpeá, ruo ar bit do fáó i tsaobh an cáta ro. Is corínuil zo maib náire oíra a doháil zhan pinne an naoim maí níó nac cóir. Deir adáimhán zhan cúair pé ar aithreair d’á coil péin ar ron Chríost—“pro Christo peregrinari volens, enavigavit.” Tá daoine eile ann aithreair nac féirirí acé zo maib Colum caoin, caom i zcómnuirde, mar zhall ar a ainm. Saoilto zhan “Criméann” amáin a ainm baírto, 7 zhan cúir a cáirde “Colum” air ar ron a ceannraéta ciúine. Ní cumhne leó zo maib “Colum” ’na ainm baírto lán-cóitceann an tan rin, 7 do dháir ar rin is dóig nac bfuil eolar maí acá ar nóraib na n-eun, nó nac maib colum acá d’á zcoimeáto amáin—má bí, do déirdead a fíor acá zhan maí le columaib tíoit, 7 zhan beag nac bfuilto an lá zo léir ag bualaó púoca ar a céile.

Ní cúireann a léitíro de leirzgeul ónóir ar bit ar an naoim. Is ar ron na tíoit a pinne pé in agairt a aizeanta d’úitceairg a túillear pé ónóir. Má túit pé uair amáin, nac mihneamúil a éirig pé ’na fearam aríir cum cáta do tabairt d’á náóúir daonna péacéairg, 7 nac lán é an buairt a ruig pé uirri i ndeiread na dála? Cia an tuine é ag nac bfuil uirraim níor mó ar Colum ar ron a aithreálar 7 ar ron a úirirte ’nā bí aize air, dá naoimta a beata í, zo

“Dó cuirpead cat air inr na h-uile néitib i
 zcoramlaet linn”—ní fuil aet a Máigiirtir Deannuigte ar
 ir féitir linn a ráo go críod, “zan peacad.”

Tuillead eile, in ainpirt Colum-cille ní raib iongnad
 níor mó ar daoimib tré cléipead do beit as tabairt caea
 díogaltair mar rin, ’ná béithead anoir tré íasairt do beit
 as iarrait ceirt-breiteamhair inr na cúirtib olige.
 D’éigin do na cléipeadib tui ar cogad mar zac aon eile,
 7 d’éigin fóir do na mnáib é mar an zceutna. Rinne
 Colum féin olige as Oruim-ceata inr an mbliadain 575
 cum na mban do rzaiolead ó’n ualac rin, 7 do dáinignis
 Adáinnán é inr an “Cáin Adáinnán” i 697. Ní raib na
 cléiritz raor ó’n ualac zceutna go dtí 804.

Do éimíto mar rin nac raib mórán díomolta an tan rin
 ar luét an impearáin, aet in a díad rin 7 uile, do cruinnis
 móir-dáil i oTaitte i zCúige Míde le mallac coinneal-
 baitte do deunad ar Colum. Do rinnead rin. D’i Naom
 Driandán ar Dírna ann, 7 connaic ré uaitne éimíto as
 zluairpeacé roim Colum, 7 aingil ’na éimítoill, 7 do éasair
 ré leir an móir-dáil zan fear naomta mar d’é rin do cup
 amac. Do rinnead zairm tar air ar an mbreiteamhair
 ann rin.

Aet d’i trom-éroidé as Colum 7 níor éainis ruaimnear
 ar a aignead. Cuairt ré go h-Ad-Molairi, i nzar do
 Oruim-cliaib, o’ionruide a “anam-éarad,” nó a éar-raoir-
 tine, .i. Naom Molairé ar Inir-Muireodais, le raoirtoin do
 deunad o’á láear. Ir é breiteamhair-aicrige do cuir
 Molairé air, ’ná a imteacé ar Éirinn amac zan a fillead
 ar air aríir go deó, 7 an oipead ceutna de daoimib do
 éarraig ar leanaimín Críort 7 do tuit i zcat Cúile-
 Driemne. Da éruim-breacé go leór i ar an tine fóir-
 zaebealac as raib cumann com te rin ar a éir 7 ar a
 zaoil féin, aet do érom Colum a ceann go ráir-úmal

ρομπρι, 'ζά ζλασαθ μαρι αιθνε θε. τ'αιμις ρε αρ αιρ ζο
 τοιρε, το ευρι ρε ζαε νιθ in ορουζαθ in α ευρο ειλλ 7 in α
 ευρο μαινιρτρεαε, το ζλευρ ρε ευραε μορι, 7 ο'ιμτις ρε
 αμαε ζο h-Αlbain.

Οα ρεαρ θευς ο'α μαναεαιθ α ευαιθ αρ τυμαρ λειρ.
 Οι ρεαρ ος 'να μεαρς οαρθ' αιμμ μοεonna, μαε ρι υλαθ
 τοθ' εαθ ε ρορ, 7 βι αιημαρ αρ Colum αρ εοιρ το τελεε αρ
 ο'ιβιριτ ι βραο ο n-α αεαιρ 7 ο n-α μιντιρ. λεε τουβαιρτ
 μοεonna ναε ραιθ μιντιρ αιζε λεε αν μιντιρ α ερυν-
 νεοεαθ ρε αρ ερειθεαη εριορτ, ζυρ Colum α αεαιρ 7 αν
 εαζλαιρ α μαεαιρ, 7 ριννε ρε μιονν οαιμζεαν ζαν α
 οτρείζεαν ζο βραε. Ο'ειζιμ το Colum α ζλασαθ λειρ αν
 ριν, 7 βι μοεonna 'να μαε ριορ-ο'ιλιρ, ριορ-ο'υεραεταε το.

Οι αν ευραε (οαρθ' αιμμ "Λιαε-Οαιλιθ") ας τριαλλ
 "ραοι ρεοι ρευνμαρ" ζο οταμις ρε ζο h-ιμεαλλ na h-Αlbain,
 7 ευαιθ αν ρυιρεανν ι οτιρ αρ οιλεαη θεαζ οαρθ' αιμμ
 Colora. Ιρ ε ευρο ρυο ριννε Colum, 'να του ρυαρ αρ εnoc
 ατα αν, 7 ρευεαινε αμαε εαρ αν τ'ραιλε. Οα λα βρεαζ
 ροιλλειρ ε, 7 εonnaic ρε ι βραο, βραο υαιθ na ρλειβτε
 ζορμα αρ α ραιθ εολαρ εοιη μαιε αιζε, ρλειβτε α ε'ιρε
 ιοημυινε αιινε ρεην. τ'αιμις ρε ανυαρ, 7 τουβαιρτ ρε le
 n-α εαιρτοιθ του αρ βορο λυιμζε αριρ, μαρ ναε ρυλαρ τοιθ
 ρυβαλ ζο ροιρρτοιρ in αιτ in ναε μβειθεαθ ραοαρ αρ
 βιε αρ ε'ιρ na h-ε'ιρεανν. αρ οταρθεαλ νιορ ραιτε τοιθ,
 το εανζαοαρ ραοι θειρεαθ αρ οιλεαη ειλε οαρθ' αιμμ ι.
 Ευαιθ Colum αριρ αρ αν ζεnoc το β'αιρθε 'ραν οιλεαη, 7 αρ
 οτελεε ανυαρ το ο'ορτοις ρε αν ευραε το εαρραινζ ανιορ
 αρ τιρ, μαρ νιορ β'ρειοιρ λειρ θεανν αρ βιε ο'α ε'ιρ ρεην
 ο'ρειρρινε ο'η αιτ. Ιρ αιμμ το'η εnoc θεαζ ριν, 7 το'η
 εnoc ι ζColora μαρ αν ζευονα, "Carn Cyl ρι h-ε'ιρυνν"
 ζο οτι αν υαιρ ρεο, 7 "πορτ na ζCυραε" το'η ευαν in αρ
 ρταο long Colum.

Sin μαρ ε'αιμις αν ναοιη-ο'ιβιρτεαε ιηρ αν οιλεαη θεαζ

a bí 'na baile dó fearca, 7 in ar máir pé ceitire bliadanta
deus ar fíeio mar fíeioúir máit íora Ćríort, 7 in a
bhuair pé bár beannuigete d'á éir.

Do beirtear go minic "lóna" mar ainm ar an oileán,
áct ir "í" amáin ir ainm ceart dó, nó í-Colum-cille, mar
doeir na daoine Albanaea atá 'na gcóinnuioe ann anoir.
Ir é adbar an locta do pinnead ar an ainm, sur "loua"
an cuma do éuir na rean-rgríobneoirí air 'ran gcár
geineamnac,—do rgríob adamán mar ríúo é i gcóin-
nuioe—áct bí rgríobneoirí mío-éuramaea ann a pinne
malairt ioir "u" 7 "n," ionnur sur fáoil na léigeteoirí
surb 'é "lona" an t-ainm, in áit "loua," nó "í." Inr an
gcár geineamnac rgríobamuro "ía" anoir.

Da le Rí Dáil-Áráioe Albannaig oileán ía. Conal doo'
ainm dó, 7 ba gaolmar do Colum é. Bí pé 'na Ćríortaise,
mar don le cur do na h-Éireannaear eile in Albain, 7
do bhonn pé oileán ía do Colum. Do tós Colum cill 7
mainirtir ann. Fuair fear d'á muintir bár pul a raib an
mainirtir i gcríe aige, 7 do cuirtead in a h-aice é, mar
tudaire Colum sur "máit doib a bprema do dul fá
talam ann rin." Oúrán a ainm, 7 ir "Roilig Oúrán" atá
ar an roilig ó roin.

Níor b'fada go raib muintir mórag Colum in í. Táinig
manaea 7 aiteigeteaea ar gac áirto, le beir 'na "macaib
Colum-cille."

Bí Colum dá bliadain ar dá fíeio d'aoir ran mbliadain
563, in ar táinig pé go h-í, 7 bí fear mórag láirir ann. Leir
rin, ir doig sur caom 7 geanamuil i a gnuir, mar doeir
adamán "go raib a gair mar gair aingil." Bí gur binn
7 fíor-láirir aige; innrtear an iomad rgeul i tdaoib an
fároe iongantais in ar b'féirir a cloirtin. Rinne pé óráioe
foirbte, liomta, 7 bí feadar eolair aige ar an iomad ceart.
Dubbamar ceana sur rgríobneoir fáir-éirte é. Deirtear

Sup rsgriob pé Soirgeul le n-a láim féin le h-azair zac
 mainirreac a bí ar bun aige; sup “éuir pé trí ceud cill
 ar bun 7 rsgriob pé trí ceud leabar.” Má’r fíor rin, ir
 dóig sup Colum féin a rsgriob na níos-leabair úo .i.
 leabair Dair-máige 7 leabair Ceannanair, aét má rsgriob,
 ir corhúil nac é do rinne an mion-foillriugad uile go léir
 atá ann, mar níor b’féidir le duine é do deunad san aim-
 rir fáda do tabairt do’n gnó, 7 bí na láma lán o’obair as
 Colum i gcómhúide, 7 é as triall ó áit go h-áit san ruidé
 san rsgit i ruit na cúig mbliadán deus ruit ar fás pé Éire
 ar ndul go h-Albain do. Dúo’r rin mar atá pé, ’nuair a
 cómhúig pé in í ir cinnte sup áit pé móran aimirre as
 rsgriobad. Ir corhúil sup in í a rsgriob pé an dán fír-
 binn úo “Oibrio beit ar Deirto Eobair”—dán in ar úoir
 pé amaé a gná’ ar Éirinn 7 a cúma tré beit cóm fáda i
 gcéin uairte. Ní féidir linn éur ríor aét dá rann dé :

Fuil ruit nglair
 Deúr Éirint tar a hair;
 Noéan raicri ri re a la
 Fíru Éirint nar a mna.

* * *

Deir mo beannaétain lat riar
 Ar bhirte mo éirde im éiab
 Da tteccmad ecc dala dam
 Ir ar mead gnáda Saoidéal.

Muna rsgriob pé é inr an gcuma sceudna in a bfuil pé
 asainn anoir, ir dóig sup rinne pé dán éigin o’á léitéro, 7
 sup atriugead a cúma ar beasán 7 ar beasán ruit ar
 rsgriob duine eile ríor é.

Dar ndóig, ní raib’ díomáoinear ar Colum ar don éor.
 Deir Adáinnán “nár’b’ féidir le h-oiréad 7 uair amáin dul
 éart san é beit cromta as úrnuige, nó as léigead, no as
 rsgriobad, nó fó’r as deunad oibre le n-a lámaib.” Asur

rin beata a "mac" nó a "muintir" (mar a tug pé ar a cúro manaó) mar an gceudna, sió nac maib dúctraó cóm dian as fear ar bit aca 7 a bí as a bpríom-atair .i. Colum péin.

Tá "Riagail Colum-cille" ann, in a bfuil poinnt de dlúgáib cum beata manacámuil, 7 d'féidir sup rgníob Colum péin é. Ir purur, am, veirb-eolar o'pááil ó Adáinnán ar an mod in ar máir muintir Colum in Í. Umááct, boctaine, geannairdeáct, rin iad na prím-riagla a bí orra. Sác uile níó a óruigeáó dóib, bí o'fiacáib orra a deunáó; do bí na h-uile néite coitceann aca; 7 mar seall ar an tpeas riagail, ní maib ceao as mnaoi ar bit teáct in ar oileán. Ir fíor go bfuil rean-tis rgníorta le feicint in Í anoir, a bí 'na teac ban-riagalta, am, áct níor tógaó é go dtí an tríoimáó doir deus. Rinne na manais péin sác uile obair a bí riáctanaó dóib le teáct i dtír. Do cuáóatár ar iarzáirdeáct, do raótaruigeatár an talaí, do báineatár an t-arbair, do gleuratár an biaó, 7 rinne Colum péin a cúro raóatár mar éac. Do bí biaó fír-simplíde aca, 7 beagán de, áct amáin. Dia Domnáis, 7 ar uairib eile nuair a bí gnó trom orra 'ran bfeairann amuis, nó nuair a táimis doirdeáó éigin ar cuairt 'ran oileán.

Bí Colum rial, flaitéamuil, mar do címíó ar rgeul beas 'ran leabair leara-móir. Bí pé péin as gleuraó maíre do'n méitil le h-ágar na réire, lá do bí Maol Uma, laóó éireann, as fúireac 'ran mainirtir. Do cuir Colum curdeáó ar an laóó a fáit o'ite pul a dtiucraó an méiteal a baile. O'it Maol Uma an réire uile go léir. Níor bac Colum leir, áct nuair a bí an feoil itte ar fad aise, o'iar pé air na cnáma do éruinnuáó. Rinne Maol Uma rin. Do beannuis Colum na cnáma 7 táimis feoil orra aríre le beit 'na réire as an méitil.

Níor ít Colum féin mórán feóla, ámh, 7 níor ól pé fíon ná lionn. 'Do éirí pé rmaóct cnuaid ar féin i gcóinnuidé. Innteap zup ab mian leir "bhairéac neanntóz" beít aige mar biaó, áct 'do éirí a gíolla Diarmuid anbhuit ann a zán fíor 'do, mar ba éruaige leir a máizirtir beít zán ite feóla ar bit. 'Bí Colum cómh tana rin nac raib áct cpoiceann ar a énámaib, 7 ar n-éirige 'do tap éir a cóulaó ar an tráiz (mar ba gnat leir zo minic) bí cuma a arna cloóbuailte ar an ngeineam faoi. 'Bí leaptáca ag na manaócaib, áct 'do luiz Colum ar leic lom zán áct bpat cpoicinn mar eudac air. Tairbeántar cloó in í anoir ar a nglaoótar "Ceann-aóairt Coluim-cille." Innteap 'dúinn i leabair Mágnura Uí Domnail zup éuaid pé zác uile oiróce 'ran uirge fuar zo 'dtí an muneul, 7 nac 'otáinis pé amac ar zo raib an Saltair ráiróte aige, ó túr zo 'deiread. Leir rin, bí neart 7 pláinte aige, dá iongnad a ráó. 'Do rgríob pé leabair, 'do éum pé bacail 7 cpoire 7 "polaíri" .i. málaíde in ar cuiread na leabair i 'otairge, 7 'do beannuiz pé iad éum reirbóire 'Dé.

Éuaid pé zo minic zo tír-móir na h-Alban, ag teagarz an éreirim 'do na Cpuitneacáib 7 'do na pázánacáib eile, ir ó Coluim-cille fuair muintir na h-Alban 7 cuiró máit 'de muintir na Sacran a zCpuiteam, 7 ir iomóda ainm áite 7 baile Albannac a cuirear an naoim i zcuimne 'dúinn.

Tuz cléiriz éireannaz na rean-aimpíre iarraóct ar na ríoga 7 na taoiriz 'do éarraig ar 'otúr ar an zCpuiteam, óir minne na 'daoine eile áitir zo minic ar a n-uairlib. 'Bí zác cineál mar teaglac, in ar lean na mic ar a n-áair-mar rin, 'oíompuz Colum mórán ríoz ar an trlige éairt, 7 'do bairt pé iad 7 a muintir. Éuaid pé 'o' ionnruide 'brúro, rí na zCpuitneac, tamall gearr i n'óiaíó a teacá in í. 'Do 'brúro 'brúro 'oirre a 'dúin in agaid Coluim, áct minne an naoim cómarca na cpoice ar an 'oíar móir 7

o'fhorglad go h-obann é san láim tuine curta air. Nuair á connaic Driúro an míorbail rin, do éireo pé i n'Dia, a tús an oirlead neirt rin o'á fearbógancaide. B'i Colum 7 Driúro 'na gcáirtoib maite 'na diaib rin go tci' báf an naoim.

Iny an mbliadain 575, nuair a b'i Colum o'á bliadain deus in Albain, do cuir fir na h-Éireann fíor air, mar ba mian leó a feicrint 7 agallam do beit aca leir, 7 do cuir ríad impióe air teact cum mórdála a b'i aca o'á cruinniu-
 gad ag Druimceata, i n'gar do Uoipe. Ir furur uóinn a tuisrint go raib lútgáir croidé ag Colum an cuiread rin o'fagáil, 7 sur éuair pé "anoir go dian," mar innrtear air i rsnibinn atá i n'Uin-Éudain anoir, rsnibinn ar a bfuil coramlaect móf leir an leabair m'breac 7 le leabair na h-Uioipe. Act "ir ar tñi fátaib táinig Colum-cille anoir," taob amuis o'á cuio gnaóda ar a tír féin, .i. na filead do coraint 7 do congáil in Éirinn; ríotcáin do deunad ioir fearaib Éireann 7 Alban um Dáil Riada; 7 Szannlan mac Cinnraelaó mic rué Orpáide o'fuarglad. Do b'i an Szannlan ceudna in "ioipeact," nó 'na geall, i láim doóda mic ainmireac, 7 do gab Colum air féin, mar b'i gaol aige le h-doó, go raorfaide Szannlan i gceann bliadna, act níor raoraó é, 7 b'i droc-uráio air, leir. Ar gcloirtin an néit rin do Colum, do sul pé go móf, "asur ir é rin a tús anoir go dian é." Tá fúil agann nac fíor an reanrgeul doirear sur táinig pé le b'rac carra tar a fúilib "7 cocall táirur anuar, ar uóig nac b'feicfead pé fir Éireann ná a mná." Ba truaige an nio é rin. Dob' fáda go leór iad na bliadanta in a raib a "fúil glar" ag feudaint le deóraib tar an b'rairge anoir, san raóare o'fagáil ar tír a uúctáir. Dob' fíor é a aicreacáir, 7 dob' fáda go leór é a pian. Act ó tárla sur rsníob na reanrtaimíde rin, do faoil ríad san ahrar sur b'é Colum do rsníob o'á rírib an o'án úo "Oibino beit ar Deino Eodair"

E

a bí aḡainn t'á luath céana. 'Dob' í rin bapamuil reana-
 caidé na rḡrídinne 'Dúin-Éiríain, marí cuireann pé an rann
 "Fuil fuil nḡlair" ríor, le n-a cúp 1 zcéill tóinn zupb'é
 an fáe fá'ri táinig Colum le b'iat éar a fúilid "óir do
 táirngir poime é."

'D'éirig le Colum na trí néite do t'eunath a ḡab pé air
 ar t'eacé zó 'Druim-ceata tó. 'Tuz pé ar doó Sḡannlan
 do léigean ar; rḡaoil pé ríoga 'Dáil-Árídé na h-Álban ó
 beit r'aoi péim ríog 'Dáil-Árídé na h-Éiréann; 7 r'aoi pé
 na báirt ó beit rḡríoirta amaé, aḡ labairt zó r'óḡlumta 7
 zó cáirt'eamuil t'á t'aoit, 7 aḡ z'eallamaint zó zcuirfíde
 corz ar a zcúmáct 7 ar a ríor-éaitéam. 'Bí ríog-báirt
 ann, t'ar' ainm 'Dallán Forḡail, aḡ a r'ait t'án rḡríoibta
 éum ónóra Colum, 7 t'oruir pé t'á t'abairt uair ór cómar
 an t'ionóil, acé do cuir Colum air r'eat, 'ḡá r'áó níor cóir.
 do t'úine ar bit éirteacé le n-a mólaó péin, 7 zup r'earr
 do 'Dallán a t'án do cóngbáil zó r'ait pé péin (.i. Colum)
 'ran uair. Tá an t'án úo le r'áḡáil anoir. "Ámra Colum-
 éilli" ír ainm tó, 7 ír an-éruair an ḡaeóilig atá ann.

Do máir Colum in í ar r'eat t'á bliathain ar fíctó 'na
 t'airt rin, 7 ní péitir a innrint an uile míorbáil 7 t'eag-
 obair a rinne pé ann. 'Bí mear móir air, 7 zó t'eimín tá
 mear air inoíú, ar r'uo na h-Éiréann 7 na h-Álban, 7 in
 z'ac t'ir in a r'ait an C'rioteam t'á t'eagairz. 'Bí z'ráó aḡ
 z'ac doinneacé air, marí z'eall ar an nḡráó a bí aige-rean
 ar 'Día 7 ar an z'cómarrain. 'Dá éruair a bíod pé 'na
 aḡairt péin, bí pé ceannra, cineálta in aḡairt na n'aoineath
 eile, acé amáin má rinne r'eat oic nó éazcóir. 'Do bí
 áirt-mear aige 1 z'cómnuidé ar an nḡráó náóúirta ír cóir
 do luéct-zaoil beit aca ar a céile. 'Feuc ar r'geul Libráin
 in a 'címíto náraó máit leir t'úine do z'abáil cléireacéta
 air, an fáit a béit'eath a atair 7 a máctair beó, t'eagla zó
 mberéath na rean-t'aoine in earbuid a cábra; 7 ar an

rgeul eile i dtaoib mná-pórta a bí ar tí rgarámuin le n-a fear 7 dul i dtiú-riágalta, muna mbeirdeá Colum aš zuirde ar Úia fearc ar a fear do éur in a cpoirde arí. Ní ar dtaoib amáin, aét ar ainmíobí fóir, bí cineálar caom aš Colum. Cualaíó zác duine tráét ar an zcopp ráruižte a tuit ar tráiz Ía, 7 cionnur a tuz Colum cabair 7 forzad oí “óir táiniz rí ar a ačaróa.”

Mar inr zác am o’á beáta, éonnaic pé aingil in 1 zo minic, 7 riteann an rgeul zo raió ríad aš caint 7 aš cómhád leir ar énoc beaz ar a beirtear “Enoc na n-Aingéal” anoir. Nuair a bí Colum o’á bliadóin deuz ar tí i fíóio o’aoir, táiniz tinnear móir air, 7 toubairt pé le n-a manacáib zup fáca pé na h-aingil aš teáét faoi n-a déin, aét zió zup fíoir-máit leir féin dul i bpočair érioirt, bí muintir na h-eazlaire uile aš zuirde ar Úia fat do éur ar a beáta, 7 toubairt pé zo toubrióac zup fáca pé na h-aingil ann rin aš filleá ar air arí ar neam, 7 nac dtiocfaróir le n-a tábairt leó aét i zceann ceitpe bliádan.

Bí Colum aorta anoir, 7 ní raió neair aize ar don obair do deunáó amuiž le n-a “mácaib,” aét innireann adáinán rgeul áluinn i dtaoib an éuraim a bí aize oppa fóir. Zác tráétnóna, ar tteáét do na manacáib ó’n bfeairann, nuair a tángadar fá tuairim leat-bealaiz zo baile, do mótuiz zác fear aca níó ionzantaé’na inntinn féin. O’innreadar é do Daoitine, a bí ’na óalta 7 ’na éómáirba do Colum-cille, ’zác ráó leir zupb’ amláíó do bí deaz-bolaó fíoir-mílir aca o’á mótužad, mar bíóó deaz-bolaó blát an doimain uile le céile ann, 7 tear ráim ’zác tteiteáó zan a lozad, 7 lúéžáir do-labairta aš cur aoióir éom móir rin ’na zcporiótib nac raió cuimne ar bit aca fearra ar don brió nó ar don tuirpe. Do míiniz Daoitín an rún oóib ann rin, ’zác ráó leó: “Tá a fíoir ašaib zo bfuil ar n-ačair

Colum aḡ rmuaineadó orrainn go h-imnídeac, 7 go bfuil bhrón air mar tigrimíó com mall rin a baile dó; acé ar zcuimniugad dó ar ár zcuio oibre, 7 ó nac otis le n-a corp tealct 'nár zcoinne, tigeann a rpioiaco aḡ carad uúinn 'ran trelige, 7 ip é rin a cuirear an méacó rin lúctáire 7 ruaimnir orrainn."

Ip beaḡ nac maib na ceitpe bliadanta ar ar labair Colum caitte anoir. Inntear rtair a háir naoimca go cruinn i leabair adamán. Ip truaḡ nac réoir linn an rgeul uile do éur ríor mar acá ré ann. Tainis an Sačairn, oirde na Cingcipe, ann, 7 cuair an naoim amac le n-a ziolla úir Oiarmuio, cum an rziobóil do beannuḡad mar don leir an arbar a bí ann. Dubairt ré ann rin le Oiarmuio zur inr an 'oirde ceutona "mačad ré cum a aitreac," 7 do čaoin Oiarmuio go zeur-brónac ar zcloirtin an rgeil dó. Ar noul ar air dóib bí cuirpe ar Čolum, 7 fúir ré ríor ar čaioib an bóčair. Úi rean-zeairnán bán ann, a bídeac aḡ obair timcioll na mainirtreac, 7 nuair a čonnaic ré a máizirtir čainis ré čuige, cuir ré a čeann in uct an naoim, 7 ril ré deópa ar a fúilib, amlaio mar beacó tuine ann. Dubairt Colum le Oiarmuio zan a čiomaint amac ar, mar do bí eolar níor reair aḡ an zchéacúir boict go maib an bár aḡ tealct ar a máizirtir 'ná bí aigerean tamall beaḡ noiúe rin. Do beannuig Colum an rean-čapall, 7 cuair ré ruar ar čnoc beaḡ, ar ar fan ré 'na rearam aḡ reučaint ar an mainirtir. Do rin ré a lámna amac ór a čionn 7 do beannuig ré i, 7 ann rin o' iompuiḡ ré "a ačair riar" 7 beannuig ré čir na h-čireann mar an zceutona.

O'fúil ré a baile, 7 do črom ré ar aitreziobad na Sailm. Úi ré aḡ an 34^{ac} Sailm, 7 rziob ré com raoda leir an rann, "Ni beio uirearbur don mačir ar an lučt iarrar an Tigeairna." "Seó," ar ré, "caitpíó mé rtao ar veireacó na ouilleóige. An níó leannar, rziobad

“Uaioitin é.” Agus ir é an mann a bí ag Uaioitin le rsníobad, “Tigro, a élan, éiríis liom-ra; teagairtsead eagla an Tigearna oib.” Cuair Colum ’na luide, ag a ráó le n-a múintir, “Tá focal veigeannac agam le ráó lib, o! a élan: bíod fíor-éartanac 7 gnáó aguib ar a céile, agus ríotéáin leir.”

Ar uair na meadon-oitíde do bualaó an clog le h-aghair an iarmheirge. D’éiríis Colum, cuir pé eudaig bána air, mar bí Doimnac na Cingcife ann, 7 nué pé amac do’n éill roim a macaib uile. Cuair pé arteaó ’na donar, 7 leis pé é féin ar a glúimib ag úrnuige coir na h-alcóra. Nuair éáinís a múintir, do concadar an eaglair ar n-a líonad do íolar ainíde, acé ar vteaó níor foisre oib, cuair an íolar ar. Do gnáó Diarmuid arteaó, ’gná ráó go tolarac “Cá bfuil tú, a álar?” 7 ar noul tréar an doréadar do, fuair pé an naoim ’na luide roim an alcóra. Do tós pé é, 7 do cuir pé a éann in a ué féin. Éáinís na manais uile ann rin ag tabairt foluir leó, 7 o’forsaíl Colum a rúile, 7 deair pé opra le gnáó 7 le lútgáir. Tus pé iarraó ar a lámha do leaóó cum a mbeannuigé, 7 do tós Diarmuid lámh deair an naoim, ionnur gur beannuig pé a élan le n-a lámh, gnó náir feud pé labairt, 7 i láir a beannaóca cuair a rrioraó ar.

“Ir móir-luac! bfaidnuiré an Tigearna bár a naoim.”

Inr an readómaó bliadain deug ar trí fíóro o’á doir fuair Colum-cille bár, an 9° lá de Meiteam, ’ran mbliadain 597. Fuair a cómartha Uaioitin bár an lá ceurona ’ran mbliadain 599. Do cuiread Colum in í ar oúr, i Roisís Odráin gan ámhar, acé i gceann ceud bliadain nó mar rin, tugad a corp anoir go h-Éirinn, 7 veirteair gur aólaicead lámh le naoim pádraic 7 naoim Úrúigó é, i n’Óun-pádraic. Bí meair cóm móir rin ar an áit in oileán ía in a raib cnámha Coluim ’na luide, gur éáinís buirne

Albannača 7 Loelannača le corpaib a ríog, le n-a zcup i scalam naomta Ruitze Odráin. Tá “Port-na-marb” mar ainm ar éuan beas in Í mar sheall ar an nór rin.

O’fás Colum-cille cuir mairt de dántaib ’na diaib. I r féoir naé bfuil an cuma ceudna opra anoir 7 a bí nuair a táinig ríad ó n-a lám fein, acé ní h-é rin adbar cum a máirte naé leir na rmuainte atá ionnta. I r fíor é, áin, sup cuirtead amaé móran “taimhneacé” mí-éiallac nár rgníob Colum ariam; tós mar rómpla an leabar a cuir Moclár ua Cearnaig i scíob i mbúla’ Cúat ’ran mbúladain 1856. Ní ríú dúinn tráéc ar a léiteio de rgeulcaib.

Leagtar ar Colum-cille trí dánta lairone atá inr an “Liber Hymnorum” in áro-rsoit na Tríonóioe i mbúla’ Cúat, .i. “Altus Prosatur,” “In te, Christe,” 7 “Noli Pater.” I r dán breáé, móroa an t-“Altus Prosatur,” in a bfuil maéctnuéad d’á tabairt ar éumáéc Dé 7 ar an moó in a bfuil rí le feicrint inr zac obair na náduíre, 7 i ngníomáib Dé le h-ainglí 7 le daoíníb ó éúr an domáin zo rí an lá in a tíocpaib Críort ó neam le breiteamnar do tabairt ar beodáib 7 ar márbáib, nuair (adeir an file) béio a náimíoe dóigte le teiníob pianamuil 7 pacaró luéc na ríreántacá do ceasáil air, le beic zo ríorruíoe i bfocair an Tígearna. I roimfocal an “Altus” veir Colum sup rgníob ré an dán mar ba mian leir maíteamnar d’fagáil ar pon na scaé a táinig de.

I scáob ríuáeacá zaeóitze Colum-cille: cuirtear bunáite d’á gíota veuz air. Síó naé bfuil lán-dearbáó le ragáil opra, b’féoir zo bfuil uéodarár ir fearr as ceann nó do aca ’ná ’tá as an roinnt eile—mar atá “Slán le h-árain,” dán in ar cuir ré ríor an zráó a bí aige ar na hoileánaib úo 7 ar an bfairrge. Úi Colum ’na deag-mairnéalac. Do éimíob in a dántaib uile sup mairt leir

beit ar an tráile. Feuc ar “Deinn-Éodair” ar ar Labramar ceana, 7 ar d’án eile—“Do ba meallac, a mic mo Dé”— in a bfuil tráct ar a cúpac “Deargh dhrúctac,” ar “ruaig na bpaioleán,” 7 ar “curgnam tar tuinn toibre noileann.” Iy iny an d’án ceutna doeir pé sup gnáduig pé Éire, tír na n-eas, “acé a hellac” .i. acé amáin na h-uairle a bí ’gá rciúrad.

Ar oiteóeas ar Teamhaisg dó, nuair a euz an pí Diarmuid an élaoin-breasé air i rtaoib leabair fionntáin, rinne pé abrán reacé rann deuz ar fas atá le léigead fór.

1 leabair-lann Bhodley, in Oxford, tá rgníobinn in a bfuil móir-éruinniuigad de dántaib gaeóilge, 7 cuirtear ainm Colum-cille ar cúro máit díob. Tá dá d’án ann atá ’na n-azallmáib roir é féin 7 Cormac Ua Liacáin, fear d’á múintir a fás pé mar abb i n’Dairmáig ar n-imteacé go h-Alban dó féin. Iy minic a tiz ainmneaca Dair-máige, Doire, 7 áit eile na h-Éireann iny na dántaib uile, 7 tá d’án ar Dair-máig féin a rgníob Colum, mar iy cormuil, ful ar fás pé an uair déirdeannaé an máinirtir ionmáin rin. Tá d’án iny an rgníobinn Bhodleian ceutna atá veic ar ceitne píctio rann ar fas. “Merca (.i. tairngireacé) Columcille” iy ainm dó, acé tá amhar móir ar a ugdarár. Deirtear sup rgníob Colum abrán cum ónóra Naomh Bpígve, 7 iy roi-éireote go leór é, mar ní féidir acé sup éualair pé rgeul a beaca ó dáoinib az a raib áitne uirru, mar bí pí beó fór nuair rugad é féin.

In ánnálaib na n-Ulaó cuirtear “Colum-cille ceolac” ar Colum ar ron a filideacá. Ní h-í an filideacé, ám, a tizear ar d’úr i gcuimne dúinn an tan a éluimíó teacé air. Iy é a beaca naomta, iy iao an creiteam, an doctear, an gnáó a bí aige, iy iao fór na loctá atá d’á cúp i gceill dúinn supab duine é mar rinn féin, iy é an t-áitneacáir a foillrigear dúinn sup féidir linn féin áitir

do d'eunadó air, ir iad neart a éiríodé 7 treire a anma, tré n-ar éuir pé scá uile doibnear raoḡalta ar scúl cum é féin do bhonnadó ruar ar Óia—ir iad ro na néite ar a rmuaimíto i scómnuíde, 7 a éuiríto slóir 7 óndoir so doé ar ainm Colum-cille.

SEARTAN.

PRIZE ESSAY by "Deirciobal."

SEARR-ĊUAIRISĎ AR NAOMĎ COLUMCILLE.

Connaic pádrais naomta 'na ló féin scáirtoin an Tigearna do éuir pé i néirinn as tabairt tomad flúirpread polláin uairó. Ir iomda deirciobal duépacáca, lán do scráo asur do scráiró doé, o'iméig ó n-a láim asur pé n-a beannaéc as raoḡruḡadó do'n Tigearna. Níor rtao rain le raoḡal pádrais. Duídeácar le Óia dá éionn níor rtao rain fóir, asur ir é ár noócar asur ár nguiró ná rtaoairó so deire an t-raoḡail.

Com luac asur bí éire so léir realbuigce do'n máisíroir, o'iompois arptail naomta scáodalaca a n-asairó ar ducaisib i bpaó car páile, as bñiread o'raoídeáca na pasánaéca, asur as cpaob-rḡaoilead roirḡeil éiríort. don bhiaóain doas asur trí ríóto car éir bair pádrais ir ead o'iméig Columcille, arptail na h-Alban, an naom ir mó cáil o'ár pás éire riam. do'muigcear na éionn rain, asur ní fupur a féanaó, surab é an naom ir doirto do'n éine scáodalac é.

Ní féiróir áiream cé méio uḡoar do rḡríoó ar Columcille. Ir é céad duine rḡríoó ar a beacáiró asur ar a scíomaircaib, Cumin, dá ngoircear Cumineur Albur i Laitin. Manaó i mainíroir í Columcille, nó lóna, an

τ-ainm atá dá tadhairt anoir ar an oileán rain, do b' ead Cumin, agus caillead é ran bliadain 668, ré rin, don bliadain deas agus trí fiéid tar éir Coluimcille féin o'fagáil báir. Uí cuio éigin doir na deircioblaib a máir pé láim Coluimcille i nIóna 'na mbeataid le linn Cumin; agus eualaid ré a lán doir na neitib do rghriob pé ó daoinib a bí láitneac nuair tuiteadar amac, go h-áirighe tuarpargbáil ar báir an naoim. Caillead ran bliadain 703 Naom Adáimhán, rarái eile do rghriob beata Coluimcille. U' é Adáimhán an deacmáid ab or cionn na mainirtneac ceutona. Ir follur go mb'féidir leo ro ardon an fírinne glan o'fagáil i otaob a beata agus a gniomairca. Seacar rain, fir naoimta deas-eolaca b'ead iad, agus ir ioncneirte a bfuil máirte acu. Ó foim anuar trér na h-doraid tá ugdair ag cur rior ar Columcille, i gcaoi gur mó 'tá rghriobta air 'nár ar don tuine o'ar máir inr na h-oileánaid reo go ceann céadtaib bliadán 'na diaid. Deirtear gurab iad tuzann an cúntar ir cruinne air, tar éir na beirte aoubhamar fuar, Magnur Ó Doimhail agus an tAdair Seagan Ó Colgáin do rghriob i bpad o foim; agus an tAdair Seagan Ó hAnnláin atá 'na beataid fóir.

Deir ná h-ugdair linn go ndéirna Naom Pádraig agus Naom Duice tairngreac ar gineamhain agus ar beannuigheac Coluimcille, agus gur foillrig aingeal o'á máitair pul ar rugad é cad é méid anam do tneoróc' ré go flaiteamhar Dé. Cé ionda rgeul atá o'á innrint air, ní mearamuid go bfuil don nio eile ir fearr tearbáinar tuairig a naoimtaeta imear na ndoine 'nár an rgeul rimplide reo atá o'á aitar leir na ciantaib:—'ré rin, go raib raob o'á cluata lár ag Urian, cú fínn mic Cumhail, agus gur lean Urian é riar go bpuac abann an tSean-Áleanna i oTir Conaill, acé gur diúltaid pí dul tar an abainn 'na diaid. Tá "Tearmann Coluimcille" ar an otaob eile do'n abainn reo; agus ir é deir na doine gurab i coimrice

an Tearmainn do ríor ó díobail an t-ainmíó boct, cé gur tárta an ríadaé pain céasta bliádan roim ainmri Columcille.

Rugaó Columcille i nSarran i tTír Conaill an reáct-máó lá do mí Noctas ran bliádaim 521 t'aoir Criosc. Flait do'n fuil a b'féarr i nÉirinn doob' ead é, ó b'é a átair Ferólim mac Féarúir mic Conaill Sulban mic Néill Naoi-Šiallac. In a foéair rin, do ríol Cátaoir móir doob' ead a mátair, Aitne. Ainmteair pé ní agus dá ríeio or cionn Éireann do ríol Néill, agus b'é Féarúir, reanátair Columcille, an céad áro Rí bí 'na Crioscdaí. Bí ceátraí do Šaoltaib comšaraáca an naoim 'na n-áro-ruštib le linn a raogail, agus do díultuis pé péin do'n coróim nuair tuit rí éuige le ceairt.

Bairteaó an leanb ríor-uaraí ro i tTulaig Dubšlaire agus Ciumtán ir ead tugaó mar céad ainm air. Ir i b'raó 'na díaró rin a tugaó an Colum air, mar Šeall ar a rúbáileib. "Céad-imteaó Columcille" atá mar ainm ó roin ar an áit ar oilead 'na leanb é, agus bíóó turur agus pátrún ann go tóí a b'fuil le tamall, le Šráó agus le h-onóir do. B'é Ciumaóán, an rašairt do bairt é, an céad oirde bí aige, agus do múin pé léiŠeaó agus ršríobadó do. O'eiruŠ an t-aoránaó ruar lán do éaomáóct agus do Šráraib Dé pé teašarš an teaš-šaraire rin; agus tús pé topac a raogail le roŠluim, le diaóacó, agus le tporšadó. Cuairt pé ar ršoil go Naom Fingín as MaŠbile le h-air loca Cuain 'na díaró rin, agus éait pé treimpe fáda i ŠCluainiráro, coir na Dóine, pé láim naoim eile do'n ainm éeuna. B'í an ršoil reo i ŠCluainiráro ršoil ba mó cáil i nÉirinn ran am pain. "Cluabán na Naom" a tugaó uirte, agus ní h-iongna pain, mar tá veimín leir go ošáinis trí míle manaó airte le linn naoim Fingín péin do beir mar uáctarán uirte. Cáitead Columcille Šac pé

roinn do'n lá ra rgoil rin a5 fo5luim a5ur a5 meilt b'póna, a5 urnaige a5ur a5 r5ríoðað; a5ur ip bea5 do'n oirðe tugað ré le coola. U' é an r5olaíre ba éirte ra rgoil é i n5ac pa5ar léiginn; a5t éuir pé rpeír tap báiri inr na r5rībinnib diaða. Uí pé reaáar pain, 'na rompla do'n éuir eile le tuctaáct, le caomáct, a5ur le n-a beaáa dea5-óruigíte. Tug pé tamall eile ar rgoil naoim Deicáin i n5lar Naoin i b'póáir na naoim pain Ciapán, a5ur Canice, a5ur Com5all.

U'óruigead na r5aric é ran bliaðain 543, nó tamall éigin 'na diair rin. Ar pain amaá u'iompoiz pé a éuir fo5luma a5ur a ériore 5o h-iomlán cum reirbire Ué. Uioá áro rmaáct a5ur eugcáir u'á n-imir ar uáoinib boáta ran am pain a5 luáct raibóir a5ur eumááta. Tearbáin Columcille ó éuir mar fuaáais pé na tpoá-bearta pain, a5ur níor b'faáa 5o raib pé 'na r5iat a5ur 'na r5áct a5 an mboáctán, a5ur 'na r5iúra do'n tuine eugcárac. Da mó an b'ri5 bí 'na 5uá 'na mar bí i n-áim an áro-Río5, cum corp5 do éur ar mí-ria5alaáct na mionn-riog. Tós pé teampail a5ur mainirteacaá i n'éirinn ó Uoirne 5o Uair-má5, a5ur do líon pé na mainirteacaá pain do manacaib a tugaá ruar pé 'na teagars a5ur pé 'na ríagail péin. Ueir mórán u5áar 5ur b' iao ro lean ríagail Columcille na 5iollaí Ué, nó na Céilli Ué, ó ip é ip reair éuirtear oiréa, a5t ip treire an t-u5áarár aá acu ro uer náir b'iao. Seáct dea5 nó oáct dea5 do bliáðnaib a tug Columcille leir an obair rin i n'éirinn, a5ur áirítear reaáct mainirtear dea5 ar fíáro do éuir pé ar bun. U'imáiz pé annran pé uéin ár 5cine bí i nAlbain, cum iao do dea5ailt ó'n b'ra5ánaáct, a5ur do áabair cum Crieim ériore.

Ip bea5 tuine i n'éirinn náir éualair 5urab ámla uibiread Columcille-ar éirinn mar 5eall ar an "5Caáá," leáar railm aá le reirint fóir i mDaile áé' Cliaá, 'na

Láith-rḡḡubinn féin. Ác̄t ní ḡḡuill deabhráin ná uḡḡarár maic leir an rḡeul r̄ain. Ir é deir Adámnán naom̄ta, aḡ tagairt o'á imteac̄t ar Éirinn, ḡo r̄aib̄ tuine áirḡḡte i mbraiḡḡeanaḡ ḡo h-euḡc̄ómaé aḡ Diaḡmaio mac Cearb̄aill, ní Team̄naé, aḡur ḡur cúir Columcille im̄p̄íde ar an ní ar ron an tuine boic̄t, maḡ ba ḡn̄átaé leir. O' eiciḡ an ní é, aḡur do b̄aḡair Columcille o'ioḡaltar Dé air i otaob̄ leanaḡm̄aint ar an euḡc̄óir. I n-ionao donḡḡaḡo le com̄airle na ḡḡl̄ait̄ a bí láit̄neac̄ 'ré minne Diaḡmaio coḡaḡo o' f̄oḡairt ar éin̄o an naom̄ féin, ḡ'á maoiḡeam̄ ḡo mbainfeac̄o ré a r̄aoirpe o'ioḡ uile. Duail̄eac̄o cat̄ Cúla Driem̄ne o'á deaḡḡaib̄ rin. Rinne Columcille com̄airle le na éair̄oib̄ o'irpe, naom̄ Maol-Íora, naom̄ Finḡin, aḡur naom̄ Driend̄an D̄iorra, do ḡruim an airm̄éid̄oir; aḡur do b̄árr̄ an com̄airle rin t̄uḡ ré a aḡair̄ ar Albain r̄an bliad̄ain 563, aḡur o'á-r'éaḡ b̄raic̄air le na cóir.

O'i o'á t̄reib̄ i nAlbain r̄an am r̄ain, na C̄ruic̄niḡ aḡur na Sc̄uit. Ar Éirinn a r̄iol̄ruic̄ ḡac̄ t̄reib̄ acu, ác̄t ba deaḡ do ceac̄tar o'ioḡ a bí 'na ḡC̄ríort̄aiḡib̄. O'i cur̄o doḡ na C̄ruic̄neac̄aib̄ com̄ḡaraé i nḡaol do m̄uint̄ir C̄olumcille, aḡur ḡaol ḡearr̄ oḡo b'eaḡ Conall, ní na Scot. Do r̄oc̄ruic̄ an naom̄ fé i nÍ C̄olumcille, oileán deaḡ ar an otaob̄ ab̄ur o' Albain, aḡur t̄oḡ ré main̄irt̄ir ann. C̄rom ré ar an Soirḡeul do éraob̄-rḡaol̄eac̄o i nAlbain le ní aḡur le tuac̄ maḡ minne r̄átoḡaiḡ i nÉirinn r̄oim̄e rin, aḡur do cúir Dia an r̄ac̄ ceut̄na ar a cur̄o oib̄re. O'i áro-t̄uair̄ḡ i nAlbain air, toirḡ f̄ior a beic̄ aḡ na oaoim̄o ḡur o'iūlt̄uic̄ ré do córoin na hÉir̄eann le ḡráḡo o'n̄ eaz̄l̄air; aḡur do ḡlac̄aḡo an C̄rīoḡeam̄ uair̄o i nḡac̄ aic̄ o'á n̄oeaḡair̄o ré. Áir̄m̄tear̄ o'á t̄eamp̄all o'éaḡ ar f̄ic̄ro a cúir̄o ré ar bun imeaḡḡ na Scot, aḡur t̄eamp̄all aḡur f̄ic̄e imeaḡḡ na ḡC̄ruic̄neac̄. I ruim ḡearr̄ o'aim̄irt̄ir leac̄ main̄irt̄ir íona r̄ub̄áil̄cear̄ aḡur r̄oḡluim ar r̄uair̄o na hAlban.

Cé go raib Columcille 'na ceann ar an Eaglais i n-Albain níor d'earraio pé maí a t'ar agus a d'uitéar féin. Bí grá d'aise d'Éirinn náir r'gar leir go lá a báir, agus ir iomda r'lige ar cuir pé a maítear ar a'gar. Nuair tionólaó feir na hÉireann i n'Oruimceat ran bliadain 588, táinig pé ann ó Albain, agus móran ná é. Uí "Mór-dáil Oruimceat" an feir ba mó tábaét a tionólaó i nÉirinn ó ainm r'áoraig, agus amail mar b' é, r'áoraig an comairlige ba éirionna agus b' eolairé i b'feir Rioz Laozairé, b' é Columcille an comairlige tar báir a bí ag Rí doó ran b'feir rin, agus fuair pé an toraó ceutona ar a raíóitib. Uíod Dal Riada na h-Alban, raio ran na Scuit, pé áro-éiof agus cáin ag rí Teámpac go oí rin. Do labair doóán, Rí na Scot, na éoinne rin ag an b'feir. Comairlige an naom, náir móir d'Éireanncaib agus d'Albancaib beir bráitéreámail, coingéallac d'á céile fearoa, agus gur báogalac doib namair doá mbéad eapontacét eatorpita. Féillead do'n comairle rin. Tarraingead na coingill, agus níor éiligead an cáin níor ra. Ir raioa Éireannaig ag tarant an comairle ceutona ar na Sarancaib agus gan tairbe doib ann.

Áoir Columcille báir na h-Éireann, agus Scannlán, mac Rioz Orpaigne ó feir ag an áro-Rioz ag an b'feir ceutona. Bí na báir go leir le oíbir ar Éirinn, mar géall ar mí-maigalac a mbeata, acét d'aontuig an Rí agus an áro-Comairle le Columcille, gur móir an mí-ag d'Éirinn beir gan bároaib foalumta, agus go mb'feair iao do cur pé maigalait ná iao do oíbir. Uí Scannlán i mbraigdeanar ag an áro-Rí, acét fuarglac é, go míorbáileac tá pé raíóte, tré guré Columcille. Uí naom Dallán do r'gríob "Amraó Coluimcille" ag an b'feir reo i n-Oruimceat.

Dá bliadain a caic an naom i nÉirinn do'n turur rain,

aḡur tús ré cuairt ar na teampallaid a cuip ré féin ar
 bun i bpat noime rin. Tá ré i mbeul ḡac don tuine ḡo
 paid do pionór air clúad do coimeád ar a fúilb an dá
 bliadain rin. Inḡ an bliadain 1520, nó mar rin, do ḡḡriob
 Maḡnur O'Doimnail an rḡeul ro aḡur rḡeul an leadair.
 Ni bfuil don uḡḡarár leo níor túrḡe 'ná pain, aḡur ní cóir
 ceactar óiob do éiredeamaint. O'fíll Columcille ḡo
 h-lóna o'ér an dá bliadain pain, aḡur fuair ré ḡac don nio
 com-lionta mar o' órouiḡ ré.

Tús ré cuairt ar an bPápa ra Róim tréimpe 'na óiaró
 rin. Do noic a tuairḡ an Róim i bpat noime féin, aḡur
 ní mirdé a náo ḡur móir an t-ácar a bí ar an bPápa é
 'feicrint. Tús ré deire a raogáil mar tús ré an cuio
 eile óe, le h-urḡaiḡe aḡur le tiorḡad, le teasḡarḡ, aḡur
 deaḡ-fompla, aḡur le h-obair lám iorḡ ló aḡur óróce.
 Do poillriḡeád am a báir do tar éir a teact abailé o'n
 Róim, cé ḡur máir ré ceitpe bliadna níor ria. Dubairt ré
 le Diarmait, a ḡiolla, ḡo bpaḡad ré báp a leitéro rin do
 lá, um érác na maione. Róim lá Dia Doimnaiḡ, an naomád
 lá do míteam, o'eus ré aḡ bun na h-alcóra i mainirḡir
 lóna, inḡ an peiread bliadain aḡur trí ficid o'á doir.
 Adónaicead ra mainirḡir é, act o'airḡiḡeád a luaitpe ḡo
 h-éirinn ran bliadain 878. Cuiread ré deire i n-don uaiḡ
 le páoraiḡ, aḡur le bḡiḡio é, i oteampull Óúin páoraiḡ,
 mar a bfuil luaitpe na oḡrí naom pain fóir, aḡ peiteam
 leir an airéirḡe.

O'ar máir niam, riad páoraiḡ, bḡiḡio aḡur Columcille
 ir mó o'fás nian a mbeata ar an ḡcnió ḡaodalaac. Cait
 páoraiḡ aḡur bḡiḡio a náo le peirbír Dé i n-éirinn, act
 bí beata Columcille or comair na n-ḡaodál amuiḡ aḡur i
 mbailé. Léiḡtear ḡur labair a ainḡeal cuioeacta leir 'na
 óiḡe, aḡur ḡur iair Columcille ar an ainḡeal fíogair na
 Cpoire do cúir ar a éroide, aḡur ar a cóir ḡo h-iomlán.

Pé acu fíor nó náe fíor an rgeul rain, is o'á péir a bí a beata ó éuir go deire. Bí rubáilcear i ngeac focal agus i ngeac gníom leir. Ní bíod' do leabair aige a'c' an t-urplár fuair, agus cloc pé na ceann, agus ní iteas pé a'c' an méir do coimeátoir an t-anam ann. Deirtear ná beas' do'c'ain cinn o'áon tuine amáin inr an méir bíod' a cáiteas pé i n'c' na reáctmáine. A'c' 'na diair rin, ní cáilleas pé nóimeit o'á éirio aimpire, san beic ag teagair, nó ag léigeas, nó ag rgníobas, nó ag obair imeair na raor, agus bíod' gile an Spiorait Naom' 'na éiríde agus 'na ceannaisc'ib i gcomnuide. Bí pé carcanas do'n boct agus do'n oicéilid, agus éirias pé páram aigne ar gac don tuine labras leir. Bí pé ceannamail ar a manacáib agus ar a muinín, agus bí g'rád daingean o'á éir' do'c'air fuair aige. Bí pé cputamail i bpeairrain, 'na r'góláire léigeannas, 'na file doibinn, agus 'na o'rátoeas agus 'na reannmóimide ró-b'neas. Is aige bí an g'c' ba binne agus ba éiríne—g'c' do éirias ró'c'án agus do'c'ar i g'c'iríde an reacas, agus do éirias c'p'ceasla ar namair na h-eaglaise agus ar fear r'gníorta na mboc't.

Agus éir' pé c'ntar maic inr na tabairtairib luac'mara do bhonn Dia air. M'ínis pé le c'p'ceam' r'luaisc'te r'adaine na h-Alban, agus móirid pé ainm an Tigeirna 'na meair. Tá onóir na h-eaglaise o'á tabairt do péin agus do céas agus pé éiríne o'as do' na deirc'oblaib do teagair pé. Fairrair rin, o'f'as pé rompla agus r'g'ail 'na diair do r'c'uirid móirán cum' De.

Rinne Columcille móirán m'íorb'al pé cum'ac't De, agus is iom'da n'íod' bí le teac't do b'neac'nuis pé r'om' pé, a'c' ní b'f'uil 'inr an tairng'neac't ac' ar r'ub'al pé n' ainm anoir a'c' tairng'neac't b'neis, do cum'ad reáct g'céas bliad'an o' éir' a b'air.

Bí túil móir i leigeann a5 naoim Columcille, a5ur
 éirtead ré roinn do 5ac lá a5 r5rúobad. I5 a5 cumad
 d'án cum onóra Dé, a5ur cum maiteara na h-eaglaise
 a5ur a5 at-r5rúobad na leabhar noiaða i5 mó bíod ré.
 S5rúob ré leabhar ar beataid naoim pádrais o'á n5oitear
 "Míorbaili pádrais." 'Sé o' at-r5rúob an "Catác," a5ur
 veir daoine 5urab é o'at-r5rúob leabhar Dair máis atá
 fó5 i m'baite at' Clia. Aét ó bí an cpoide 5o ríor-
 5aodalaé aise, a5ur an ríurdeat do réir náóúire ann, i5
 ionda d'án do cum ré ar neicib ná baimeann leir an
 5Cpeiteam. Tá veic noán a5ur ríce a5ainn fó5 a5eirtear
 a cum ré. Tar éir trí céad véas bliadan i5 veacair a
 ráó le veimín 5urab é do r5rúob iao ro 5o léir, aét tá ré
 veapóca 5ur leir cuir acu. Dubairt ré an d'án áluinn rin
 oárad torac "M' oenurán dam i5 an ríab" le muimín
 ar an o'Críonóid nuair bí ré ar teitead ó Rí Oiarmuir.
 Cum ré "Dri5ro bé blitmaic," d'án-molta ar naoim Dri5ro
 a5ur é ar an bpaipise, fé n-a rí5e dó 5o h-áibain.
 Nuair táinig teadairí an pápa cúise i n'óna lé cpoir
 dubairt ré an talcur, d'án a5 molaó na Críonóide.
 'Na b'pocair reo r5rúob ré d'án raoda r'áramáil ar Eocaid
 mac Earca a5ur ar Cat máis Tuiread, a5ur ní b'puil
 amhar ná 5urab é do r5rúob trí nó ceatair do laoitib
 binne, le dian-5ráó o' Éirinn, atá a5ainn fó5. Moltar leo
 ro 5o léir 5o b'puil ríad ar na dántaib i5 b'péá5óda a5ur i5
 b'píogmaire ra 5aéoil5, aét ó i5 5aéoil5 árra 'tá ionnta
 ní cuirfeam ríor annro iao.

DEISCIOBAL.

Competitions in Original Irish Poetry.

COMPETITION XII.

A song in Irish on a subject of Irish interest. Five Competitors. Prize,
 a Gold Medal, known as "The Edward Bunting Memorial Prize." (Pre-
 sented anonymously, per Miss Annie W. Patterson, Mus. Doc.) No award.

COMPETITION XIII.

Four poems in Irish, each not to contain more than six verses. One Competitor. Prize, £5. No award.

COMPETITION XIV.

Descriptive poem in Irish of about 200 lines. Three Competitors. Prize, £5. No award.

*Competitions in Translation.***COMPETITION XV.**

Translation into Irish of Mr. William O'Brien's Lecture on the National Language, delivered in Cork in 1892. Two Competitors. Prize, £5. - No award.

COMPETITION XVI.

Translation into Irish by Juniors of the lesson on "The Irish Harp," in the Fifth Book, First Stage, Thom's "Alternative Readers." One Competitor. Prize, £2. No award.

*Competitions in Folk-lore.***COMPETITION XVII.**

The three best unpublished Folk-stories in Irish, taken from the mouths of the people. Seven competitors. Prize £5.

Won by "Dáingeán uí Chúire"—Michael Martin, Ballyferriter, Dingle, County Kerry.

On the recommendation of the adjudicator, Dr. Douglas Hyde, a prize of £2 was awarded to James Fenton, Streamstown, Westmeath, and a prize of £1 to Michael A. O'Reilly, St. Mary's, Maynooth College.

PRIZE STORY from the collection sent in by "Dáingeán uí Chúire."

FIONN MAC CUMAIL AGUS DIARMAID Ó TUÍBNE.

Lá áirítear dá maib Fionn Mac Cumail 7 Fianna Éireann a fíadaic 7 a fianrghoruirdeacat dóib féin. Is é maibead a bí eadortarra .i. an fear go maibdeacat an fiad air dtúir ceat a maibea do beit aige rin 7 a tabairt go dt' n air

céadna do fágasad an cum a ollúgmao dóib féin. Níor b'fada dóib sup m'urthail Conán fiao 7 ba feo an fiann so léir so dian ra triubal 'na diais, sac n-aon aca a luata an a céile nó sup buail Orsari iarraoet o'a cloideam air 7 sup leas. Duaillean Orsari an fiao air a sualain 7 leanaio an fiann so léir é nó so ranaasadar an ait céadna arir.

Níor b'fada dóib a'beirbiúgao an fiao 7 ocrar air sac tuine aca, nuair a connarc fionn loig an cuan irteaó o'a n'ionruide so lán oirteaó. "Oob' fearr liom," do ráo fionn, "ná mo cuio do'n b'fao so mbideao rgeala asam uata." "Oo ragaora do fiarraige rgeala cuca tuic, a f'inn" arfa Oiarmaio. "Ní ragaair, a Oiarmaio, ní feaca riam tu ná sup maic leat rior do beic asao féin noim donno eile." "Maircaó, a f'inn, ir fearr liomra rureao anro ac amáin so scuifinn mo oútraoet i n-iúil tuic." "Ir maic liom ran a Oiarmaio," arfa fionn. i Doubaric fionn anran leir a' b'féinn so ragaó ré féin o'fiarraige rgeala o'n loig, "asur má bionn an fiao beirbte asair pul a otiocrao anior, ragaio ceatramao rcomam oi, 7 muna otiocrao," ar ré, "bioo Oirín na ceann féinne asairb."

"Ná ragaora beo, a f'inn," do ráo Conán, "má bideann aon diaoal ruic do'n b'fao rcomatra, 7 ní lúga beio 'ná Oirín 'na ceann orrainne, ac imcig-re orc, 7 ní moir an tuaisnear do beio orrainne ao' diaio." "Oul so h-olc orc a Conán maioit m'ic m'oirne," do ráo Oiarmaio, "nác é fionn maigiric na b'fiann 7 ba ooiú liom so b'ruil ceao laoara aige ní 'r mó 'na 'ta asora ná asarra, 7 ní feaca riam tu ac so sleoaoe ocrac 7 san poim eile maic ionnao."

Sabar fionn ceao lé 'rna fianna an ran 7 teirdeann do roctain na loigse, 7 ní raio anra loig acé aon bean amáin. O'fiarraig ré oi a h-ainim, 7 cao rae a teaoe do'n érioc ro. Doubaric rí sup b'i féin lír ní aileáin, 7 sup b'i ingean

πί Δεσδάνιρ, το είνις ό'η τομάν τροίρ ο'φείριντ να η-έιρεαν 7 να θφιανν, “ δέ θ'φείοιρ, α φίινν ” αρ ρί, “ ζο η'ιμινρεά θρείτ, ρυλ α ραζφά α οτιρ.” “ Ο'ιμινρεόδαιινν,” αρρα φίονν, “ οά μδέαθ μο θόρτο 7 μ'άπλαιρε φείν αζαμ.

“ Οο ζεοθαίρ θόρτο 7 άπλαιρε υαιμρε, α φίινν ” αρ ρί.
“ Οέαναθ ραν μαρ ριν,” αρ φίονν.

Οο έυαοαρ αζ ιμιντ 7 νίορ θ'φαοα όοίθ ζυρ θυαιθ φίονν θρείτ.

“ Ταθαίρ το θρείτ, α φίινν,” αρ ρί.

“ Νί θεαζ τοιτ α λυατα,” αρρα φίονν. “ Κυιμινρε μαρ θρείτ 7 μαρ ζεαρα ορτομα οραιοθεατα ορτ επαλλ βάν 7 τοιλλαίρ όιρ το θείτ φαοι ζαδ φεαρ ανρα θ'φείινν.”

“ Οοζ το θρείτ, α φίινν,” αρ ρί.

“ Οονα 'ρ τουαιρ μά βοζαιμ,” αρρα φίονν.

“ Φευδ ριαρ, α φίινν,” αρ ρί.

Ο'φευδ φίονν ριαρ 7 το άονναιρτ ρέ εαδ βάν 7 ρριαν 7 τοιλλαίρ όιρ φαοι έόιν ζαδ φεαρ ανρα θ'φείινν.

“ Αν ιμινρεά θρείτ ειτε, α φίινν? ” αρ ρί.

“ Οέαναθ,” αρρα φίονν.

Ο'ιμινρεαρ αρίρ 7 νίορ θ'φαοα όοίθ ζυρ θυαιθ ρί αρ φίονν.

“ Ταθαίρ το θρείτ,” αρρα φίονν.

“ Κυιμινρε μαρ θρείτ 7 μαρ ζεαρα ορτομα οραιοθεατα ορτ, α φίινν, τυ θείτ μαρ φεαρ πόρτα αζαμρα νό ζο ζκυιρ-φεαρ τρι ρλυαιρθε ριαθ lé ο'είλ.

“ Οοζ το θρείτ, α θεαν μαιτ,” αρρα φίονν.

“ Οονα 'ρ τουαιρ ορμ,” αρ ρί, “ μά βοζαθ, μαρ να βοζφά τομ ό έιαναιθ.” Ο'φευδ φίονν έαραιρ ριαρ, 7 νί φεαοιθ ρέ επαλλ να ειτε αζ'η θ'φείινν.

“Cá bfuil na capaill do chúipr fá'n bfeinn ó cianaid?”
ar ré.

“Má chúipr do bheir oimpra iad do chúir éúca, níor chúipr
do bheir oim iad do fásgáil éúca.”

Níor labhair sí focail eile, ac' o'árhois sí a reólda boza
bogóirdeac' anáirde zo bairra na zcrann, 7 fionn ar bóro
aici, 7 éuz sí topac' na loingse do múir 7 a veirpac' do tír,
7 o'imis leite dá outais féin. Do mairad Oirín na fionna
an ran, 7 do chúir ré zac' n-aon aca na porpa féin, a' fairpe
7 a' fiondoimead na háite, 7 doubairt ré leó nac' fuláir zo
zcloirpíoir rzeála éisín ó fionn pul a' rpa.

Ac' ceana do bí fionn 7 an bean ais imteact' ra loing
air pac' áirigte aimirpe, nó zur buail sí an long irpac' a
zcuar bpac' aluinn 7 céro a' o'tír iad arpaon.

“A fíinn,” ar sí, “ríúo í fuar cúirt m' átar, 7 zairpe an
bótar ran,” az cairbeáint an bótar do fionn, “7 zecpaora
an cómgar zo mbéinn az 'n' o'tis meomatra, 7 zo o'tabar-
páinn rzeála do m' átar zo bfuilean tupa a' teact' 7 zo
zcuirpíó ré 'n' zárpa ood' éoinne.”

“Deanao ran,” arpa fionn.

O'imtizeadar oimra zac' duine aca 'na bótar féin, 7 níor
b'paca do bí fionn az imteact' 'na bótar féin, 'nuair do
éonnarc ré an zárpa a' teact' 'na éoinne. 'Nuair do táimis
ré 7 an zárpa do látar a' céile, do tógadar fionn ar a n-
zuaile nó zur éanaoan zo o'tí 'n' zcuirleán. Tazan an sí
amad, 7 'nuair do éonnarc ré fionn do bí átar ana móir air
mar' doob'paca leir zo bfuair ré zréim air. Éuz an sí
óroúzac' do'n arn fionn do chúir paói glara 7 é ceangal zo
cruaid' 7 zo ood' 7 duine o'á' dooirpac'act, “mar,” ar ré,
“ir fearra dúinn píuúr paca do chúir air, 'ná a' chúir cum
báir láirpac'.” Ní paca do éair fionn an ra noaon
éuirpac' ran, 'nuair a' bí na córoirde a' zcábáil éirí zo o'tí

'n zcnám, 7 douhairc ré lé na doúaire, a ráó leir an ní fuarcailt éigin do tabairt air. Do éuaio an t-doúaire go dtí'n ní 7 d'innir ré do cat 'dúhairc fionn. "Tá baoll móir air," arfa 'n ní, "fanair ré mar rin go dtí máireac, 7 tabairam amac é go bfeicfead ré an cairleán 7 na h-oidhreaca 'na t'imceall pul a zcuirfiam cum báir é." Do tugad fionn amac air mairin a máireac, 7 do cairbeánad an cairleán 7 t'imceall an cairleáin do. 'Nuair do bíodar feicrište aise, d'fuar ré orra ceól éigin do feinim do. Do tugad éuige ceoltóir 7 do feinm ré rin móran ceól, ac níor d'áon cairbe d'fionn ran. Douhairc fionn go raib ceól aise féin, dá mb' é toil leigean do a feinim. Douhairc an ní ná 'r d'áon díogbáil piuc é feinim.

An ran do feinm fionn an barru buaid, 7 níor feinm ré maím níor cráirte é, zur éualad 'Diarmair é, do bí ar barru beann choic a n-éirinn. Do léim ré 'na fuige. "Dar liom," ar ré leir féin, "ré reo barru buaid fínn, 7 dona ir duair orm má éuala maím fionn dá feinim níor cráirte, 7 ir móir an t-iongha liom, nó tá ré a zcruad éar éigin."

D'iméig 'Diarmair an ran, 7 bé áit go bfuair ré long, do éuir ré cum farraige, 7 ní h-áirítear a imteacta, nó zur buail ré irteac anra éuan céadna, dá'r buail fionn 7 ingean an ní noime rin. Do éuir 'Diarmair ceangal lae 7 lán bliadna ar a loing a zcár nac mberdead ré uairte ac dá uair an éloig.

Ní rtao ná rtaonaó do funn' 'Diarmair anran, acé imteact cum bóair go tiug teit. Ní rtao bí ré as riubal, 'nuair a éonnairc ré cruinniúgad móir daoine. Do zéarais ré ar riubal, 7 do táinig ré fuar lé rean duine do bí ar deire. "Maru mirde dam iarraid duit, a fíir maic," arfa 'Diarmair, "cat rat an oirteair reo anoiu?" "Áitním zur coisrioc 'ra tír reo tu," ar ran rean duine, "mar nac bfuil fíor asao féin." "'Sead go deimín" arfa 'Diarmair.

“Inneórtao rin tuit. Zairim rgoile do cuir an ní amac go raið Fionn MacCúmaíl ó Éirinn, ar láim aige féin lé faota, 7 do tuis ré oróúgað do’rha daoine do bí faoi na rmaét, teadé a’ féadaint anoiú air, mar go raið an ceann le baint do ar a do déas a éios.”

“Agor an faota ó ’na do déas anoir é?” arfa Diairmair.

“Tá ré o’eir a h-don déas anoir,” ar ran ran tuine.

Níor labair Diairmair focal eile, ac riubal leir go luat éarfa, 7 níor rtao ná níor rtaon, nó go tóáinis ré do átair, 7 ní a’ feudaint roir ná riar a bí ré, ac don toit buille amáin zairgíðais, do bualað ar an zcuaille cómpaic.

Do cuir an ní a ceann amac, 7 o’fiarrais cairé ’n fear buile nó toit céillíde do buail an buille rin, ar an zcuaille cómpaic.

“Ní fear buile, ná toit céille, ’tá arto, acé fear baot lé lazaib, 7 teann lé teannaib.” “Agor cairé ’tá uait?” ar ran ní. “Tá cómpaic, nó raðar ar mo máigirir Fionn mac Cumáil ó Éirinn,” “Agor cao ir ainim tuit?” ar ran ní.

“Diairmair Dneac Luirgneað na mðan, ó Éirinn.”

“Do zebair cómpaic. An móir acá uait?” ar ran ní.

“Maireað,” arfa Diairmair leir féin, “ir fearra dam znó zearra ná znó faota. Cuir cúgam readé zcéao ar mo taob éle, 7 readé zcéao ar mo taob ðear, 7 an oireao ran go léir reðmam amac.”

Do cuir an ní cuise an méro rin, dá míle 7 oct zcéao. Déanan Diairmair fúta, 7 zaban triota raball 7 anall, amáil reabac tré rzaata mion éan, nó maotað allta tré treaba caorac, nó zur rgoé ré an ceann oíð go léir. Do buail ré buille eile ar an zcuaille cómpaic, 7 o’fiarrais

an ní tó cao a bí uairé anoir. Aduabairt Diaimairt go raibé cónnrae nó raobairc ar a máigirceir fionn Mac Cúmail ó Éirinn. “Da dóig liom,” arfa an ní “go bfuil ruto maicé tóanta aSao anoir, 7 go ttabairá an oirde cum ruaimhir tuit féin.”

“Agor cá bfaigiró mé órougeaó?” ar fa Diaimairt.

“Do geóbaír tís beas an ran riar, ar éulaib an gáiróin, 7 ran ann go maroin, 7 tá tís leanna ar a’ ttaob riar to, 7 do geóbaír deoc uairé 7 tá bácaír ar a’ ttaob riar tó ran, 7 do geóbaír arán uairé, 7 tá búirceír ar a’ ttaob riar tó ran, 7 do geóbaír feóil uairé.” Oimcis Diaimairt riar go tóí ‘n mboctán, 7 ir amlaíó to bí pé rin lán t’amuir. Nuair to éuairé pé irceac, to éoruis na h-amuir ar a beic aís iadóin na bpoll ar Diaimairt. “Maircaó” arfa Diaimairt, “ir móir an poll ná’r móir taimra, cum gabáil amaó, 7 ir beas an poll go ngeobáó ríbre amaó,” 7 do cábaír Diaimairt leó a’ tóinaó na bpoll. ‘Nuair a bí deircaó na bpoll tónta, to léim tóine to ‘rha h-amuir riar anáirde ar órom Diaimairt. Cuireann Diaimairt a lám tarrair riar, 7 tarraingean aniar e, 7 bídeann tó rmiota ar a gcuir eile tóib, nó go raobair go léir maró aise, acó don amuir amáin. “Cairim mo éeann ort, a Diaimairt,” ar pé. “Ní móir an maicé tómpa to éeann,” ar Diaimairt. “Glan amaó an tís,” arfa Diaimairt. “Do glan pé an tís, 7 ir air ná’r b’fao an máoil.

“Támaoio go maicé anoir,” arfa Diaimairt, “acó gan don ruto lé n’ ite aSaoinn.”

“Tá bácaír anran riar,” arfan t-amuir, “7 geobáó tu arán uairé, acó tabair aise maicé tuit féin air, mar tá órougáó túsca aS ‘n ní dóib go léir tura a maróúgáó, má feudoair riao.”

“Do imcis Diaimairt air riar, go tópar an bácaire, 7

ὄψιαι πέ γμοτ ἀράιν ἡ ἀρ ῥοκαλ ἡο νοϊοῤῥαῖὸ πέ ἐ ρυλ Ἀ
 ὄρᾶζαὸ πέ ἀν τ-οιλεᾶν. “Ὅρμυο υιομ ἀναλλ,” ἀρ ραν βᾶσαιρ.
 Ὅο ὄρμυο Ὅιαρμαιο λέιρ ἀνῦν, ἡ ὄο ἡρεαμυῖζοδαι Ἀ ḡεῖλε,
 Ἀ ḡ ἡοιρ ὄῤῥαὸα, ἡο ὄρμυαιρ Ὅιαρμαιο ἀν λάμ Ἀ ἡ-υαḡταρ ἀιρ,
 ἡ ἡυρ ῥᾶῖτ πέ ἡρτεᾶ Ἀ ἡ ἡῤᾶτα ἐ, ἡ ὄο ὄειρὄ.

Ḥρῖ ḡ ἡ ἡ βειρḡ, ὄο ὄειρὄ πέ ἀν βᾶσαιρ, ἡ ὄο ὄᾶῖτ πέ
 ρεαρ ἀν λεαἡνα, ἡ ἡῖ ρεαὄαῤῥα ḡαιρὄ ἡ ὄοῖδ ὄο ḡυζ πέ ἀρ
 Ἀ ἡ ἡ βῦῖρḡτΰΰ, Ἀ ḡ ἀḡᾶῖν, ἡο ὄρμυαιρ πέ ἀν λάμ Ἀ ἡ-υαḡταρ
 οῤῥα ἡο λέιρ, ἡ ὄο ḡυζ πέ Ἀ ὄὄῖτῖν ρΰοῤ, ἀρᾶῖν, ἡ λεαἡνα
 λειρ, ἡ ἡρ ἀρ ἀν ἀḡυρ ἡᾶ ἡῖ ὄρᾶὄα ἀν ḡᾶοῖῤ Ἀ ἡ-υῤῤᾶḡῖζαὸ
 ὄὄῖβ ρΰῖν. Ἀρ ḡαιρῖν Ἀ ḡᾶῖρᾶ ὄḡΰῖζ Ὅιαρμαιο, ὄο ἡὄ
 πέ Ἀ λάμᾶ ἡ Ἀ ḡᾶῖὸ, ἡ ὄḡΰῖαιρ πέ ḡαβαιρ ἡ ḡΰὄḡαιρΰ ἀρ Ὅῖα
 ἡὄ ḡυῤῥᾶῖ ἡῖ, ὄο λειζ ὄο. Ὅḡῖḡḡῖζ πέ ἀιρ ἡ ἡὄῖρ ρḡαὸ ἡὄ
 ἡυρ βυαιρ πέ βυῖῤῤῤῤ Ἀρ Ἀ ἡ ἡυαιῤῤῤ ḡὄḡΰῖαιρ.

“Ḥαιρὄ ḡᾶ υαιτ ἀἡὄῖῤ, Ἀ Ὅιαρμαιο?” ἀρ ραν ἡῖ.

“Ḥὄḡΰῖαιρ, ἡὄ ḡᾶὄαῤ Ἀρ ḡο ḡᾶῖζῖρḡΰΰ, ϣῖοἡἡ ḡᾶ Ḥῦḡᾶῖῤ,
 ὄ ḡΰΰἡἡ.”

“Ἀἡ ḡὄῖρ Ἀḡᾶ υαιτ ἀἡὄῖῤ, Ἀ Ὅιαρμαιο?” ἀρ ραν ἡῖ.

“Ḥυῖρ ḡῦζᾶḡ οῖρᾶὄ ἡο λειτ ἡ ḡυῖρΰ ἀἡὄῖ,” ἀρ ρᾶ
 Ὅιαρμαιο.

Ὅο ḡυῖρ ἀἡ ἡῖ οῖρᾶὄ ἡο λειτ ἡ βῖ ἀἡὄῖ, ḡοῖḡΰ ΰῖἡ, ἀḡᾶ ḡ
 ὄο ὄḡῖ Ὅιαρμαιο, Ἀ ḡ ὄὄḡ ἔ ἀἡ ὄᾶ ḡᾶῖρ Ἀ ḡΰῤῤ ὄὄḡῖ ὄὄḡ ἡῖ ἔ,
 ḡᾶῖρ ἡὄῖρ ὄḡᾶὄα ὄὄḡ ἡᾶ ἡο ḡᾶβᾶὄαῖρ ἡο λέιρ ḡΰΰᾶῤḡΰΰᾶ
 Ἀῖζΰ Ὅιαρμαιο.

Ḥΰὄΰᾶἡἡ Ὅιαρμαιο ἡο ὄḡῖ ἡὄ ḡᾶḡυρ, ἡ ρᾶἡἡἡ ἡἡἡ ἡο
 ḡᾶῖρῖἡ.

Ὅḡΰῖζ πέ ἀιρ ḡᾶῖρῖἡ, ἡ ὄο ḡυαιὸ ἡο ὄḡῖ ἡὄ ἡυαιῤῤῤ
 ḡὄḡΰῖαιρ, ἡ βυαιῤῤῤῤ ḡυῖῤῤῤῤ Ἀρ.

“Ḥαὸ ḡᾶ υαιτ, Ἀ Ὅιαρμαιο?” ἀρ ραν ἡῖ.

“Ḥᾶ ḡὄḡΰῖαιρ ἡὄ ḡᾶὄαῤ Ἀρ ḡο ḡᾶῖζῖρḡΰΰ, ϣῖοἡἡ ḡᾶ Ḥῦḡᾶῖῤ
 ὄ ḡΰΰᾶῤῤ ὄ ḡΰΰᾶῤῤ.”

“Níl a' tuille fear a sham,” arsan sí, “γ το ζεόβαιρ
 fionn uaimre, ac pul a bfairgín é cuirim mar breit γ mar
 geara oroma oraoideacta orc, cúntar το εάβαιρ εúgam
 cao a bain a fúil a gnuaim γ a gáire de'n ποδαίρε ούβάε
 gan gáire.”

“Δγυρ cá bfairgíara an tuine rin?” arsa Diarmaito.

“Lean το ήρόν, γ τυγαó ή eolar tuic,” ar ran sí.

“Cuirimre na geara céara orcra,” ar Diarmaito, “gan
 a beit cóm oian ar fionn γ bír, nó má bídeann tu, 'nuair a
 tíocraora tar n-air, bainreao an ceann tíoc.” Ο'imeis
 Diarmaito go oí an amur, γ ο'fairgíais το, an maib don
 cúntar aise, cá maib an ποδαίρε ούβάε gan gáire, nó a
 breadaíρ ré, cao a bain a fúil a gnuaim, γ a gáire de.
 Doubaíρ an t-amur nac maib don ήior aise féin, cao a bain
 a fúil, a gnuaim, ná a gáire de, γ nac maib ré ar a cumar
 féin, don maib piuc το θέanaí τό, “níor mó” ar ré, “ná
 go rciuroáo cum a tíge tú.”

“Δγυρ nac maib an ruo é rin féin!” ar Diarmaito.

Ο'imegeadaí orra, Diarmaito γ an t-amur, γ níor b'fáoa
 bí maib a ruibal, an uair a traóáo an t-amur. Oa maib
 an maire rin τό, το buail Diarmaito maib ar a órom féin é,
 an t-amur a' tabaíρc eóluir a gcoínnuibe το Ο'iamaito, nó go
 breacaadaí cúíρc uaáa ar árhoán. “Síúo í ruar cúíρc an
 ποδαίρε,” ar ran t-amur. “Oo éuaora ruar go oí 'n gcúíρc
 γ ir amla το bí ή rin, ag íompógaó ar otauáa. Oo buail
 Diarmaito a órom leir a' gcúíρc, γ το rcaó ή ruar. Oo
 éuaó ré ircaé, γ ní maib don neac ircis noíme, ac reanóir
 cñíona, uaá, ruíóte anuar ar éaáoíρ, γ a uilin anuar ar
 bóro cloíce aise, γ a bar paóí n-a leac éeann aise, γ é ar
 leac fúil, γ na deóra ag ríleaó ar a' fúil eile, γ an bóro
 pollta 'ca.

“Cao a bain το fúil, το gnuaim, γ το gáire tíoc, a ήir

maid? ” arpa Diarmait. Níor leis an rodaire air sup éualad ré Diarmait, 7 ó'fiarraid Diarmait air de, cad a bain a fúil a sruaim 7 a sáire de. Níor labair ré sios, ac é as ríleat na ndéir. Anran do tós Diarmait lé leatdar baire é, sup tós or cíonn talman é.

“ Δ! ” arpan rodaire, “ ir cruaid an buille é rin a fuairdar.”

“ Ní bfaigfeá, ” arpa Diarmait, “ dá mbuó áil leat mé ffaidairt ar tóir.”

“ Cad a fiarraidit óiom? ” arpan rodaire.

“ Da dóis liom, ” arpa Diarmait, “ sup fiarraidit óiom cad a bain a fúil a sruaim 7 a sáire de'n rodaire dúbac san sáire.”

“ Ó, mire an rodaire dúbac san sáire, 7 inneórad tuit cad a bain mo fúil mo sruaim, 7 mo sáire óiom.”

Maidin lae Dealtaine, tá feact mbliadna ó roim, do bídair féin 7 dá 'neus mac dom anro, 7 do táinis fiad so tó' n dorar cúgaimn, 7 adubairt, ” Mire an fiad, 7 feuc cé leandair mé.” Óimtidair féin 7 mo dá 'neus mac 'na óid, 7 níor rtaomair féin ná'n fiad maíh ná cóitóce, nó sup leandair irteac a lior e, 7 'nuair a éualdamair irteac, ní maib fiad ná don ruo eile irtis pedmáinn, ac don treana bean amáin, do bí coir na teinead. Do fiarraidit féin oi ar táinis don fiad an ro 'rteac. Adúbairt rí liom nac feadair, ac fuidigí ríor, ar rí, 7 fanairí so fóil. Do fuideamair ríor, 7 níor b'fada dúinn mar rin, 'nuair a buail sruasac, 7 a dá 'neus mac irteac, 7 muc ar sruain sac tuine do, ac an sruasac críona amáin, nac maib don muc ar a sruain aise.

Do leatdar na muc a lár an úrláir, 7 adubairt le'm mac críona féin iad ran do slanaó 7 do rsioraó. Déirís mo macra, do cuir ré a lám 'na róca 7 do tarrainis

ré cúige altan rgeine tó bí ann. 'Do tóruis ré ar a beit
 a' glanadh 7 a' rghriothadh na muc, aet mar baineadh ré suaire
 anuas, do tigeadh dá suaire ruar. 'Dob' éigean tó an
 obair do tabhairt ruar. An ran o'éirigh mac leir an
 ngruaasac, 7 do rognadh ré na muc a cúige ar a' mbóro,
 pur muice a tóin muice 7 tón muice a bpur muice. 'Do
 imtigh ré ríor go dtí 'n doir ar an, 7 do ruair ré
 feadtan, ór cionn a tuir, 7 do buail ré an feadtan ran
 a tóin muice, 7 do tuis ré don tpeirdeog amáin dá béal
 tó, sur glan, 7 sur rghrioth, ior suaire 7 ionnar tpe na
 mbéal amac. 'Do ghearr ré ruar anran na muc, 7 do
 buail ré a' beirbhúgadh iad. Tamal tóib ar a' tpeine,
 adubairt an gruaasac lé m' mac cóna, "féud na muc
 ran," ar ré, "7 bíod a ríor asad an bfuil ríad beirbte, 7
 má r teit leat an t-uirge le'to láma do cur ann, bíod do
 roga asad do'n dá bior ran"—a' caiteam bior gearr iarrain,
 7 bior maol maide, ar an úrlár cúige. 'Do tóg mo mac-ra
 an bior gearr iarrain, 7 do fáit ré a bpiora de'n múic é, ac
 ní raib ann tó aet obair diaimain. Fá mar tógadh ré piora
 de'n múic go béal an corcáin tó bpiread an greim 7 ríor
 leir arir. 'Do rtao ré ruar 7 adubairt ré nac feutoraid
 ré a déanam. Anran o'éirigh mac an gruaasais 7 do beir
 ré ar a' mbior maol maide 7 do fáit ré a bpiora de'n múic
 é 7 do tóg ré aníor é 7 'dubairt ré go maodair beirbte.
 'Do tógadair aníor iad 7 buailt ar bóro cúca féin iad, 7
 o'iteadair a noitín oíob, 7 nuair a bí a noitín ite aca
 oíob, adubairtair liomra 7 lé'm cloinn teact go dtí 'n bóro
 7 ite, sur 'mó rir cóm maic linne o'it a bfuilleadh féin.
 'Do cuadomair go dtí 'n bóro 7 o'iteamair. Nuair a rtao-
 mair, adubairt an gruaasac, sur beaf aca féin clear do
 déanam o'eir bíde a gcóinnuid. Adubairt-ra nac raib
 don clear asuinn féin. Adubairt ré-rin go raib téad
 anran riar, 7 go scuirthead ré a dá 'neus mac o'á tarraing
 lé'm dá 'neus mac-ra. 'Do cuadair a'tarraing na téide ó

céile, 7 anra táirneang dóib, do léis clann an sruasais lúb éigin a' ruic ar a' tóiteo, 7 do rshuor pé an ceann dom' óá 'neus mac-ra. An uair a éonnaic péin mo óá 'neus mac marb, do leizear zárreca zoil. Do óruio mac an sruasais liom anuar 7 do buail pé le clabta bairé mé, sur tós pé or cionn talínan mé 7 sur buail pliarz tóim ar éabó an fálla. Do éuitear ar a' otalamí anran 7 san úhra meabrac am' éeann. Do bíor tamal maic ar a' otalamí 7 anuar a bí mo meabair a' teact éúgam, do bíor a bhoic le éirigeab, aet do ráit an sruasac éríonna an bíor zéar iarrain am' fúil sur bain aram í. Do éaiteadar amaé an topar mé anran, 7 do tána abailé zo tóigte éráitce 7 atáim marí reo ó foim. A sur ní hé rin a marban mé, ac ní'l aon máidean lae bealtaine ó foim naé tazan an fiaó an topar éúgam, 7 aoir, "Mire an fiaó 7 feuc cé leanraio mé." A sur rin azat anoir fior cat a bain a fúil a sruaim 7 a záire do'n rodaire tubac san záire."

"A sur," arra Diarmuid, "an fada zo ngeóbaó an fiaó an trlige arí?"

"Ar maioin a máireac," aran rodaire.

"An raépa a máireac a n-aonféact liomra?" arra Diarmuid.

"Do éonnaic mo tóitín éeana," aran rodaire, "7 ir tóig liom zo branpaó uata 'noir."

"Ná déin," arra Diarmuid. "Ní mói an maic duic a beic do beataio ar a' rlige rin, a sur tair a n-aonféact liomra 7 leir an ahuir a máireac."

Aoubairt an rodaire zo raéab, 7 do éaiteadar an oitce rin zo maioin 7 iao a' rgeulaibeact 7 az eactoraige óá céile.

Ar maioin a máireac zo moc do táinig an fiaó an topar éúca 7 aóubairt, "Mire an fiaó 7 feuc cé leanraio mé."

“Maireadó,” arsa Diarmaid, “leanaó-ra tú,” a’ pheadaó na fuidé 7 a’ léime an doimhne amac 7 ar go b’fál leó, 7 an rodaire ‘r a t-amur ‘na ndiais. ‘Dá feadur fiubal an fialó, do éoinnín Diarmaid a’ trál aise go doimhne an leara 7 le linn tui irteac an doimhne do’n b’fialó do buail Diarmaid le buille d’á éioirdeam anra leat-deire é 7 do bain r’ceis d’á feóil. ‘Do éuaio Diarmaid irteac, 7 ní feacaó ré fialó ná don muo eile irceis moimé acé don t’reana bean amáin, do bí ‘zá téiteam féin leir an t’ceine. ‘Do fuidé Diarmaid ríor, 7 níor léis ré faic aih, 7 níor b’fáda go t’áimis an rodaire 7 an t-amur irteac. An uair do éoinnair an t’reana bean an rodaire irceis, do léis rí r’garca záire, mar t’áitín rí go maic é. ‘D’fanaóar anra, 7 níor b’fáda d’óib go t’áimis an zruasac 7 a d’á ‘reus mac irteac, 7 muc ar zualain zac duine d’óib. “Duó d’óis liom, a rodaire,” arsan zruasac, “go b’ruairé do d’óitín an ro éana, 7 do éapar nac t’iofra aih.”

“Dá b’faióad,” arsa Diarmaid, “ní t’iofraó ré anra.”

‘Do leasóar na muca ar an úrlár, 7 a’ d’óibairt an zruasac éina leir an rodaire, na muca ran do r’zruasac. ‘Do phead Diarmaid ‘na f’earam, 7 a’ d’óibairt leir an n’zruasac, “Duó éirte duit a fialó lé n-a buacail iad a r’zruasac. Zruasac iad,” ar ré, “7 ir mé ‘tá deap aih a t’ceanta an éolair.” ‘Do r’ocraiz Diarmaid na muca ar b’óro éuise féin, amáil r’ocraiz mac an zruasac an t’uair moimé rin, mar do bí an éacé aise d’ó rodaire, 7 do éuaio ré ríor go t’á ‘n doimhne, 7 fuair ré an f’eadóan an. ‘Do t’us leir aníor é, zup r’áit a t’óin muice é, 7 lé n-aon t’réidez amáin do zlan 7 do r’zruasac, ‘oir zuaire 7 ionnar t’ré n-a mbéal amac. ‘Do z’air Diarmaid iad 7 do buail a’ beirbiuzac iad. Fá éann tamail a’ d’óibairt an zruasac le Diarmaid f’eadairt an r’abadair beirb’te. “Níor caball duit a fialó liom, a zruasac,” arsa Diarmaid, “acé tabair

‘dam ruo éigin do feuchuis ‘dam iao.’ ‘Do tuis an sruasac éuige an dá bhoir, 7 adubairt leir a noza oíob ran do beir aige le iao a feuchaint. ‘Do tós Diarmaito an bhoir maol mairde 7 do fáit ré a bhoira de’n muic é 7 do tós aníor, 7 adubairt go rabadar béirbte. ‘Do tós ré aníor iao 7 do buail éuige ar bóro iao, 7 adubairt ré leir an amur 7 leir an nozairre teact ‘dá n-ite ro a n-donfeact leir féin. ‘Do tánadar 7 ‘nuair a bí a noóitín ‘ca oíob, adubairt Diarmaito leir an ngruasac 7 lé na cloinn teact ‘dá n-ite ro, sur mó fir cóm maít leó ran o’it a bfuilleac féin. ‘Do tánadar 7 an uair a bí a fáit ite aca, do fiarraiz Diarmaito oíob an raib imirt aca ‘dá ‘deanam. Adubairt an sruasac nac raib do éir ná o’imirt aca féin act téat do bío aca ‘dá tarrang ó céile, 7 ar ré, “Cuirfead mo mac críona ‘dá tarrang leat.” “Mairéad,” arfa Diarmaito, “do raizora ‘dá tarrang lé ‘o dá ‘neus mac 7 ná ramlaiz do mac críonna fearoa arir liom.” Tugad éuca an téat 7 do éuadar ‘zá tarrang lé céile. ‘Do tuis Diarmaito aige maít do féin cairté ‘n ceann do’n oitéro dá’r éuair ré. Níor b’fada a tarrang oíob anuair do léiz Diarmaito an lúb ar riúbal, 7 do rghior ré an ceann do dá ‘neus mac an sruasais. An uair do connairc an sruasac a dá ‘neus mac marb, do toraig ré ar a beir ‘zá scaoinead, a’ lóghireact or a gcionn, 7 ‘dubairt, “Mo deacair túbac do’n lá in ar tarrangear orm túb, a nozairre túbac san záine.” “Mairéad,” arfa Diarmaito, a’ oirideam anún leir 7 ‘zá tógaínt lé buille ‘dá bair, 7 ‘zá leasad, “‘deanad-ra margad maít leat .i. an trúil eile do éur anra nozairre cóm maít 7 do bí sí ruam, nó do marbúgad féin do beir aзам.” “‘deanad-ra ran,” arfan sruasac. “Tá rúil an nozairre ircis ‘ran gcuparó ran fíor, 7 do geobair tiobán iurge a mbonn an éupairó, 7 níz an trúil ann, 7 buail irteac anra nozairre í 7 béir oiréat roluir innte 7 do bí

ruamh." 'Do éuaíó Diairmairó go dtí 'n cupairt 7 'o'orguil é, 7 'do fuaíir ann irctis an trúil 7 an tiobán uirge. 'Do níg ré an trúil anra tiobán, 7 'do buail ré irtead anra iodaíre í, 7 'o'fíarfaiúg 'do, an fuaib foluir innce. 'Dubdairc an iodaíre go fuaib a fáit foluir innce. Anraíó 'o'fíarfaiúg Diairmairó 'do'n iodaíre, caíóé 'n oídead buó máit leir 'do éadairc ar an ngruaúg. Ní fuaíir an iodaíre aúa ar Diairmairó a fíreáuirc, an uair a bí ré fíreáuircá aú 'n ngruaúg, 7 aóúbdairc, "ná tuúgáíó don oíde orm 7 'deanraó marúgáó máit lib. Tá rlaicín 'o'raoíódeadta anra cupairt," ar ré le Diairmairó, "7 buail buille beag ar úac duine 'do élan an iodaíre 7 éirígeócaíó 'na mbeadairó aríir, 7 'dein an ruo céadna lé m' élan féin, 7 'o' beirim mo lámh 7 m'focal tuic," ar ré, "ná cuirreáó don buairc piuc ar an iodaíre ar fead mo fáoúgail aríir."

"Aúur," arra Diairmairó, "a úcár go úcuirreá buairc air, caó a 'deanra' nuair a tíocraíó míre aríir?"

"Ó, úeallaim tuic náé 'deanraó," arra 'n úruaúgáé.

'Do tós Diairmairó dá 'neúú cloinne an iodaíre ar 'o'úir, 7 anraíó 'do tós ré dá 'neúú cloinne an úruaúgáis, 7 aóúbdairc leó féin 7 leir an ngruaúgáé ar a úcluar 'oir, mar a 'branfaióir 'o'n iodaíre ó ro amaé, 7 úan don armaic ná ciora 'do 'deanraíó air, nó má 'deanraíóir, go mbeíódeáó 'o'úgálar aúge féin orra anuar a tíocraíó ré éar a n-air.

'Dubaraódar go léir, an úruaúgáé 'ra élan, ná'í úá 'do a fáó leó.

"Aéé ar eagla úur úá," arra Diairmairó.

"'Do beirimre mo briaéar," arraíó úruaúgáé, "go 'branaóra 'o'n iodaíre ar fead mo fáoúgail féin aéé 'do airíé."

'O'imctis Diairmairó an t-amur an iodaíre, 7 a dá 'neúú cloinne aóale an ran, 7 'do éait Diairmairó reáéctáin a 'brarúad an iodaíre 7 a éloinne, go n'ubairc ré úur míéio

“t6 f6in toul a’ feicrinc a m6aigirtir to b6 a nglapad aige n6
 adad6anair. “Asgur cia h6 to m6aigirtir?” ar an rodaire.

“Fionn mac Cumail 6 Eirinn mo m6aigirtir-re,” arsa
 Diarmaid, “ad6 faoi glara as an n6, 7 to t6ngara ’s6
 iarraid 7 n6 bfaiginn 6 n6 go t6abarfainn c6ntar 6uige
 cao a bain a f6uil a gnuaim 7 a g6aire to’n rodaire tubad gan
 g6aire.” “T6 a f6ior ran asat anoir,” ar an rodaire, “7
 an uair a raigair abaille go to’i an ait go bfuil an n6 7 Fionn,
 fiarri6ad an n6 to’i ar 6ugair an c6ntar 6uige. Adair
 leir gur 6ugair 7 ead6raig to’, 7 ar an am c6adna b6 a’
 fairse air n6 go bfaig t6 6tm6r 6igin air, 7 mairb 6 m6 r’
 f6ioir leat, mar n6 tabarfad r6to Fionn tuic, adt to
 6uirfead r6 geara eile ort, 7 n6 bfuigfead an uair rin leir
 6. To b6to r6 6 geara go geara leat n6 go gcuirfead r6
 a gnuad 66r 6igin t6 7 to 6uitfead a noine na d6la l6r’
 na geara.”

Cio’ tr6ct, ceileabair Diarmaid 7 an rodaire l6
 c6ile 7 imtisean Diarmaid 7 an t-amur a’ ciorr6gad an
 b6dair abaille 7 n6 h-airirtear a n-imt6adta n6 gur r6ana-
 gadar an ait go raib Fionn ar l6im as’n n6, 7 ar
 tead to l6dair to Diarmaid, to’roraig r6 to’n n6
 Fionn to leigean amad. “Ar 6ugair c6ntar 66gam
 cao a bain a f6uil a gnuaim 7 a g6aire to’n rodaire?”
 “To 6ugar,” arsa Diarmaid, 7 to toraig Diarmaid ar
 ead6raig to’ n6 go bfuair r6 ail6de 6igin ar an n6, 7
 gur buail le b6im to’6 cloid6am 6 gur r6ar an ceann
 6’n gcoolain aige. Ni r6ad to d6arna r6 adt f6rgad ar
 na glair 7 ar na doirre to b6 ead6ar 6 f6in 7 Fionn to
 b6iread, n6 gur f6oir 6, 7 gur 6ug leir amad ar a’ b6riof6n
 6. To 6inn Diarmaid n6 ar an oilean to’n amur pul ar
 imt6 r6, 7 adubairt leir, m6 b6to r6 ann don 6ruad 66r go
 to’, r6riob 6uige f6in. To imt6 Diarmaid 7 Fionn
 to’ionnruide a loinge 7 to’ uaigneac b6n6ac an t-amur
 ’na noig, 7 n6 hairirtear don r6uc to’6 n-imt6adta n6 gur

pánsaodar calaíť púirt a n-Éirinn. Níor b'fada dóib i dtír a n-Éirinn go n'ubairt fionn lé 'Diarmaid go raib an bean do tús cum riubail é fein 'na beađaíť fón, 7 go raib rí lé feađt mbliadna as fogluim oiaoiđeađta, "cum mire do cup cum báir," ar fé, 7 feudaínt o'd'ri tús fionn riar do connaic fé p'riocán a' teađt o'd' n-ionnruíde 7ađ n'óireađ. "Maireađ, a 'Diarmaid," arfa fionn, "ir doib 7iom sup b'i a ta' teađt," 7 do bí rí 'na látaí ar a' mbail.

"Do ceapap, a fínn," ar rí, "sup 7eallair go mberdefa do feap pórta a7ampa nó go 7cuirfead t'ri rluairde c'riađ lé'o cúl 'ran uais."

"A7up cá raabair uaim ó foin, an faio a bíor a b'p'iorún a7ao' ađair?"

"Do cup m'áair ar baile mé 7 níor feudaí teađt go o'ti 'n anoir," ar rí.

"Maireađ, mur ar feudaí," ar 'Diarmaid "ta' fé ceap a7ac fionn do coimeađ," 7 do bain 'Diarmaid uais ra talám, 7 aubairt fé lé fionn ríneađ in ran uais rin. Do rín fionn, 7 do cúm'oaig 'Diarmaid a o'd'icim c'riađ lé cúl a éinn.

"An é t' feap pórta anoir é?" ar 'Diarmaid, '7a bualađ le clađta baíre 7 '7a cup amađ in' an b'rairige sup bađađ í.

Do táinig fionn 7 'Diarmaid ađaile go o'ti 'r na fianna, 7 do feap'rađ na fianna fíor éaoin fáilte reo'mpa 7 do bí féap'ra mór aco lé h-áar mur'raí a o'fionn é téap'raí ađaile. Aco ir o'd'ca liom sup con7buig na fianna 7r'eim maíť ar ran amađ ar fíonn.

Doimgean uí cúise.

G

COMPETITION XVIII.

The six best unpublished Irish songs or poems, taken from the mouths of the people. Nine Competitors. Prize, £5. Divided between "An Muirínneac D'iomrác,"—Tadhg O'Donoghue, Gaelic League, Dublin, and "Sáobal Óg"—Denis Reen, Kingwilliamstown, County Cork.

Four Poems from the Prize Collection sent in by
"An Muirínneac D'iomrác."

DROIĆEAD-NA-TUAIRE.

[Maḡ d'áitḡir míceál o roḡlaḡa, aḡá 'na cḡmḡnaíḡe ar leḡar-na-mḡan, i bḡarḡóirḡe cḡrḡaíḡe-na-bḡear, i ḡcḡntae cḡrḡaíḡe, é.]

Ar mo ḡabáil ḡam tḡe Droićeád-na-Tuairḡe

Ar tuairḡis mo rḡuairḡe cailín,

'Sead ḡo carad ḡm cḡar tḡe 'r é i n-uairḡear,

ḡan teadḡ bḡaoin anuar air ná aníor ;

ḡo bí Mallaí ḡ Caití ḡo h-uairḡal

Ar a leabaid ḡm a rḡuairḡear 'na luíḡe,

'S lem' cḡearaid ḡur mḡearar í fḡuadac

Ar fad ríor ḡo Cluain-Mḡeala an ḡrinn.

ḡo ḡluairḡeḡar ar tuairḡis na béirḡe,

ḡsur ḡo leanaḡar mé ar mo ḡonn ;

ḡo bíḡar aḡ faḡáil mo tuairḡis ḡac aon ball,

ḡo ḡtánḡaḡar taḡḡ liom maḡ rḡabar.

ḡo bḡearar im' fḡearaḡ, 'r ḡo léimḡear,

'S ḡo lámḡuḡear an caol-eac bḡeáḡ ḡonn ;

'S a bḡuil ḡe cḡraill' aḡ a maḡeann ḡ'a ḡḡaḡtaíḡ

Ní bḡearaḡíḡ ar Séamaḡ ar ball.

ḡar mo bḡar' 'rḡ an calad ḡo fḡáirḡ me,

Im' rḡearaḡe álúirḡ mḡar ḡrḡíḡe,

Ar mḡim rḡaile ḡo bḡearḡ i ḡClár fḡóla

'S im' maḡeac ba leḡanta ran tḡir

Ruḡar ainḡir cḡim cailce tar teḡraim,

ḡíḡ ḡur mḡearar ḡur b'ḡs i maḡ mḡnaoi,

ḡo rḡaíḡ an lapaḡ 'na leacaim maḡ na rḡraí,

'S ar éirinn ní inneḡraim cḡa h-í.

Buacail me gluar leat go h-aois,
 'S go dtí Talam-an-Éirg linn ar dtúir;
 Ar fúto go dtí Sacrain an Uéarla,
 'S fad oileán d'a mb'féoir a fíubal.

Da m'nic i scois na bpiléar me
 'S me noctta i m' léine i mbun cúil;
 'S innrim má bím gabta, nác féoir
 Go leisféar me dáois 'ran cúir.

Ir buadarta táro uairle na Déire,
 Ó airigeadar an rgeal ro dem' óruim;
 Im' nuasair ar fúto cuanta le piléaraib;
 'S lem' éuaó-rcail go ndéanainn fad gníom.

Nuair do éalair an rcaire an rgeal-rain,
 Do luig ríre as géar-íol, 'r as caoir;
 Mo éuro folá d'a dóraó 'na rlaodaib,
 'S mí-foirtún an traógaíl ar mo óruim.

A malláí ná bíod raicéir ná sruaim or,
 Ó éarluigir ar buadair mar acaoi,
 Mar ní dailcín do beaúigead ar cuair me,
 Acé rcairde de buacail mear gnóide.

Cúgar fearc-mín doo' geal-ríor i n-uaisnear,
 'S ní mearf tu ó'fuaóac éar toinn,
 Acé marcaigeacé an rcail-gnóide ro fuarf,
 Ar fad ríor go Cluain-Meala an sruinn.

Do túrlingear go rocair dem' éol-eac,
 'S do rínear mo lám' óear lem' mnaoi,
 Agus ó'fiorruigear de lúibín na sraobfolc,
 Cao ba fábáó dí beir as géar íol 'r as caoir;

Má'r caúgaó 'tá orc-ra 'na éaó rín,
 Glac meirneac ir pléiríur d'a óruim,
 'S ar a bfuil d'arm as Ríg Sacrain ní rcaonrainn
 Go rínféar me tréit las 'ra' éill.

a érióé-sain.

From "an muimneac díomsac."

REACA BREÁŽ MO CINN.

[Μαρι ὁ'αἰτήρ Σέαμυρ Ὁ Ρίορδάλιν, ἀτά 'να ἑορηναιῶε ἀρ ἄν Μαοιλίνν
 ἰ ΣCαρρμῆις-να-ἔρφαρ, ἰ ΣCονταε ἑορμῆις, ἑ.]

Μαοιν δοιβινν φόζμῆιρ

'S me ἄς ζαβῆιλ ἄν ρίορ-ρο ρίορ,

Ἐο καρῶ καιλίν ὄς ορμ,

'S ἄς κρῦδῶδ ἄ βῶ ἔο βι.

Ὀί ζρῦαῖς ἄ cinn μαρ ἄν ὀμαρ,

Ἄζυρ λαρῶ ρόρ 'να ζναοι.

"'S ἑ mo léan ζαν me 'ρ tu πόρτα

Ἄ καιλίν ὀίς ἄν ἑοιῶε."

" Ἴρ μαῖτ ἄν τ-ἄμ πόρτα ἑ,

Ἄ βυῶκαῖλλ ὀίς," ἀρ ρί,

"Ταβῆιρ mo ρεαcα ὀαμ-ρα

'S Ἴρ βλαρῶα ζεαβῆιρ ἔο ὀίολ."

Ἐυῶμαρ 'ἔτι τῖς ἄν ὀρτα

Ἄζυρ βιομαρ ἀρ ρῶί 'ἀρ ρυῖῶε

"ζλαῶδ ἀρ ρῦιρ ἔο ὀῶῆαῖν,

Ἐιυβῆρῶ ρόρῦεῖν ἀρ ἔο ἑῖννεαρ κρῖῶε."

" Ἴρ ἔυβῶδ ἄν βεαν ζῶδ λά me,

'S Ἴρ βυῶδαρῆτα κρῖῶῶτε βῖμ;

ζαν ἔυῖλ ἰ ηζρεἄνν νᾶ ἰ ηζᾶρμ,

ζο ἔρῦιζεῶ im' λάμ ἑ ἀρῖρ:

Ἐᾶ ζρῦαῖς mo cinn ζαν τᾶῆῶδ,

'S ζαν νᾶῖο ἄζᾶμ ρεῖῶῶτεῶδ ἰ;

'S cᾶῶ ἔο-ζεἄνᾶῶ ρεῖν, ἄ μᾶῖῆρῖν,

ζαν ρεαcα βρεᾶζ mo cinn?"

" Ἄ ἰνζεἄν ὀίς, νᾶ βῖῶδ cᾶρ ορτ,

νᾶ βυῶδαρῖτ κρῖε λάρ ἔο ἑοιῶε;

Ἐο-ζεαβῆρῶ ρε ἄν κρῖζε ρο ἀμᾶρᾶδ,

'S cῦρ cεᾶῶ ρᾶῖῆτε ροῖμῖε;

Socairiúg caithoirí áirí fadó

1 n-imeall no 1 lár an tige ;

Sgiob a hata ío' láim leat

'S do-geabair do neaca áirí."

Do rtaodar féin ar fead nóimic,

'S as éirteact leo ir ead bíor ;

Ar leat-taob' clair na teorann,

'S mo neaca im' póca tíor.

Tugar don 'odar fia' na feola,'

Sió sur dóigte bí mo ériode,

Sur maic an raogal rat ó é,

'S so maic a rórt 'na gcinn'.

Da maic an fear ran b'fóghair me

Do'n té so mbead' gnó aise díom

Do-geanainn cruac' no rta'ca,

'S do tógfainn beáina clair :

Do t'reabfainn iomairí bána,

'S do ériofinn gáinne de'n tríol

'S do éarfainn rúirte im' láim deir

Dá bfuiginn mo fáraim tige.

a érioc-sain.

From "An Muinnead' D'Íomsad'."

"AR MO TAISDEALL SIUBAIL."

[Mar' v'áiríur máirtin O Muiréada, atá 'na comhairle ar an mbótar-áirí, i gc'hris-na b'fear, i gContae Chorcaige, é.]

Ar mo taisdeall siubail, coir leara ar dhúct,

Maoin éium 'r me im' donar ;

'S ead do dearcas cúlfionn maor'na múinte,

Sur b'neá'ca gnúir 'na hélen ;

Dí a ciab'folc fionn geal léi so h-úir,

So r'gáinnead, fonnra'c, néamra'c,

So péarla'c búcla'c, oréimra'c, glúinead,

'Na f'laoda' ar lú'c so fear léi.

Da g'eal é a píop, a cneap, 'r a clí,
 'S a g'eal do bí gan don loct;
 'Do bí rcáil na gcaor 'na leacain doir
 'S í i gcairmhict g'inn le h-aol-dá.
 A dá mama cí i meadán a coim,
 Gan cáim nár claoidead le h-aen-fer;
 'S le n-a bán-érob m'ín ir breá g' cuirfead rí
 Gac páirt de'n taoide ar ódor-brat.

Nuair dearcap í gan rnar mar bí,
 'Na h-aice ruide ba méinn liom;
 Cum go n-áireomáid rí, no ar b'fior cía'r b'í
 Ar b'í p'allar í, no b'énur,
 No 'Diana, do claoid' Acteon 'ra' coill
 Le n-a conairt coimctis féimig,
 No ar b'í an r'péir-bean éaoin le'r éaluis g'aoir,
 'S na céadta ó'a b'ruim gur traocad.

Ir fada i gcéin tar leir go léir
 Do tángá féin fad' tuairig,
 Le rúil go léagrá d'úinn do r'géalta,
 Cúinntar do péir mar fuairig.
 Go b'ruil trúp ó'ar b'péim tar r'ruil ag téact,
 Do ruagairóid méat-foic uainne;
 'S mo cumhangraic cléid mar liugraic béir
 Ó'a d'úrpad ar taob' gac móir-énoic.

Ir ró-breá g'an cunntar do léig an cúilfionn
 Dúinne, do r'g'núad a gael éirt,
 'S go raib an f'anncaic luctmar tar éir a cúrra
 Tar n-aif do tabairt go h-éirinn;
 Tá mo rúil le Rí g'na n'Óul
 Go d'ioceair trúp ó'ar n-éileam,
 Do féirp'íd búir, ar fead na Muhan,
 'S doib' aitear liom dá d'traocad iad.

Tá Láim Ríog an Domhnaig leir an bhfranncaé
 Iny gac ball o'a nglaothann cat,
 Níl olige ná dream, o'a doirde ar dothan,
 Ná go bhúisream fann gan raoram;
 Tá Rí Bhuir' tál, 'r an t-impire i dteannta,
 'S a mburdean go fann las traoéta,
 Sin rgeimle 'r rghannrad, le díogaltaí gearr,
 Gan móill ar an dream pain béarla.

Ar teast na burdne 'r an airm líomta
 Ar talamh tríd an Clár-Loine,
 Le ceol na gcloídeam go dtóghairtí
 An ceo de éiríde gac páirpír:
 Sgólpar cinn de dheargaid fín,
 'S do-geabairó plait gairdeal an fáilte,
 Agus reoltaí ríoc an gloine tímceall
 Go n-ólramaid a pláinte.
 a érioc-sain.

From "AN MUINNÉAC DÍOMSAC."

AN BUACAILLÍN FÍOR-ÓG.

[mar o'aireir séamar o ríoróin é.]

Ir buacailín fíor-óg me,
 Tug mór-ferc do malláí bán,
 Dim ag imteast gac trátnóinín,
 Im' éirig i noiaró na mná;
 Do píocadar mo pócaí,
 De'n ór burde 'r de'n airgead bán,
 'S fad mairfead-ra féin beo,
 Dairfead ceol ar an gscrúrsa lán.
 Tá mo múintir o'a fíor-máó liom,
 Go ríntró ríad me i gcomhairinn clár;
 Míre caíte, críona,
 S mo éiríde 'rtig o'a fíníom le gnáó.

Ní beaó don iongna ann dá rzeinnfínn,
 No dá maóainn 'r me féin do báé',
 I noiaró na h-ainnne ro a éráíó na mílte,
 Tá dom' claoiúealóant 'r dom' éur éum fáin.

A mícíl óis na n-árainn,
 'Dé an cár ort nac mairir beo ;
 Do fíuúbló'inn oíóce ip lá leat,
 'S dá mb' áil leat tu gáóáil mar rtor ;
 Seo gíní óir ar láim leat,
 I oíóis an táóairne 7 ceimé as ól,
 Asur tarr-ra féin amárac,
 So oí an mbeárainn 7 beaó-ra rómac.

A mícíl óis na páirte,
 Nac cármair 'r nac tóúac é ár rzeal ;
 Mire beit o'bur brafáint,
 Mo céaó plán leigean lib so léir :
 Mar ip tíor as an bparáirte
 Tá an t-árcmac, 'r a rnuao le gaot,
 'S so veimín má raóaó tar ráile,
 So brác tu ní feicpíó mé.
 A érioc-sain.

From "An muimneac díomsac."

Three Poems from the Prize Collection sent in by "Gaoúal ós."

AIRGLINN NA SCRAOB.

Mairín zeal 'r me as éirge amac
 Coir Airglinn na Scraob,
 'S eaó connac an bean as teacó i noear
 Mar tuitfeao ga ó'n ngréin.

Da éioirca carra tlaioiteac daitte
 Sníomta rraacáe raor,
 'S go brát beró sean im' éioirde 7 rearc
 Do úrúio deap ní néill.

Do ríublar ppar go tóána i ngar
 I gcomgar ceart do'n bé,
 Do ppeab mo dearc mo lút mo neart
 Sur tuitear las i bpéin,
 Go tciubhainn maic na ríogaét ar rao
 Asur raibóbrear an traogail,
 Go mbéinn san rtao as imirt clear
 Le úrúio deap ní néill.

Ar bán-órat cúmta cáig ir colúir,
 Le rlaét ir lúite méap
 Cpoirde na n-uball rá bláe na húipe
 Ir pionnac rubac rá réim.
 Éirg ar rrúill i noeállram ríubail,
 Ir cpaobca pionn go léir
 'S san bean ran Mumain do-géanad rúo
 Aét rearc ir rún mo éleib.

Da glaire a rúil 'ná luib ar úrúct
 Maoin éuin i ngaróe',
 Da binne liom map feinnead tuin
 Ná ceol na Mumhan go léir.
 Cuimeargar cúmta bí 'na gnúir
 Síle 'r lonnrao caor,
 Éclupr ó'fúig ar mnáib na Mumhan,
 'S i rearc ir rún mo éleib.

Da síle a cpoé 'ná an eala ar rput
 'S da binne a sut 'ná an t-éan,
 A brágaro map lil do géar-goim me
 'S i as ríorparde 'caiteam raegeao.

Τημ' εαοβ ο'α ζευρ ζαν παοραμ' οαμ
 Κοιρ αιηζιunn na ζεραοβ,
 'S οά mbeaδ είρε αζαμ ζο ποινηφινν λεατ ι
 Δ Όηιζιο οεαρ ηι ηέιι.

Σλάν βιοδ λεατ ανοιρ μαρi βεαν,
 'Ρέ τiρ ζυραδ αρ τυ φέιν ;
 ηι'λ αζαμ μαδα βό ηά αεαρ
 ηά αον ηυο εiλε 'ραν τραοζαλ.
 ηι'λ τιζ αζαμ ζο ηαδαίνν ο'η ριοα
 Δατ βειτ αμυιζ φα'η ρρέιη,
 Δατ ζεαδαίη-ρε φεαρ ιη ζεαδαίο ρέ λεατ
 Δ Όηιζιο οεαρ ηι ηέιι.

From "ζαοοδαλ οζ."

Αη βειστίν λιατ.

Τιορ ι Σφαίροιν Αlban
 Τά αν αινηιη-βεαν ιη αίηνε cum,
 ιη αiαε τά αν ζάηηε ζεαναμαίη,
 'S ιη ταιτνεαμάαα οο ζαβανν αηη οηύατ.
 Οά ρiηφινν μο λάμ οεαλβ αζατ
 ηι εηαρφα ι ζαν αάητ οε'η λιονν,
 'S ανοιρ ο τάιμ ζαν αιηζεαο,
 Οο ρζαρραινν ε οά ηάιηιζ αζαμ.

Οά mbeaδ αν τ-έαοαα ηυαδ αζαμ,
 Οα οδóa ηά βεινν-ρε αζατ ;
 Οο ηαδαίνν-ρε αρ βυη η-εολαρ
 Αζ ρηηόδαηηεαατ λε ααιλiη οεαρ.
 Οο τιυβραινν μαααοι βό οi,
 Αζυρ εολαρ αρ αν εiηζ ι ρηυα,
 Μαηαiζεαατ φαοα αρ οiζ-εαα,
 Οομ' ρτοίηiη οά οηiζεαδ ρi λιομ.

Ir gileoíte deap é an t-éadóac,
 'S ir néata mo beirtín liat;
 Ir coramail leir an mhéioín
 Do-ghéanad na mná 'ra truaib.
 Do bí pí agham dom néata
 'S go maib na céadta ban as iú im' diaib,
 Saying, "pray, who made your waistcoat?"
 'S nac néata í mo beirtín liat!'

Tait a veinead í úcaireact
 De'n búrcas 'ran múileann seal,
 Chapaioi, pnát, ir mótaoi
 Ó lúndain go tóanagadai.
 Taitliuir do bí 'ran n'Dub-glair
 Go maib fairionn ceart ra méir aise,
 Dein beirtín sheagáin dom cúmta
 'S go riubluigeann pí féin irtis.

Féadaim ar a taoibeannd'
 Agus rilim sur breas í a rseim;
 Iompuigim eugam arir í,
 'S bíonn mo éioide irtis as gáirí léi.
 Do bain pí ite an bíó díom,
 'S do lagduis pí ró-mór mé im' céill,
 'S go bpuiginn céad púnt le mnaoi aca,
 'S gan níó agham aét mé im' beirtín léit.

'S a sheagáin ir oic an díol ort
 Bhírte ná beirt do fagáil,
 Go bfuil pí leat 'na rtraoile
 Síor go tóí an féar as fáir.
 Dor na mnáib do eugair íoétar
 I noioluigeact na beirte fagáil,
 Cuir abail arir í,
 'S sheadair bhírte de'n ara ir fearr.

Cuirfeadh abairte arís í
 'S ír maicé liom an t-óffer fásgáil;
 Ceannó'ó beirt ír bhíрте
 'Do máirfiré dom go lá mo báir.
 Ní'l aon óig-bean áilce aca
 Ná rean-bean do-geabáinn 'ra' ttráio,
 Ná tiubháinn oí bar bfallaingse,
 Sin reandúr ar beirtín Séagáin.

From "ΣΑΟΥΔΑΙ ΟΣ."

Ἐὰν βρόσαινν βεαν ρυαῶ.

Ἐὰν βρόσαινν βεαν ρυαῶ, níorí buan é mo fáogal aicí :
 Ἐὰν βρόσαινν βεαν φιονν, βεαῶ ρúile ρó-έλαονα 'cí :
 Ἐὰν βρόσαινν βεαν βρεάξ, βεαῶ ζηάῶ ας ζαῶ αον'ne οί :
 'S ιοταῶβ na mná ουίθε ρεο, θεαῶβ βεανν βιονν ας αον
 'ne 'ρηι.

Ἐὰν βρόσαινν βεαν ῥαῦαμαί, 'ρ é a λαῶμαρ το ἑάρραῶ μέ :
 Ἐὰν βρόσαινν-ρε ααιρúñ, βεαῶ ααυζαῶ lem' fáogal ορη :
 Ἐὰν βρόσαινν βεαν ρηάιθε, níorí b'fuláir go mbeaῶ τae
 αςam οί :
 'S go ζρηάιῶτεαρ mo ἑάιηθεαρ, má βρόσαιν mná αον'ne 'ca.

Ἐὰν βρόσαινν βεαν υαράλ, níorí mórí ῥam θείτ ἑάρραῶ οί :
 Ἐὰν βρόσαινν-ρε τυαρζαιηε ρém' ἑυαιρηι ní ηείῶρηιμίρ :
 Ἐὰν βρόσαινν βεαν ρτυαμῶα, ba mórí leir an φαογáλ ῥam í :
 'S ὁὰν βρόσαινν-ρε τυαρηαῶ, íρ ρυαρηαῶ μαρ ρεαῶραῶ ρί.

1 οταῶβ ααίλιν τίζε mórí, níorí ρυαηε liom an φαίῶ máirρηινν í,
 βιονν a ζρηειμ ρó-mórí íρ a ρηυζαῶ ρó-φαῶα aicí ;
 ηυαηι ὀλανν ρί an τ-υαῶταρ, βιονν ρυαης αρ na ααιτ' aicí,
 íρ θεανανν ρί an ρυαῶαῶ αρ ἑοῦλαῶ go ηεαῶρηα.

1 οταοῦ ιηζην' ἔρη ἀν τὰδαιρνε, νί ζηράδραινν 1 η-δονῶρη 1 ;
 Βιονν ζλοινε ιηρ ζαῶ λάρη λεί, ιρ ἄρη ορ ζαῶ ρείε αϊεϊ ;
 1θεανν ζαν νάρη ρμιορ ἐνάρη να ὄρεαρ ζέιλλεανν οϊ,
 'S εια αϊθεῶδ' ἀμάριαῶ 1 νυαιρ ἔαιρζρεαῶ ρί stays υιρηι.

1ρ ἔ ουδαιρτ μο ἠάιῆρην, " Νί ηάδδαιρ ουιτ δον'νε 'εα :
 Ἐαιῆρηοῖρ ὄ'φαζάλταρ 'ρ νί ἔάζφαοῖρ ρεάλ αζατ .

Ὀά ὄρῶρἔ-ρα ρρῆρη-ὄρυννεαλ ἠοῶ'αῖλ ταιρ εῖυιη ἠάορηῶ'εα
 Δρ λάρ θεαῶ ρί ἀμάριαῶ ζανν νάρη Δρ ὄοῦηη ὄεαητα 'ει."

Δη εαιῖη ὀ'η ρηιαῶ 1ρ 1 ρῖῶ οο ὄ'ἔεαρη ηιομ,
 Ἐρῶῶρἔ ρί ἀη ὄῶ, 1ρ οο ὄρῆαζρεαῶ ρί ἀη λεανῶ ὄαμ,
 Ὀο ρηιοῦῦρἔ ρί ἀη λιοη ἠῖη αζυρ ζαρηῶ ὄαμ,
 1ρ ὄο-ζέαηαῶ ρί ἀη εῖορ ὄε'η ιη 1ρ ὄε'η ὄαιηηε ὄαμ.

From "ΖΑΟῶΑΙ ὀζ."

COMPETITION XIX.

The six best unpublished Irish Folk-stories or songs, taken from manuscripts. Four Competitors. Prize, £3. Won by J. O. S., Cahirciveen, County Kerry. The collection was copied for J. O. S. by "εαιοῖτε μαε ρονάρη,"—James Fenton, Streamstown, Westmeath. These poems will be published in the *Gaelic Journal*.

Dr. Hyde gave an additional prize of £1 to "εῖλλ ἄρη,"—Thomas Houlihan, Killard, Doonbeg, County Clare,

Five Poems from the collection sent in by "εῖλλ ἄρη."

1. ΜΟΛΑῶ ἠῖῖηα ἠῖῖρη.

Δῖε ἀτά 1 ηζαρ ὄο εῖλλ-ῖορη 1 ζεονηταε ἀη εῖλρη.

Δ ρηαῶα νάρη ἔεαῶρῶα Δρ ρεανῶρη λαοῖῶε,

1ρ Δρ μεαρηῶαῖλ οῖῶ 1 ἠῶαηηα ρῶρ

'S ζυρηῶ υαῦηαν τε η-αιῆρηρ τ'ρῆρη ταιρηοῖλ να ζερηῖῶε

Ὀυρ ηῶεαρηαῶ ρῖορ ρο Δρ ἠῖάζ-ζλαρ να ρῖῶζ.

Τά ρηαιη ζῖαν ἀη ζῖαιρη ὀ'η ζιοηαιηη ὄηζ τρηῖο,

αζυρ ρηαιη-ζυῖῆ να η-εαλα ἀηη ζο ρεαρηηαητα Δρ ληη,

1ρ ρηαῶ-ὄρηυε 1 ρζαιρηεῖῶ 1ρ ριοηηαιζ 1 ζεοῖλλ,

'S ἀη ρεαῶαῶ Δρ εῖρηοῖῶ ηά μεαῆρηῶ ζο ὄεο.

Iy áro i cuairt Phoebur fead na tnean-éruinne móir',
 'S a fámaíl im' údíz níor b'breátnuiz niam;
 'S zupab ann fuair Phlégeton an céad deoc le n-ól
 faoi béimeannaib teo 'dob' innealta i a nian.
 Tá bairn as a béitib i mbéaraib 'r i meoin
 i mbreágtáct 'r i nuaonraáct i léizeantaáct 'r i zclóó,
 'S an trár-fuil rin zaeóil zlaír zlac réim ar móin
 móir,
 'S na Récpa ba mó bí i mDanba niam.

Iy zéasac fámar leábar oo tígeann na crainn,
 An riceamóir úrheac, uair iy leamán,
 Iy réatar zan éamaó, bocpa asur beech,
 Poplar, uraigean, 'r an troileac oo b'feair.
 Phoenicp ann fanann zo zcaiteann a haoir,
 Nó zo n-éasann 'ran lafair 'r zo zcarann aríir,
 'S an znéasac bí ar reácmal t'réir zairzic na Traoi
 Zup anhrúo oo fhic é, oá faio oo bí ar fán.

Iy doibinn an t-ionao é, 'r ptoáanna as tál,
 Iy peannao an dáir níor b'raitead ann niam,
 'S an inntinn beaó caíte le zalar nó cneáódaib
 ar blairead na Spá ní fanair a nian.
 Saotar na n-eacraó ar mácaire an páir,
 Féile zac flata asur amair na mbáir,
 Iy céad topaó teapca nac aicnro oo các,
 'S zupab é oo fuair Táphet roéma mar niam.

Tá iongnao ann le n-aicpír ná factar poime
 ní tígeann an oíóce as iomaio le lá,
 Áct rmóilin na maíone zéir mára 'r ceapca fpaioz
 as cantain oe fíor ar b'ruinnib an páir.
 Dulcan nuair caítead ó flaitear, má b'fíor,
 'Na éréimire bacac ba tarcuirneac znaoi;
 'S zupab ann oo fhic airm oo Cairbhe éaoin,
 Nuair zoinead tpe úioznar (?) Orzar 'ran ar.

Iy díreacá san feacaó gac leabair-ghain r muí
 fá duillib gac mí 'r ná cailleann a bláé;
 'S mar ríghúdar na reácta sur péacuig ann íob,
 'D'a úeargáib an dír sur cuiread cum fáin.
 Fiaó móir na mbeann(aib) 'r an gairb-poc noiúe
 Tre éuaraib an gleanna noiú ghearna-éoin fíinn,
 Sur raonaó a péarra 'r sur baimead de a gnaoi
 Le gúilinn do bí mar feiltg 'na tpeoir.

From "CILL ÁR'D."

2. MOLAD MÁIGE GLAISE.

Seánóro Mac Seánait, cct.

Ponn: "An Cnuicín Fhaoisg."

Iy micró fearoa tráctad ar úearmao na mbáro
 Iny an bhfuotal gároa fáir-ghic cum dánta sur laoróe
 Ná tug torac áirim do Máigé Glair na ngeal-bánta
 An leirg do éap ádam cum áitrib iy íob.
 Tá torca tearca ag fáir ann, crainn ola 'sur oráirtí,
 Iy ená éócó le faóáil ann gac lá ar an gcearaib;
 Tá an bile glar faoi bláit don 'na úeug an éuac a
 hál ar,
 'S a fámar ní'l le faóáil i n-dón páirt eile 'n tír.
 Iy áro tá fiaó na mbeann ann ag tráct de máoilinn
 gleannta,
 'S tá an eilit óg ag dámar ann san amhar i scoill;
 Tá pionnac muad na meang ann, an bnoc i ríairt go
 teann ann,
 An gírríad gárr i úteannta, 'r iy pámar an cuinín.
 Tá an eala ar linn go buacac, an fáoileann bheac ag
 gluairéact,
 An fiolar críonna i gcuaraib, 'r san luargad air ó'n
 ngeaóit;

Ar neoin 'r eadó éitear creabair ann, an rmbóilín binn as
 labairt ann,
 'S ir éirte é cor an creabaic ann go crannóda (?) le
 naoir.

Tá an Séadar rígin as fáir ann náir cuirtead puinn 'ran
 áirce de,
 Mar éanair, an céad áircead do ínáim ruam ar tuinn,
 'S gurab ann do cumad báire do'n éirte éirte láron
 Do gearrad pleara ar ráite go ráinig an plior.
 Tá an t-uball an éno 'ran t-áirne, faoi éadon' a' lúbad
 an cáirtann,
 Saoctar beac ó'a fáirgead ann san tráigad ann mar an
 nil.

Tá an bmadán geal le báir ann 'r an bpeac le pluit ar
 láim ann
 An corran cporac (?) lán ann 'r céad ráite cum
 rúigead.

Ir taitneamác an áit é 'r ní íroiceann saot an báir é
 'S go otug an treitg neámóda le rpar ann Oirín
 'S gurab ann do bí molaó íáirir ar teact an ubail ó'a
 láir

Do tpeargairuis na táinte 'r tug áir-rgrior na Traoi.
 Tá cúpra díreac náir ann tpe éubar na líoga Spá ann,
 Luibeanna cumra ar bánca' ann le ragáil inr gac mí ;
 'S an cluice rúigte tráigte de brúio múirt dúir san
 pláinte
 Dá gcaitpead ré trí lá ann bead 'na tán-rit arir.

Gac buinne leabar de'n áro-fuil ba éirte i gcuing le
 náimtoib
 Ar bataraib ba gnátae pá láim-ghlocar íinn,
 'S gurab é 'oionnruis Conall Ceáirnac t'réir ruatair ar
 Clár-Luire

Δε ιμιρ υιοζαλταιρ βάρ ζαοιλ-βράταρ μαρ βί,
 ιρ ανν το τυζ Μαε Οάιρε λειρ τ'ρείρ ταιρσιλ τριούε αν
 βλάτναιρ,

Τυζ έαζ να ρεαβαean λειρ ρά τάν-ρεαταιβ οραοιρθεαετ';
 Δζυρ Ράορμαζ νυαιρ τάιμιζ το βεαννιζζ Οριόεα Ράιλ
 ούιnn

Ζυρ ούβλιυζ ρέ αν βάρρ αιρ λε βρεαζέταετ ορ ζαε τιρ.

Τά βέιτε μύιντε ζνάρτ ανν ιονηραε ριύνταε ράιλτεαε

Οε ρλύρ-ρτοε Μυμαν νάρρ eάινεαο ι n-am ζάβαρδ αρ
 α ηζνιοm

Ζο λύννεαε ιονηραε ράιννεαε οραοβ-φυιτε ριονν ζαε
 βάβ οιοβ,

Μαρ ζέιρ αρ ριυβαλ 'ρ ι α ηοεάλλραm ι ρζάιλ-τιζ αν
 αοιλ.

Νί'λ eύρρα αρ β'φίú é τράετ αιρ ο eύρπυιζ Μαοιρ ι
 ηζνάρραιβ

Οαορτα τειντε Σάοαιm νυαιρ θεάρναο θε ρρρίορ

Οραοβeα οραιnn ιρ eάζα Δζυρ ναορζαιζ να ζαοοιλ-ρράζα

Νά ζο οταρραιmζιο λε ρνάεταιο αρ βάν-βρuiτ' ζο
 ορuinn.

Νι ρλαο ná υιοζλυιm οάντα θε eρiονταε ρυιζλεαε ράιθε

Νά λιοναο λαοιθε λε ρολάεταρ να mβάρρ(αιβ) ζαν τρεοιρ

Οο'η ιοναο οιμιζ ράιλτεαε é ορuiορταλ-εnú ζαν eάινεαο

Αρ οτύρ ρυζ eλύ Δζυρ βάρρ λειρ ό'η άρτο-ερuiinne mόιρ.

Τά ταοιθε ο'φiονταιβ Σράιννεαε' θε ριορ Δζ τιθεαετ ιο'
 λάταιρ,

'S αν τ-ιοτα eλαοιθ να eάιντε νάρρ ράζαο ανν θεοιρ ;

Θε'η eλειρ βιονν οίρ ζαε τράετ ανν, οο'η έαζ mά ταοιρ ι
 ηζάβταρ,

S αν οραοβ τ'ρείρ ραοεαιρ eλάιρ-λυιρe ζυρ ράζαο ι
 mόιm-mόιρ.

From "CILL ÁRÓ."

H

3. TOMÁS Ó MÍOÚCÁIN, OCT.,

Fonn: "Caitilín Tríall."

Iy claoiúite me i gceolúidh gan tapaidh gan tpeoir
 Im' caitéamh maí lócháin lairta le pian
 Le fíor-ghéan iy taitnéamh do cailín deas ós
 'S ní caille dúb éróin maí Caitilín Tríall.
 Ní iarrfainn le m' cailín ba feargá ná ríóir
 Iarrnuir ná eallaoi enuic earrfaoi ná óir
 Le mian beic léi i ngearráda gan ceannaí' gan ceo
 'S ag bliaireadh a binn-beoil gan máirg gan éiac.

Ní éiac liom mo ceartar, a fearc iy a ríóir,
 Sur éleactar-ra ceolta iy aitear gan rriam,
 Cé bíonn gáca maíoin an aindeire im' cómaí
 Go bpaíam i arí neoin fá d'eireadh iní an tríad.
 Do caitéinn-re pínginn i gcuideactain ríóir
 D'óirfainn 'na coinne rín rílling iy coróin ;
 Dom' Duig ná dom' Déabair níor baogal bean an óil
 Ní ríim leo ríóir reactáin ná bliadain.

Da mínic me i n-aice na bplac(aib) iy mó
 'Dí Corcaig na reol iy gailín na n-iarf,
 Nuair ná bíonn gábadh aca ná rpleadhcar lem' gno
 Ní móir go bpaíam rós na Deannaadh Dia.
 Do cuiréinn-re reanchar Danba i gclóth,
 Do canfainn go taitnéamhac airí agur ríeoil,
 Da bínn mo bearrá ná téada(íth) an ceoil,
 Sur caillear le ríoir mo mírneac 'r mo éiall.

'S a céad fearc 'r a cúmáin ná rílling mé i mbíon
 Sur fear me i n-am ríóir ar fáicé no ar ríadac
 Lá earrfais le luise níor ríuiréad ríam fíor
 I otoraé éoil-ríóir mo ríirreac ríal.

Bíonn mo gairrda gan balaithe reaca ná reó,
 Níl gabad' 'sam' éuro brata le deargá ná hóip,
 Ir annam ceal péir ar mo laos ná 'r mo bó,
 Mo éapall ní rtróiceann giorra ná rruan.

A gpiaró gíl mar céile ná héimig-re zóbaíl
 Le roib-*feap* rozác gan céilg 'na éiab ;
 D'feapir 'ná móir-*tallac* de élanaió mac lóip,
 Deaó a' *tarrnac* bairióg ar páirte de rliab.
 Níl baogal ar ár mbeataió fao máirpimíó beo,
 Acé an raogal-ro do méallab 'r do rgaireab le rgoip,
 Gan éiteac gan acapann rpariunn ná gleo,
 Mar bíonn as móir ir as murcáb Ó Siabail.

From "CILL ÁRD."

4. AISTLING MÉADAIL.

AOBAGÁN Ó RATZAILÉ, CCT.

Aistling méadail d'eagail m' anam
 Seal gan tapaid reang tím tréit,
 Fhara caró trarna mara
 A' teacé i ndear go teann raoi péim.
 Omgain méara i utarac cata
 I n-airm' gneanta an trean-tril céir,
 Leagad ar gailaib aca ir bargad
 I bdearann fairring ceann-éiric Néill.

'Mearys gac banna dearcap reabac
 Leabair-lannac leabair-gníomac tréan,
 Dnat ar 'arnaib, coileac cata,

D'aicme Raitlinn reann-griú Saedéal.
 Creataio flaitir, bailte, daingín,
 Ranna mara 'r campaoi i gcéin
 O'feartaib arim-gairge an aicil
 Gheallar ceart an treann-Riog pléirde.

From "CILL ÁRD."

5. SEAGHÁN CLÁRAÓ MAC DOMHAILL, cct.

Form: "Rodney's Glory."

Ar maidin inoé aghur mé dom' fuan
 Le hamharc an lae 'r gan Phoebur ruar,
 Uo dearcar an réaltaí maoirda uaim

'Na fearaí ar buaic an bán-chnic.
 A mala ba éad ar a héadan rtuaim',
 A raídar-ropg réid 'cur saet(í) uaid',
 A cairn-fólt dhéimiread léi na buaid',

As éirge ruar
 Le héigean buaid',

'S ba raíad a shé le géir coir cuain,
 'S í as téarmaí anuar im' dail-re.

Tiát dearcar-ra féin an réaltaí uaim
 Le hanfaite í bpein tsem' néaltaí ruain,
 D'fiorrar go réim de'n bé cá'r gluar,
 No ar b' easal léi buadairt i gClár-luirc.
 D'fneasair an réaltaí me go duairc,
 As sneadad na ngeas 'r as éirgeam go cruaid',
 "Ní heasal dam aon tar éir mo cuairt";
 Ní hé mo buadairt,
 Acet Séarluir uaim,
 A garrad go léir 'r a cléir go ruar
 Ir gaila go buan 'na n-áitread."

"Cia tu féin 'tá as déanaí cuaid' ?
 An tu ballar na rgeime pléid an t-uball?
 No mineirda féim do réidrad sae cúir?
 Fneasair go huíal dom' raídití.
 Ní haicnío dam féin tu a péarla leabair;
 An tu lúno élaon no hélen mó'dait?
 No an tu Déirde do léim tar rruíll?"

“Ní mé n-a raíthait
 ádt Éire úbad,
 'S zupab é fáct mo léin na zaeóil fá rmúit,
 Cé zup calma é a zclú tar lán-múir.”

“A ainmhir éiuin tréimh 'r a réaltan éaoim
 De máitib na laoc mear tréan tar tuinn,
 De'n aicme ba zléir' o'fuil éibhir fínn,
 Cao dearrá díob an trát ro?
 Ir camarrac péarlac cpaobac buide
 Do éarn-folt néata az téact zo bír,
 Zo cpaipinneac créimneac rlaodaé rínn,
 'S do máire mar bíob
 Ar Médea an zúinn,
 An ainmhir zéal tréimh do pléir an plíor,
 'S éuz taitneamh a cpaioé do lárón.

'S má'r tupa azam Éire céite Ir
 'S zac cupaid ba tréan ó ainmhir Máoir,
 Aitpur dam péin, a péarla an zúinn,
 Cá raoda deaz zaoiréil fá lán-rmacct?”

“Do-beirum-re péin mo bpeitir díb,
 Fá feactmáin ó inóé no t'péir trí mí,
 Zo bpeicpíó ríó Séarluir Máoir 'na Ríó
 Zan buideacaz puinn
 Le paobaz-neazt cloirdeamh
 Sar'na zo léir fá cléire' arir,
 Ir aítpur zan móill dom' éairé é.”

From “CILL ÁRÓ.”

Competitions in Singing.

COMPETITION XX.

Male voices. The best rendering of a song in Irish. Ten Competitors. Prize, £3. Won by P. O'Shea, Lismore. The award was objected to, on the ground that Mr. O'Shea was a professional singer.

COMPETITION XXI.

Female voices. The best rendering of a song in Irish. Thirteen Competitors. Prize, £3. Won by Miss Norma Borthwick, London.

*Competitions in Recitation.***COMPETITION XXII.**

The best recitation in Irish, either prose or poetry. Ten Competitors. First prize, £2. Won by John O'Leary, Clondrohid, Macroom, County Cork. Second Prize, £1. Won by Denis Lynch, Dublin.

COMPETITION XXIII.

The same, for Juniors. Prize, £1. No entries..

Competition in Dancing.

Irish Reel and Jig. Eleven Competitors. Prize, £1 1s. Won by John O'Leary, Cork.

*Irish Spelling Reform.***COMPETITION XXIV.**

For a paper on "A Standard Spelling of Irish ; the principles on which it should be based ; and the best means of securing its general adoption." Five Competitors. First Prize, £10. Second Prize, £5. (Presented by His Grace the Most Rev. William J. Walsh, D.D., Archbishop of Dublin). No award was made, as the treatment of the subject was not sufficiently definite, nor was it original, in any of the papers.

*Irish Pronunciation.***COMPETITION XXV.**

For a paper on "The best method of indicating Irish pronunciation to English-speaking learners by means of a standard phonetic key." Three Competitors. First Prize, £6. Second Prize, £3. (Presented by His Grace the Most Rev. William J. Walsh, D.D., Archbishop of Dublin). No award was made, as in the case of the last competition, owing to the want of definiteness and originality in the papers received.

Prizes to Teachers.

A valuable Silver Cup, of handsome Irish design, presented by Mr. William O'Brien, to be won by the National School Teacher who obtains the greatest number of passes in Irish for the year 1897. The trophy must be won three times by the same Teacher before it becomes his or her property.

Awarded to Patrick Murphy, Ballinakilla National School, Cahirciveen, County Kerry, who passed 43 pupils in Irish at the Results Examinations held in 1897—the greatest number of passes at that year's examinations.

The second and third places were also taken by County Kerry Teachers—Mr. John Hickson, Ardamore National School, Lispole, having secured 40 passes, and Mr. E. O'Sullivan, Castledrum National School, Castlemaine, 36.

The Judges remarked—"Considering that Irish can be taught only in the fifth and sixth classes, and that 80 per cent. of the pupils leave school before reaching the fifth class, these results are highly satisfactory."

Cleaver Memorial Prizes.

For the National School Teacher in each of the following counties:—Kerry, Galway, Cork, and Mayo, who obtains *the highest percentage of passes* in Irish during the year 1897, taking into account the total number of pupils presented by them for Results in the fifth and sixth classes. First Prize, £3; Second Prize, £2. Awarded as follows:—

County Kerry—First Prize, Mr. Daniel O'Sullivan, Caherdaniel N.S., 93·3 per cent.; Second Prize, Mr. E. O'Sullivan, Castledrum N.S., Castlemaine, 84 per cent.

County Galway—First Prize, Miss Katharine O'Malley, Kilmilkin N.S., Maam, 100 per cent.; Second Prize, Mr. Nicholas T. D'Arcy, Clydagh N.S., 89·5 per cent.

County Cork—First Prize, Mr. Daniel Lynch, Coomhola N.S., Bantry, 69 per cent.; Second Prize, Mr. Timothy Scannell, Ballyvourney N.S., Macroom, 65 per cent.

County Mayo—First Prize, Mr. P. J. Burke, Carrowsteelaun N.S., Claremorris, 68·3 per cent.; Second Prize, Miss Sabina Heskin, Lochmask N.S., 68 per cent.

Prizes were also given in the grouped counties of Waterford, Donegal, Clare, Kilkenny, and Dublin. First Prize, £3—Mother Mary Patrick, Stradbally Convent, County Waterford, 60 per cent. Second Prize, £2—The Nuns of the Presentation Convent, Dungarvan, County Waterford, 50 per cent.

The Gaelic League.

(FOUNDED JULY, 1893.)

President—DOUGLAS HYDE, LL.D.

Vice-President—Rev. M. P. O'HICKEY, D.D., M.R.I.A.

OBJECTS.

1. The Preservation of Irish as the National Language of Ireland, and the extension of its use as a spoken tongue.
2. The study and publication of existing Gaelic literature, and the cultivation of a modern literature in Irish.

Annual Subscription for Members, - 5s.

For Associates, - - - 2s. 6d.

Public meetings are held weekly, the proceedings being conducted in Irish, and also classes for the study of Irish, and for Irish Music and Singing.

The Gaelic League is strictly non-political and non-sectarian.

For Rules, Reports, and all information, apply to—

THE HON. SECRETARY,

GAELIC LEAGUE,

24 UPPER O'CONNELL STREET,

DUBLIN.

Gaelic League Publication

MION-CHAINT.

An Easy Irish Phrase-Book compiled for the
Gaelic League by the
Rev. PETER O'LEARY, P.P.

"One of the most useful books that has yet been written for
learners of Irish."—*An Claidream Soluir*.

PRICE 6d. NET.

BY THE SAME AUTHOR.

SEADNA.

Part II., with Translation.

"To an Irish speaker such a book as this is a joy for ever.
No more exquisite piece of original modern Irish prose has yet
been published."—*Freeman's Journal*.

PRICE 1s. NET.

Gaelic League Pamphlets.

No. 1.—THE TRUE NATIONAL IDEA
A Lecture by the Rev. M. P. O'HICKEY, D.D., M.R.I.A.

PRICE 1d.

Of all Booksellers, or at the Offices of the Gaelic League,
24 Upper O'Connell Street, Dublin.

IRISTEADAR NA GAELTIGE (THE GAELIC JOURNAL).

A Literary Magazine in the Irish Language.

Contains Simple Irish Texts, with Translations and Notes; Aids to the
Study of Irish; Irish Prose and Poetry; Irish Folk-lore; Notes and
Queries on Points of Interest, &c., &c.

INVALUABLE TO STUDENTS OF IRISH.

Edited and Published by the Gaelic League.

Monthly, 6d.

Through any Bookseller or Newsagent, or from the Manager,
24 Upper O'Connell Street, Dublin.

12

PB
1201
G22
1898

Gaelic League, Dublin.
Oireachtas
Imtheachta

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

